

JÎ BO SAZBÛNA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

stêrka bolşewîk

HEJMAR: 8 · HEZÎRAN'99 · BIHA: 150.000 TL

Öcalan davası ve mahkemesi kökten reddedilmelidir. Bu mahkemenin vereceği hiçbir karar "adaletli" olamaz, haklı olamaz! Bu mahkemenin kendisi haksızlık üzerine, bu davanın kendisi kan üzerine, şiddet üzerine kuruludur!

Kürt ulusunun ayrılma hakkını gaspedenler tarih önünde suçludur!

Halklar ergeç bu suçlulardan hesap soracaktır!

İçindekiler

Türk devleti ırkçılık, milliyetçilik ve şovenizmi alabildiğine körüklüyor!

31 Mayıs 1999 günü PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan davası başladı. Bu dava tüm dünyanın dikkatle izlediği, ilgilendiği bir dava... Bu dava yalnızca Abdullah Öcalan'ın davası değil, bu aynı zamanda ezilen Kürt ulusunun, Kuzey Kürdistan-Türkiyeli işçi ve emekçilerin, komünist ve devrimcilerin davasıdır. Abdullah Öcalan'ın yakalanışından İmralı'da yargılanmasına değin başlayan bu süreç bu kesimi doğrudan ilgilendirmektedir.

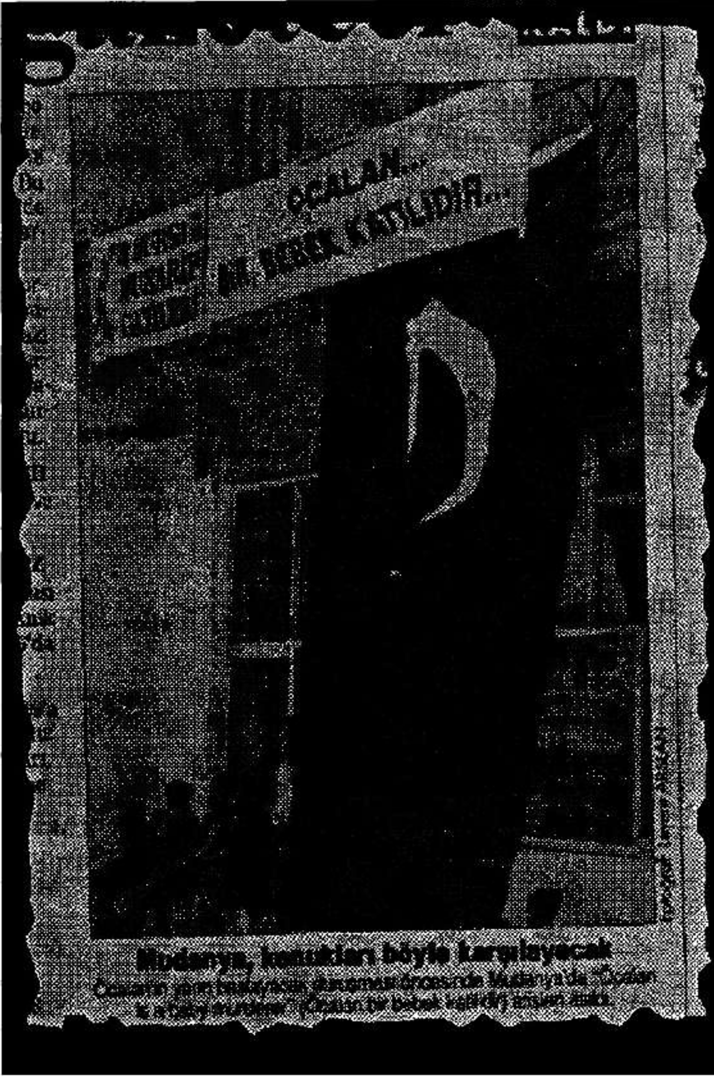
Konuya ilişkin olarak "yargılamanın" başladığı ilk gün Bolşevik Parti (Kuzey Kürdistan-Türkiye) Merkez Komitesi bir açıklama yaptı. Açıklamayı bu sayımızda yayınlıyoruz. Açıklama, sorunu özsel olarak irdelemekte ve tavır takınmaktadır. Bu sayımızda, İmralı'daki gelişmeler bağlamında -ki bu gelişmeler arasında Abdullah Öcalan'ın doğru bulmadığımız yaklaşımları da vardır- MK açıklamasında bu aşamada yeter tavrın bulunduğunu düşündüğümüzden kendimizi sözkonusu açıklamayla sınırlıyor, bu yazımızda Türk devletinin sergilediği rezilliklerden bir iki noktaya değinmek istiyoruz.

Türk devleti barbarlığı erdem sayıyor...

Irkçılığın, milliyetçiliğin, azgın Türk şovenizminin en utanmaz bir biçimde kolgezdiği bir süreçte yaşıyoruz...

Sınıfsal bakış açısı bıryana, biraz insani duygulara sahip olan, biraz objektif yaklaşıma sahip olan herkesin faşist Türk devletinin ırkçı, milliyetçi, şovenist yapısıyla sergilediği rezaletler karşısında midesi bulanır. Açıkça bir devlet politikası olarak ırkçılığın, şovenizmin bu düzeyde kutsandığı, körüklendiği, barbarlığın erdem sayıldığı gerici, faşist devletler içinde ön sıralarda yeri olan devletlerden biri faşist Türk devletidir. Bu konuda sayısız örnek vermek mümkün. Ama hepsi bir yana, bir tek Kürt ulusuna yönelik takındığı tavır bile bu devletin ne kadar barbar olduğunu ortaya koymaya yeter!

Imralı'ya bakın... Faşist Türk devletinin ne rezillikler yaptığı ortada. PKK'nın önderi Abdullah Öcalan için

Hürriyet, 30 Mayıs 1999

"adil bır yargılama", "hiç kımsenin kusur bulamayacağı bir yargılama" yapıyor! Tam bır sahtekârlık. En başta herkesin bıldiği gerçek şudur kı, bu yargılama göstermelik bir yargılamadır. Faşist Türk devleti bu davanın hükmünü çoktan verdı. Şımdı faşist Türk devletı, uşak medyası ve şovenızm ağusuyla gözü dönmüş, ağzından salyalar akan faşist sürüsu İmralı'yı kuşatma altına almış kinlerını kusuyorlar, ezilenlere gözdağı vermeye çalışıyorlar Faşist Turk devleti mılyarlarca para harcayarak beslemelerını Mudanya'ya dolduruyor, utanmazca kırk-elli metrekarelık Türk bayrakları açıp gösterıler düzenletiyor, kan, ıntıkam dıyerek beslemelerını sokaklarda yürütüyor. Bu barbar devlet ve onların sürüleri bırakın Abdullah Öcalan'ı, avukatlarını bıle parçalamaya çalışıyorlar. İmralı'da "yargı"layan bu devlettir. Bunlardan adalet bekleyen yanlış ış yapar. Bunların DGM yerine sıvil mahkeme kılıfları da sadece ne kadar sahtekar olduklarını gostermeye yarar. Mahkemenın biçimı ne olursa olsun, bu devletın hıçbır mahkemesı adil değildır, adıl yargılama yapamaz. En başta bu devletın yasaları adıl değildir. Bu yasalar Türk hakım sınıflarının yasalarıdır, faşizmın yasalarıdır. En "adıl mahkeme", en "adıl yargılama"yı bu faşist yasalara göre yapar Demek kı mahkemenın biçımı ışın özünu değıştirmiyor!

Otuz bin kişinin katili faşist Türk devletidir!

Faşıst Türk devletine göre "Apo, 30 bın kışının katılı"! Peki bu otuzbın kışı ne için öldürülmuş, bır Apo bu kadar insanı nasıl öldürmüş?

Türk devletının böyle bır sorunun cevabını duşündüğü yok. O, rezil medyası aracılığıyla durmadan ırkçılığı, şovenızmı pompalıyor; "otuzbin kışının katılı", "bebek katili" vb. söylemlerle kendı barbarlığını gizlemeye çalışıyor.

Türk devleti yalancıdır, inkarcıdır...

Faşıst Turk devletı otuzbın kişının hayatını kaybettıği bir savaşın yürudüğünu kabul etmiştır, ama bu savaşın neden yürüdüğünü tartışmak istemiyor Bu savaşın Kurt ulusal sorunu bağlamında çıktığını bir turlü görmek ıstemıyor. TC en başta Kürtlerin varlığını kabullenmıyor Onlara göre Kürt sorunu dıye bırşey yoktur. "Kürt sorunu yok, terör var!" dıyor onlar . Bütün dünyanın gözünün ıçıne baka baka, bütun dünyaya bu masalı okuyor

Öyle bır terör sorunu ki, yüzbinlerce kıtleyı arkasında buluyor, onları hareket ettırebılıyor! TC'nın oynadığı bu komedıye kim ınanır! "Kürt yok, onlar da Turk" yonlü lafların saçma sapan bir düşüncenin ürünü olduğunu hemen herkes bılıyor Ama TC bu ınkarcı tutumunu utanmazca sürdürüyor Aklı sıra Apo'yu İmralı'da yargılayacak, ölüme mahküm edecek ve Kürt sorununun varlığını tartışmayacak, bu sorundan söz etmeyecek! TC ne kadar sahtekarlık yaparsa yapsın bunu başaramaz Kürt kimlığını yok saymayı artık çok uzun zaman sürdüremez.

Faşist Türk devleti ölen asker ailelerini kullanıyor...

İzleyen herkesın dikkatını çekmiştır Bu "şehıt aileleri"ne bir bakın. Büyük patronlardan, büyük burokratlardan, generallerden, mafya-çete şeflerınden kımse var mı? Ne kadar ılgınç! Bunların erkek çocukları hıç mı olmuyor? Askere gidecek yaşta mı değıller? Nasıl oluyor da bu aileleın çocukları hıç şehıt olmuyor? Halbukı hakım sınıflar şehıt olmanın ne kadar büyük bır mertebe olduğunu durmadan soylerler, bunu, medyaları aracılığıyla genış kıtlelerın bılıncıne kazımaya çalışırlar. Bunu yapan egemenler her ıstedıklerını elde etme gücüne sahip oldukları halde şu kutsal mertebeden neden nasiplenmiyorlar acaba? Neden bu mertebe hep halktan insanlara bırakılıyor!!?

"Şehıt" yakınları önce bır güzel bunu duşunmelıdır Mahkemede ağlayıp "bızden ne ıstedınız" dıyen savaşta ölen asker aileleri, savaşa bizzat katılarak bacağını kaybeden ve şımdı taktığı protez bacağı çıkarıp sallayarak hesap soran kişılerın kendılerını, çocuklarını savaşa surenlerın kım olduğunu duşunmelerı gerekır Bu

savaşa gidenler ne yapıyordu, bunlar Kürtleri öldürmüyor muydu? Köyleri boşaltmıyorlar mıydı? Kürt gerillaların cesetlerini tank paletlerine takıp sürükleyenlerin, parçaladıkları cesetlere basıp poz vermeyi kahramanlık sayanların, Kürtlere yapılan işkenceyi, Kürt kadınına yapılan tecavüzü erkekliğin gereği sayıp kıvançla anlatanların, Kürtleri köy meydanlarından çırıl çıplak soyup yerlerde süründürenlerin, onlara pislik yedirenlerin faşist Türk ordusu, özel timi, miti, korucusu... olduğunu bu "şehit" yakınları bilmiyorlar mı? Kürtlere nelerin reva görüldüğünü bu aileler herkesten daha iyi biliyorlar. Bu savaşa katılan çocukları onlara vatan uğruna ne kahramanlıklar yaptıklarını çok anlatmışlardır. "Şehit" yakınları bu anlatılanlardan Kürtlere reva görülenin neler olduğunu bir düşünsünler bakalım.

Şimdi çocuklarına ağlayan polis, asker yakınları, Cumartesi Annelerinin de kendi çocuklarını aradığına onlara ağladığına hiç aldırmıyorlar. Dahası, ellerine tutuşturulan Türk bayraklarını sallayarak Cumartesi Annelerinin saçlarından sürüklenmesine, dövülmesine, işkence edilmesine alkış tutuyorlar. Kendi çocuklarının öldürülmesine ağlayanlar Kürtlere gelince asalım, keselim, yaşatmayalım diyerek saldırıyorlar. Yüreğimiz yanıyor diyerek gözyaşı dökenler başkasının kanının akmasını talep ediyor! Sizin adaletiniz bu mu?

Bu halkın adaleti değil, faşizmin adaletidir!

Çocuklarınızı savaşa süren faşist Türk devletidir!

İmralı'da dünyanın gözü önünde faşist Türk devleti ırkçı, milliyetçi, şoven kışkırtmalar eşliğinde gözü gerçeklere kapatılmış, yalan ve demagojilerle aldatılmış insanları kullanıyor. Onlar kendi çocuklarının haksız bir savaşa sürüklendiğini ve haklıları öldürmek isterken öldürüldüklerini göremiyorlar. Öldürülen çocuklarının hesabını Abdullah Öcalan'dan soruyorlar. Oysa bu çocukları savaşa sürenler faşist Türk devletidir Bu faşist devletin sahibi Türk hakim sınıfları, emekçilerin çocuklarını savaşa sürerken kendileri servetlerine servet katıyorlar.

Bunların yanısıra, sermayenin uşağı birkaç bürokrat bu dönemin fırsatlarını kullanarak etrafında bir çapulcular örgütü kurdu. Bunlar yürüyen bu savaşta yalnızca insan kanı akıtarak palazlandı. Savaş nimetlerinden yararlanan bu leş kargaları devletin en hatırı sayılır mevkilerini elde tutmalarının yanısıra, şimdi büyük sanayileri yönetecek servetler edinen sermayedarlar konumuna geldiler. Ölen asker ailelerine de birer madalya ve bir miktar maaş bağlayarak kendilerini şirin gösteriyorlar.

Gerçek şu ki, bu sömürücü sistemin sahipleri emekçilerin çocuklarını savaşa sürer, emekçileri birbirlerine boğazlatır ve kendileri kârlarına kâr katarak keyif çatarlar. Şimdi de olan budur İmralı'da ellerine Türk bayrağı ve ölen yakınlarının fotoğrafı tutuşturulan insanlar kendi çocuklarının hesabını Öcalan'dan değil, bu devletten sormalıdır. Onların çocuklarının öldürülmesinden tümüyle bu faşist devlet sorumludur. Aslında Abdullah Öcalan'ın göstermesi gereken adres de açıkça bu olmalıydı.

Faşist devlet yoksul kitleleri şovenizm bombardımanıyla peşine takıyor...

Aş, iş bulamayan, kirasını ödeyemez duruma gelen, evsiz barksız olan, gecekondu denen tek odalı barakada sekiz-on nüfus bir arada yaşamak zorunda kalan, çocuğuna önlük alamayan, kasabı hiç tanımayan, bakkalın veresiyesini ödeyemediği için kapısından geçemeyen işçisi, işsizi, emekçisi .. bu sömürü sisteminde sürüm sürüm sürünen milyonlarca insan ırkçılığın, milliyetçiliğin, şovenizmin, dinciliğin estirdiği fırtınaya kapılmış gidiyor.

Çıkarı bu sömürücü sistemini kollamakta olmayan, bizzat kendileri bu zulüm düzeninin kurbanları olan, çıkarları devrimde olan milyonlarca insan kendilerini yoketmekte olanların dümen suyunda yürüyor.

Egemenlerin keyifleri yerinde. Yoksullar uyuyor, birbirinin boğazına biniyor hakim sınıflar tıkırında işlerini yürütüyorlar. Türk halkından insanları Kürde düşman eden bu faşist devlet kolayca kendi gerçek yüzünü gizleyebiliyor. Kocasını, oğlunu. . savaşa sürüp öldürttüğü kadını Kürdün yakasına salıyor. Aralarına ektiği düşmanlık sonucu kendisi için hak olanı başkası için istemiyor, hatta varlığına tahammül edemez duruma getiriliyor. Hakim sınıfların bu çehresi geniş yığınlara gösterilmek zorunda...

Türk devleti barış diye birşey tanımıyor...

Hiç kimse bu faşist devlet yıkılmadan ezilen Kürt ulusunun demokratik, eşit haklara kavuşabileceğini, bunun mümkün olduğunu söylemesin. Bu tavırlar halkımızı yanlış temelde bilinçlendirmekten öte bir işi yaramaz. Ne yazık ki, tüm gelişmelere rağmen PKK hâlâ bu devletle barış temelindeki siyasetini ısrarla sürdürüyor Abdullah Öcalan bu siyaseti sonuna kadar götürmek istiyor. O'nun mahkemedeki tutumu da bu siyasetin sonucudur. PKK de bu siyasetin arkasındadır. Bizce bu siyaset yanlıştır, yapılan hesaplar da yanlış hesaplardır.

Tüm gelişmeler faşist Türk devletinin PKK'nın anladığı anlamdaki sistem içi bir barışı da kabul etmediğini açıkça ortaya koymuştur. Abdullah Öcalan'ın yakalanıp yargılanmasıyla Türk devletinin vermek istediği gerçek mesaj şudur:

"Bana kafa tutan herkesi ezerim, benimle yaşamak isteyen kayıtsız şartsız köleliğini kabul etmelidir".

Türk devleti bundan başka bir yol tanımıyor! Bunu tüm dünyaya ilan etmiş durumdadır ve tüm uygulamaları da bunun kanıtıdır. Hiç olmazsa bu olgu doğru kavranmalı, kitleleri bu sistemden beklentiye sevkeden tavırlar takınmamalı, bu yönlü bilinç taşınmamalıdır.

4 Haziran 1999 **X**

BOLŞEVİK PARTİ (KUZEY KÜRDİSTAN-TÜRKİYE) MERKEZ KOMİTESİ'NİN, ABDULLAH ÖCALAN'IN FAŞİST TC TARAFINDAN YARGILANMASI HAKKINDA AÇIKLAMASI:

Kürt ulusunun ayrılma hakkını gaspedenler tarih önünde suçludur!

Halklar ergeç bu suçlulardan hesap soracaktır!

Güdümlü Türk medyasının "asrın davası" diye nitelendirdiği Abdullah Öcalan davası bugün (31 Mayıs 1999 Pazartesi günü) başladı. Bu davada PKK Başkanı ve yeni kurulan KNK (Kürdistan Ulusal Kongresi) Onursal Başkanı, Türk Ceza Kanunu'nun "vatana ihanet" ile ilgili 125. maddesine göre idam cezası talebiyle "yargılanacak"! Bu "yargılama" ile faşist TC önceden belirlenmiş olan idam kararına hukuki bir görünüm vermeye çalışıyor, çalışacak. Bu davadan çıkacak karar en baştan bellidir. Türkiye'de kamuoyunun büyük çoğunluğu korkunç bir şovenist kampanya ile "Apo'ya idam"a şartlandırılmıştır. Türkiye'de, anda siyaseti, yasama, yargılama, yürütmeyi belirleyen tum kurumlar, en başta ordu ve MGK kararını vermiştir. PKK'nın Başkanı ve KNK'nın Onursal Başkanı için Türk faşıstlerinin öngördükleri ve verilecek tek ceza bellidir: İdam cezası! Bu davadan herhangı bir başka karar çıkmaz Sonucu baştan belli olan bu "yargılama"nın "adil bir yargılama" olarak görülüp gösterilmesi, bu konuda batılı emperyalistlerin "adil yargılama" konusundakı ikiyüzlü, sahtekâr taleplerinin en azından görünurde yerine getirilmesi, bu davanın dışarıya dönük temel amacıdır. Bu noktada davanın görüldüğü Devlet Güvenlik Mahkemeleri Yasası'nın, uluslararası hukuk standartları açısından "adil yargılama" ilkesine uymadığının tescilli olması, Türk hakim sınıflarının "adil yargılama" tiyatrosunun önundeki zorluklardan birini oluşturuyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, askeri yargıçların bu mahkemelerde yer almasını "adil yargı", "yargının bağımsızlığı" ilkelerine ters buluyor. Şimdi bu zorluğu aşmak için, Anayasa'nın Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin (DGM) kuruluşu ile ilgili maddesinin değiştirilip DGM hâkimlerinin tümünün "sivil" hâkimlerden oluşması için yasa teklifi hazırlandı ve Meclis'e sunuldu. Bu yasanın bu dava süreci içinde çıkıp çıkmayacağı, çıkması halinde bu dava için uygulanıp uygulanmayacağı şimdilik belli değil! Bilinmeyen bir başka şey ise, bu davadan çıkması kesin olan "idam cezası"nın uygulanıp uygulanmayacağı, uygulanması halinde ne kadar süre geçeceği vb Bunlar, işçi sınıfı ve emekçi halk hareketinin ve örgütlü komünist/devrimci hareketin bugün içinde bulunduğu ve ne yazık ki siyaseti belirlemediği durumda, Türk faşist hakim sınıflarının kendi içindeki tartışmalara ve batılı emperyalist güçlerle, Türk hakim sınıfları arasındaki pazarlıklara bağlı.

"Asrın davası" diye adlandırılan, gerçekte bir hukuk cinayeti gösterisi olan bu davanın "iç kamuoyuna" dönük mesajları da vardır Türk devleti bu dava ile, işçilere, köylülere, tüm emekçilere. "Ben bana başkaldıranı yaşatmam" diyerek, haksızlığa, eşitsizliğe, baskıya, sömürüye karşı olan herkese gözdağı veriyor Türk devleti bu dava ile, TC'nin "vatanı ve milleti ile bölünmez bütünlüğü" Turkçü-ırkçı ilkesinden vazgeçmeyeceğini bir kez daha ilan ediyor. Bu davada, gerçekte, Apo'-

nun şahsında Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi yargılanıp idama mahkûm edildiği ilan edilecek! Bu davada, yalnızca Kürt ulusu değil, Türkiye'de yaşayan Türk olmayan tüm milliyetler yargılanıp TC'ye başkaldırma cüreti gösterenlerin başının kesileceği vurgulanmak isteniyor. Bu davada faşist Türk devleti aynı zamanda, kendisinin ne kadar "güçlü" olduğunu, kendisine başkaldıranların sonunun kendinden af dilemek olduğunu göstermeye çalışacak. "Asrın davası"nın gerçek niteliği ve amacı, cumhuriyet tarihinin en modern ve en yaygın Kürt ulusal hareketinin "başını koparmak" işinin hukuki bir görünüme büründürülmesidir.

Bu davayı "demokratik çözüm için bir şans" vb. olarak değerlendirmek de büyük bir siyasi yanılgıdır. TC'nin intikamcı, faşist bir devlet olduğunun kavranmamasıdır böyle bir değerlendirme. TC'nin kendi uzun vadeli çıkarları açısından da, 1993'ten bu yana TC devleti ile anlaşarak savaşa son verip "siyasi çözüm" için çalışan ve PKK içinde tartışmasız otorite olan Abdullah Öcalan'ı, "barışçı-siyasi çözüm" için bir araç olarak kullanmayı kabul edeceği; emperyalist kimi devletlerin baskısı ile idam cezası verilmeyebileceği vb. hesapları üzerine kurulu bu değerlendirme, kitlelere de yanlış bilinç veren bir değerlendirmedir.

Sonu en başından belli olan bu davanın hukuksuzlukları uzerine hukukçular tarafından çok şeyler yazıldı, söylendi. Biz komünistler bunlar üzerine fazla laf etmeyi gereksiz sayıyoruz. Bizim için ne faşist TC'nin, ne de bugünkü emperyalist dünyada herhangi bir devletin veya hukuk kurumunun Abdullah Öcalan'ı yargılama hakkı ve yetkisi yoktur. Abdullah Öcalan ve onun önderliğindeki PKK, Kuzey Kürdistan başta olmak üzere, emperyalist pazarlıklar sonucu parçalanmış olan Kürdistan'da Kurt ulusu üzerindeki milli baskıya karşı çıkan, haklı ulusal bir davanın savunucusu olan kişi ve örgütlerdir. Eğer haktan/hukuktan söz edilecekse, Abdullah Öcalan önderliğindeki PKK'nin Kürt ulusuna yapılan ulusal baskılara karşı mücadelesi, işçiler ve ezilen halkların hukuku açısından haklıdır! Onların bu mücadele içinde yapmış oldukları hataların, yer yer işlenen suçların hesabını sormaya hiçbir burjuva mahkemesinin hakkı yoktur. Bu yüzden bütün devrimciler, sınıf bilinçli işçiler, tüm ezilenler açısından bu mahkeme karşısında bir tek doğru tavır vardır: Bu göstermelik dava ve mahkeme kökten reddedilmelidir. Bu mahkemenin vereceği hiçbir karar "adaletli" olamaz! Haklı olamaz! Bu mahkemenin kendisi haksızlık üzerine, bu davanın kendisi kan üzerine, şiddet uzerine kuruludur! Sorun askeri yargıçlı mı, yoksa sivil yargıçlı mı DGM; DGM mi, yoksa normal sivil "ağır ceza mahkemesi" mi; mahkeme yeri İmralı mı olmalı, yoksa Diyarbakır mı; TC mahkemeleri mi, yoksa uluslararası bir mahkeme mi? vb. vb. değildir. Sorun, bir ulusun ulusal hakları için yürütülen bir mücadelenin, burjuva mahkemeleri tarafından yargılanma hakkı olmadığı sorunudur! Onlar hakları olmamasına rağmen bugün ulusal hak mücadelesini 'terörizm' vb. ilan edip yargılayabiliyor! Çünkü güç, iktidar onlarda! Devrimcilerin onların bütünüyle güç üzerine kurulu mahkemelerini, bu mahkemelerin devrimcileri yargılama hakkı varmış gibi kabul edip "adil yargılanma" vb. talep etmesi sozkonusu değildir. Onların adaletinin faşizmin adaleti olduğunu, sermaye egemenliğinin adaleti olduğunu biz çok iyi biliriz! Kuşkusuz bu mahkemelerin yargılama hakkı olmadığını söylemek, mahkemenin yargılama hakkını red etmek, mahkeme kürsüsünü de –eldeki tüm imkânları kullanarak, fakat bu imkânların çok sınırlı olduğunun bilincinde olarak– egemen sınıfların çirkin yüzünü, faşizmi, emperyalist güçlerin oyunlarını, çifte standartçılıklarını vb. vb. teşhir için, ulusal kurtuluşun, bu somutta Kürt ulusunun ayrılma hakkının propagandasını yapmak için kullanmanın engeli değildir.

Mahkemenin ilk günü PKK Başkanı ve KNK Onursal Başkanı Abdullah Öcalan'ın ilk özel açıklaması, ne yazık ki, hâlâ TC ile ve TC'nin sınırlarının tanınması temelinde, PKK ile TC'nin anlaşması sonucu bir siyasi çözümün mümkün görülüp, savunulduğunu gösterdi. Halbuki yaşanan bütün gelişmelerin, bunun mümkün olmadığını çoktan göstermiş olması gerekirdi:

• PKK'nin, 1993'ten bu yana çok kesin bir biçimde, tek taraflı ateşkesler ilan edip TC ile anlaşma temelinde Kürt sorununun reformcu bir çözumü için savaştığı ve bu çizginin en başta Abdullah Öcalan tarafından savunulup hayata geçirildiği olgudur. Buna devletin verdiği cevap da olgudur: Kürt ulusuna karşı savaşı daha da tırmandırmak! Bu çizginin savunucusu Abdullah Öcalan'ı öldürmek için ona karşı çeşitli suikastler düzenlemek; 1998 Eylülünden itibaren ona karşı tam bir sürek

PKK Genel Başkanı ve Kürdistan Ulusal Kongresi Onursal Başkanı Abdullah Öcalan

avı başlatmak! Suriye'den çıkartılması için Suriye'ye karşı savaş tehdidini getirmek!

• PKK'nın, "siyasi çözüm" adına, başta ABD olmak üzere hemen tüm emperyalist devletlerin kapısını çaldığı, onlardan sorunun demokratik çözümü yönünde TC'ye baskı yapmalarını talep ettiği, ağırlığı giderek diplomasiye kaydırmayı planladığı, bu yönde adımlar attığı, böylece emperyalist sistem içinde bir çözüm aradığını ilan ettiği olgudur. Buna karşı 'devletten devlete ilişki' kurulduğu iddia edilen emperyalist ve gerici güçlerin takındığı tavır da olgudur: PKK'yı, bu kendileri için fazla tehlikeli olmadığı ve ekonomik, askeri, siyasi çıkarlar açısından da zarardan çok yarar getirdiği şartlarda destekler görünmek, yer yer gerçekten desteklemek! Ve fakat işler ciddiye binip; çıplak çıkarlar TC ile işbirliğini zorladığı şartlarda, PKK Başkan'ını dertop edip, TC'ye, yani celladına teslim etmek!

Bütün bunlar neyi gösterdi, gösteriyor?

• Faşist TC devlet olarak varlığını sürdürdüğü sürece, Kuzey Kürdistan'da 'Kürt sorunu'nun gerçek çözümü yoktur. Nedir bu sorunun gerçek çözümü? Kürt ulusunun ayrılma hakkının var olduğu ve onun bu hakkı demokratik bir ortamda kullanma imkânlarının olduğu şartlarda; eşit haklara sahip ulusların, kendi iradeleri ile özgürce belirleyeceği biçimde birlikte yaşamaları. Her türlü ulusal imtiyazın ve haksızlığın kökünün kazındığı, tüm milliyetler için tam hak eşitliğinin olduğu bir ortam. Bunun ırkçılığın-şovenizmin-milliyetçiliğin egemen olduğu şartlarda gerçekleşmesi mümkün değildir. Bunun burjuvazının, sömürücü sınıfların egemen olduğu şartlarda gerçekleşmesi mümkün değildir. Kürt ulusunun ayrılma hakkını demokratik bir ortamda kullanabileceği şartlar TC var olduğu, yaşadığı sürece yaratılamaz. O halde çözüm, TC'nin, işçilerin-köylülerin sosyalizmin yolunu açacak demokratik halk devrimiyle yıkılmasından geçmektedir. TC ile "anlaşma" temelindeki bir reformist çözüm, evet Kürtlerin bugünkünden biraz daha fazla ulusal haklar elde etmesini beraberinde getirebilir. Fakat bu, ulusların gerçekten özgür iradeleri ile birlikte yaşamaları gerçek çözümünden fersah fersah uzaktır. Gelişmeler gerçekte, DEVRİMİN tek gerçek çözüm olduğunu gösterdi, gösteriyor.

• Emperyalist ve diğer gerici devletler açısından, kendi dışlarındaki bir devlette, o devletin devlet bütünlüğünü tehdit eden bir ulusal hareket, ancak kendi emperyalist ve gerici çıkarları söz konusu devleti zayıflatmayı gerekli kılıyorsa kullanılacak bir araçtır. Emperyalistlerin ve gericilerin "ulusların kendi kaderini tayin ilkesi", " insan hakları" ilkesi, "uluslararası hukuk kurallarının herkes için geçerli olduğu ilkesi" vb.ni "savunmaları", ancak onların andaki çıkarları bunu gerektirdiği ölçüde bir savunmadır, sahtekârlıktır, halkları kandırmak için oyundur. İşte bugün eski Yugoslavya'da yaşananlar, işte Türkiye'de yaşananlar. Emperyalistler, eski Yugoslavya'da, Kosova bölgesinde insan hakları çiğnendiği, soykırım yaşandığı gerekçeleriyle Sırbistan'ı, Karadağ'ı, Kosova'yı iki aydır hergün bombalıyor! Kosova'da insan haklarını savunanlar(!) içinde TC de var!!! Kuzey Kürdistan'da 15 yıldır yürüyen savaş, Kürtlerin yerleşim alanlarından sürülmesi vb. emperyalistler açısından savaş gerekçesi değil! Tersine TC Kürtlere karşı savaşı bir bölümünü emperyalistlerden hibe olarak aldığı silahlarla yürütüyor! Böyle bir dünyada yaşıyoruz. Emperyalistler ve gericiler açısından dostluk lafının gerçek karşılığı menfaattir, kârdır! Güya "Kürtlere kucak açan", binlerle Kürt emekçisinin belli bir süre "Viva" diye bağırdığı İtalya, emperyalist çıkarları gereği Abdullah Öcalan'ı İtalya sınırları dışına çıkmaya zorlamıştır! "Dost" Yunanistan, sonunda Abdullah Öcalan'ı teslim etmeyi çıkarlarına daha uygun görmüştür, vb. vb.

Bütün bunlar, emperyalist ve gerici devletlere güvenip, onlara dayanarak siyaset yapmanın yanlışlığını göstermiştir

Bütün bunlar "emperyalistlerarası ve gericiler arasındaki çelişmelerden yararlanma"nın, bugünkü şartlarda devrimci güçler açısından gayet zor olduğunu, çelişmelerden yararlanma adına, kullanılma tehlikesinin büyük olduğunu, güvenilecek tek gücün işçiler, emekçiler, halklar olduğunu ve siyasetin onları kazanmaya yönelik olması gerektiğini göstermiştir.

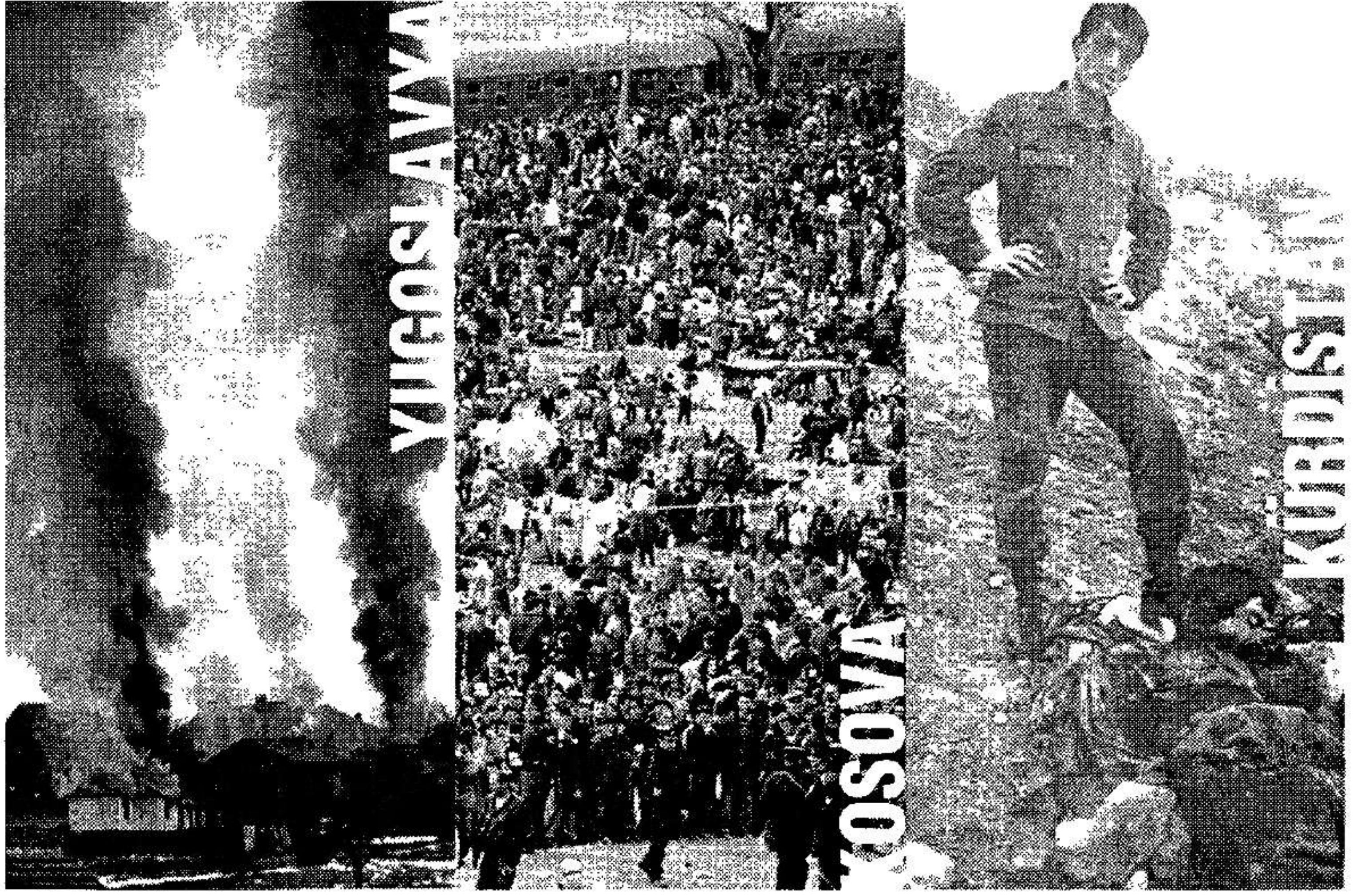
Evet bu, hele bütün dünyada karşıdevrimin egemenliğinin sarsılmaz gibi görüldüğü bugünkü günlerde, kısa süreli başarı bekleyenler açısından, 'hayalci'dir, gerçekçi değildir. Oyle ya, Türk halkının önemli bir bölümü Apo asılacak diye nerdeyse zıl takıp oynayacak. Kürt halkı içinde, Apo'ya büyük saygı ve sevgi olmasına rağmen, o halk içinde de yeter düşmanı var! Apo için canını feda etmeye hazır binlerce insan, yine de bütün toplum içinde küçük bir azınlığı oluşturuyor. Diğer halklar açısından Kürdistan'daki mücadele, genelde, kendi hakim sınıflarının tanıttığı ölçüde tanıdıkları bir mücadele. İşçi sınıfı en örgütsüz, en zayıf dönemlerinden birini yaşıyor! Böyle bir durumda, çözümün devrimde olduğunu söylemek; işçilerin-köylülerin kazanılmasında olduğunu söylemek, kısa sürede başarı isteyen kimileri için 'siyasetsizlik', 'genel laf etmek' vb. olarak görülebilir. Öyle görülse de, doğru olan budur. Gerçek olan budur. Gerçekler inatçıdır ve ergeç kendini kabul ettirecektir! Biz tüm devrimcileri, reformist hayallerden, kısa süreli başarı için kokuşmuş uzlaşmalara girmekten uzaklaşmaya, DEVRİM için bıkmadan usanmadan çalışmaya çağırıyoruz!

Biz emperyalistlerden, gericilerden, faşistlerden adalet beklemiyoruz! Özür dilemiyoruz! Af istemiyoruz!

Abdullah Öcalanın tutuklanmasını ve yargılanmasını nefretle kınıyoruz!

• ABDULLAH ÖCALAN'A VE
TÜM DEVRİMCİ İLERİCİ TUTUKLULARA
Ö Z G Ü R L Ü K !
• FAŞİST TC'YE ÖLÜM!
• YAŞASIN KÜRT ULUSUNUN AYRILMA HAKKI!
• HALKLARIN KARDEŞLİĞİ VE
GERÇEK BARIŞ İÇİN TEK YOL DEVRİM!

31 Mayıs 1999 ✘

Emperyalist haydutlar Yugoslavya'dan, Sırp faşistleri Kosova'dan, sömürgeci TC Kürdistan'dan

DEFOLUN!

NATO'nun 24 Mart gecesi Yugoslavya'ya saldırmasının üzerinden iki ay geçti Bu süre içinde NATO'ya üye ülkelerin uçakları, Kosova ve Yugoslavya'ya bomba yağdırıyor .. 2000'li yıllara kısa bir süre kala, "uygarlığın" en gelişmiş olduğu bölgelerin birinde, Avrupa'da barbarca bir savaş yürüyor.. Bir yanda batılı emperyalist güçler; diğer tarafta faşist Sırp yönetimi "insanlık", "barış", ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı", "insan hakları" adına çeşitli milliyetlerden işçileri-emekçileri burjuvazının bayrağı altında birleştiriyor ve cepheye sürüyorlar

Ne için?

Sırp hakim sınıfları; Yugoslavya'nın dağılması sonrasında Sırbistan merkezli Yugoslavya'yı yeniden kurmak istiyorlardı. Batılı emperyalist güçler ise Sırpların bu isteğini engellemek istiyor, bunun yollarından biri olarak da Kosova'yı Yugoslavya'dan koparmaya çalışıyorlardı. Kosova, iki gerici gucun/cephenin paylaşım savaşında merkezde duruyordu.

Batılı emperyalist güçlerin Kosova'yı Yugoslavya'dan koparma siyaseti karşısında, bölge üzerindeki hakimi-

yetini sağlamlaştırmak isteyen faşist Sırp yönetimi, Kosova üzerinde baskılarını daha da artırmaya başladı. Faşist Sırp yönetimi, daha önceden dağılan Yugoslavya toprakları üzerinde kimi bölgelerde –örneğin Bosna-Hersek'te– "başarıyla" uyguladığı "etnik temizlik" siyasetini Kosova'ya da taşıdı; Arnavut nüfus üzerinde katliam ve sindirme siyasetini tırmandırdı.

Faşist Sırp baskılarının, katliamlarının yoğunlaşması karşısında Arnavut milliyetçiliği de gelişti. Arnavut yoğunluklu Kosova halkı bağımsızlık talebini daha açık dile getirmeye başladı. Bir süre sonra Arnavut milliyetçileri, batılı emperyalist güçlerin de desteğiyle örgütlü bir güç haline geldiler.

Arnavut milliyetçiliğini destekleyen ve uzun vadede Kosova'yı Yugoslavya'dan koparmayı hedef haline getiren batılı emperyalist güçler, kendi çıkar ve istemlerini yerine getirmeyen, "küçük haydut" Yugoslavya'ya "haddini bildirmek" istedi. Ancak bu istem emperyalist güçler tarafından açıkça telaffuz edilemezdi. Çünkü, emperyalistlerin kendi koymuş olduğu "bağımsız bir devletin sınırlarıyla oynamama" gibi bir "ilke"leri vardı! Ancak emperyalistlerin çıplak çıkarları herşeyin üzerindedir ve konular "ilke"ler de ne değişmezdir, ne de "delinmezdir!"

Batılı emperyalist güçler de çıkar dalaşında Yugoslavya yönetimine "haddini bildirmek" için Arnavut nüfus üzerinde uygulanan Sırp baskısını kendi amaçları –ve saldırının temellendirilmesi– için kullanma yoluna gittiler. Bu yolda atılan adımlardan birisi, Kosova'nın durumunun emperyalist medya tarafından yoğunluklu bir şekilde dünya kamuoyuna aktarılması ve Yugoslavya'nın barış masasına oturtulmasıydı. Bu gerçekleştirildi. Paris'te yapılan görüşmelerde, batılı emperyalist güçler, Yugoslavya'nın toprak bütünlüğü bozulmaksızın Kosova'ya geniş özerklik tanınan bir anlaşmayı dikte ettirmek istedi. Bu yaklaşıma Kosovalı Arnavut heyet karşı çıktıysa da sonunda anlaşmaya imza koydu. Batılı emperyalistlerin başka bir isteği daha vardı: Geniş özerklik tanınacak Kosova topraklarında NATO askerleri garantör olarak konuşlanacak...

Bu istem aslında "bağımsız" bir devletin kendi "bağımsızlığını" inkarı demekti ve Yugoslavya bu istemi reddetti. Böylece batılı emperyalist güçlerin Yugoslavya'ya saldırmaları için gerekçe oluştu: Arnavut halkı üzerinde baskı ve katliam uygulayan, "etnik temizlik" siyasetini yoğunlaştıran, insan haklarını ihlal eden Yugoslavya, "barış"tan da kaçıyordu. Öyleyse, "Sırp güçlerinin Kosova'da yaptığı etnik temizliği durdurmak ve Yugoslav yönetimini barış anlaşmasına zorlamak", "insan hakları ihlallerine 'dur' demek" ve "Kosova halkının kendi kaderlerini tayin hakkını savunmak" batılı emperyalist güçler için bir görevdi! "İnsan haklarına saygı ve bu hakların teminat altına alınması" ve Kosova halkına "kendi kaderlerini tayin hakkının" sağlanması istem ve gerekçeleri, sözde demokrasi ve insan hakları savunucusu batılı güçlere Yugoslavya'nın devlet sınırlarıyla oynama "hakkını"(!) sağladı ve 24 Mart 1999 tarihinde NATO çerçevesinde birleşmiş olan emperyalist güçler

Yugoslavya'ya havadan saldırıyı başlattılar.

NATO saldırılarından sonra bölgede yoğun bir mülteci akını yaşandı. Sayısı 1 milyonun üzerinde Arnavut yoğunluklu nüfus yerlerini yurtlarını terkederek açlık, salgın hastalık, kötü hava koşulları altında Arnavutluk, Makedonya ve Karadağ bölgelerine doğru kaçmaya başladı. Yerlerinden yurtlarından kaçarak sınır boylarında kurulan kamplarda yaşayan ve sayıları yüzbinlerle ifade edilen insan toplulukları Avrupa'nın göbeğinde yaşanan barbarlığın etkisini en acı biçimde yaşıyorlar.

İki ay önce başlayan NATO saldırıları sürerken taraflar arasında kimi arabulucular –özellikle Yugoslavya ile batılı emperyalist güçler arasındaki cepheleşmede Yugoslavya'yı destekleyen, ancak içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi güçlüklerden dolayı anda askeri olarak Yugoslavya'ya destek vermeyen Rusya– üzerinden yürüyen cılız dirsek temaslarında şu ana kadar saldırıların durdurulması ve "barış" görüşmelerine oturulması yönünde sonuç verici bir gelişme olmadı.

NATO uçakları, Yugoslavya'yı havadan dövüyor, önceden belirlenen hedeflere saldırılar düzenleniyor. Kimi zaman da NATO uçakları hedef şaşırıyor (!) ve belirle-

nen hedeflerin dışında kimi yerleri de vuruyor. Arasıra sivil yerleşim birimlerinin ve Sırpların elinden kaçmaya çalışan mülteci konvoylarının bombalanması, Çin konsolosluk binasının vurulması vd NATO'nun "şaşırdığı" hedeflerden bazıları! "Hedef şaşırma" olayları gittikçe artan NATO, hava saldırılarını, kara harekatıyla da destekleme planları ve hazırlıkları yapıyor. Başta ABD olmak üzere kimi emperyalist devletler, hava saldırılarıyla sonuç alınamadığı bugünkü koşullarda kara harekatının gerekliliğini ileri sürüyor, kamuoyunu bu yönlü de hazırlamaya çalışıyorlar...

Emperyalistlerin Yugoslavya saldırısı tam bir korsanlık eylemidir. ABD ve İngiliz emperyalistleri, Irak'a saldırmak için hiç olmazsa Birleşmiş Milletler kararlarına dayanıyor ve saldırıyı "meşru" gösteriyorlardı. Ancak bu kez, NATO içinde birleşen emperyalist güçler Yugoslavya'ya saldırmak için herhangi bir karara bile ihtiyaç duymamış -Kaldı ki, BM'den karar çıkarmaları da bunların haklı oldukları, meşru davrandıkları anlamına gelmez-, korsanlığı gizleme ihtiyacı hissetmemişlerdir. Artık Birleşmiş Milletler kararı olmadan da emperyalist güçler, herhangi bir gerekçeyle bir başka ulkeye saldırabilmenin yolunu açmışlardır.

Emperyalistlerin yeni tutumlarından bir diğeri, NATO'nun konumuna ilişkindir Soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliği'ne karşı, batılı emperyalist güçlerce bir "savunma" örgütü olarak kurulan NATO, batılı emperyalistlerin vurucu gücüdür. Yugoslavya'ya saldırıyla emperyalist güçler, kendi dikte ettirmeye çalıştığı düzene, kararlara uymayan, emperyalizmin çizdiği çerçevenin dışına çıkan herkesi "hizaya getirme" hakkını kendinde gördüğünü dünya halklarına göstermek istiyor; gözdağı veriyor

Emperyalistler "kurtarıcı melekler" mi?

Yukarıda da değindiğimiz gibi batılı emperyalist güçler, Yugoslavya'ya saldırılarını "insan hakları", "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı savunusu" vb. olarak gerekçelendiriyorlardı Ancak tüm bu gerekçeler, emperyalistlerin gerçek niyetlerini örtmeye yarayan yalanlardır Onlar için bu değerler, emperyalist çıkarların korunup kollanması için yürütülen ikiyüzlü siyasette kullanılan ve dünya kamuoyunda emperyalizmi "haklı" çıkarmaya yarayan birer süstür.

Gerçekte emperyalizmin "insan haklarına saygısı", "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunmak" gibi bir dertleri yoktur! Onların bizzat kendileri, insan haklarının düşmanıdırlar. İnsan hakları bağlamında NATO üyesi emperyalist-gerici devletlerin salt kendi ülkelerinde işledikleri suçların akla getirilmesi bile bu gericilerin sahtekârlıkta ne kadar ileri olduklarını göstermeye yeter. Örnek mi?

İşte Avrupa'nın en gelişmiş emperyalist güçlerinde uygulanan yabancı düşmanı politikalar... Almanya'da PKK yasağı... Devrimci örgütler üzerindeki baskı ve devlet terörü... Ya NATO üyesi olan ve Yugoslavya'ya saldırıyı en başından itibaren destekleyen, askeri güç veren TC'ye ne demeli?

Kuzey Kürdistan-Türkiye'de insan hakları bağlamında işlediği suçlardan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde sürekli mahkum olan TC; -ki bu Avrupalı emperyalist güçler açısından da resmi olarak tescil edilmiş ve kendi mahkemeleri kendi koyduğu kurallar ve kıstaslar temelinde TC'yi mahkum etmiştir; buna rağmen TC ile emperyalist güçler NATO çatısı altında birlikte insan hakları savunusuna kalkışabilmektedirler! Ne büyük ikiyüzlülük!!!- Kosova'da "insan hakları savunucusu"(!) kesilebilmektedir!

Emperyalist güçler, "Yugoslavya'yı barış masasına oturtmak için saldırdıklarını söylüyorlardı! Bu da emperyalistlerin sahtekârlıklarından birisidir. Gerçekte emperyalistlerin istediği barış, kendi çıkarlarına hizmet eden bir barıştır. Onların barışı, ulusların kendi özgür iradeleri temelinde eşit hak ve yükümlülükler temelinde birleşmesi değildir! Hayır, onların barıştan anladığı, kendi çıkarlarını güvence altına alacak, daha fazla nüfuz alanları yaratacak sınırları ve çerçevesinin kendileri tarafından belirlenen "barış"tır. Bunun da bir dizi örneği yakın tarihte görüldü, yaşandı... Örneğin Filistin, Güney Afrika, Somali, Bosna-Hersek... "barışlarının" hangi temeller üzerinde yükseldiği, ezilen kitlelere neler getirdiği ortada!

Emperyalistler iddia ettikleri gibi "etnik temizliği" durdurmak için de saldırmadılar. Hayır, tam tersine onlar, saldırıyla birlikte Sırp faşistlerinin yürüttüğü "etnik temizliğin" daha da derinleşeceğini ve böylece uzun vadede Kosova'nın Yugoslavya devlet sınırları içinde Sırplarla birlikte yaşamasının temellerinin ortadan kalkacağını hesap ediyorlardı ve bu durum büyük oranda oluştu. Gerçekte bugüne kadar yaşananlar değerlendirildiğinde -saldırı sonrasında yoğun göç dalgası, buna karşı Sırp faşistlerinin saldırı ve katliamlarının artması, buna karşı Arnavut milliyetçiliğinin emperyalistlerin de desteğiyle açıkça ve örgütlü bir silahlı güç olarak cephede yeralmaları, vs. vs.- Kosova halkının anda Yugoslavya ile birlikte yaşama koşullarının son derece zorlaştığını, dolayısıyla Yugoslavya'dan kopuşun temellerinin güçlendiğini göstermektedir.

"Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının" emperyalistler tarafından Kosova bağıntısında savunusu da bu siyasetin en önemli parçalarından birisidir. Bu konuda da emperyalist ve gerici güçler büyük bir sahtekârlık örneği gösteriyorlar!

Gerçekte emperyalist gericilik bir dizi ülkede ulusları boyunduruk altına alma hakkını kendisinde görmekte; bizzat NATO üyesi güçler birçok bölgede çeşitli ulusları esaret zincirlerine vurulmuş halde tutmaktalar. Ancak aynı gericiler Kosova halkının "kendi kaderini tayin etme hakkının yolunu açmaya" gidebilmektedir! Yüzsüzlüğün ve pişkinliğin bu kadarına pes demek gerek!

İşte faşist TC'nin durumu!

Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusunun "kendi kaderini tayin hakkını tanımak" bir yana, Kürt ulusunun varlığını bile kabullenmeyen; Kürt ulusunun ve bölgedeki azınlık milliyetlerin en temel hak ve özgürlüklerini ayaklar altı-

na alan, faşist Türk devletinin üniter yapısına yönelen en küçük bir muhalefeti bile devlet terörüyle susturan faşist Türk devleti Kosova'da, Kosova halkının "kendi kaderini tayin hakkına" soyunmuş güruhun içindedir! Bu bile, oynanan sahtekârlığın düzeyini göstermeye yeter de artar!

Emperyalist gericiliğin bir yandan bizzat Avrupa'nın göbeğinde ulusları kendi denetimi altında tutması, ekonomik, siyasi ve askeri tüm yollarla gücü gücüne yeten emperyalist politikayı uygulaması, diğer yandan ama –kendi koyduğu "bağımsız bir devletin devlet sınırlarını koruma" "ilke"sini hiçe sayarak– Yugoslavya sınırlarına saldırması ve bu devletin bir parçasını koparmaya çalışması çelişkisi de işin bir başka boyutunu oluşturuyor.

Nitekim bu bağıntıda kimi burjuva teorisyenler, "artık emperyalistlerin insan haklarını koruma adına ulusların içişlerine karışmalarının yolunun açıldığı"; "ulusal sınırlar yerine globalleşen dünyada insanların hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasının batılı demokrasiler açısından çok daha önemli hale geldiği" yönlü teoriler üretiyor; uluslararası hukuk ile ahlak ilkelerinin çatışmasında ahlaki ilkelerin ağır basar hale geldiğini vurguluyorlar.. Önceki dönemde kabul edilmiş olan uluslararası hukuk kurallarının emperyalistlerce "ahlak kurallarına uymadığı" gerekçesiyle keyfi bir şekilde çiğnenebileceğini vaaz ediyorlar..

Bütünlüklü olarak değerlendirildiğinde tüm bu olgular, emperyalistlerin "kurtarıcı birer melek" değil, kendi nüfuz alanlarını genişletmek için ustaca siyaset izleyen "birer şeytan" olduğu çok daha açık bir biçimde gösteriyor..

Kosova'dan Kürdistan için sonuçlar çıkarmak ne kadar doğru?

Kendi emperyalist çıkarları için Yugoslavya'ya saldıran NATO güçlerinin ileri sürdükleri gerekçelerden birisinin de "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının savunulması" olduğunu, Kosova halkının kendi kaderini tayin hakkını sağlamak için bölgeye Yugoslavya'ya saldırdıklarını yukarıda belirttik ve bunun büyük bir sahtekarlık olduğunu vurguladık.

Ancak emperyalistlerin Yugoslavya'ya müdahalesi sırasında ve sonrasında, saldırıya "meşruiyet" kazandırmak için emperyalistlerce ileri sürülen bu gerekçe Kürt sorunu bağıntısında da çeşitli yanlış anlayışların gelişmesinin yolunu açtı. Kimi Kürt milliyetçisi yazara göre; madem ki NATO'nun saldırısı "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesinin tanınmasına yönelik, o halde bu ilke TC'ye de uygulanmalı ve NATO Türkiye'ye de saldırarak Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etmesine olanak tanımalıydı!

Şüphesiz, NATO içerisinde yeralan emperyalist, gerici güçlerin ulusal soruna yaklaşım bağıntısında kendi örnekleri üzerinden çelişkileri göstermek ve onları teşhire yönelmek iyi bir şeydir. Bu yapılmalıdır. Yukarıda TC-Kürt sorunu bağıntısında verdiğimiz örnekte görüldüğü gibi sorun ortaya konulmalı ve NATO'nun ne denli sahtekar olduğu kitlelere anlatılmalı, teşhir edilmelidir. Ancak kimi Kürt milliyetçisi yazar, teşhirin de ötesine geçerek NATO'dan "tutarlı olma" beklentisine girdiler. Sanki NATO şemsiyesi altında birleşen emperyalistlerin "insan hakları", "ulusların kendi kaderini

tayin hakkı" vb. savunularında herhangı bır ciddiyet varmış; bu konularda ılkeli davranıyorlarmış gibi, onda olmayan özellikler ona maledilerek, Kurt sorununun çözümü noktasında da "kılını kıpırdatması" salık veriliyor; "adım atılması" isteniyordu.

Öncelikle belirtmek gerekır ki NATO'dan tutarlılık bekleme temelinde yükselen bu türden anlayışları savunanların Kürt sorununun çözümünü emperyalist güçlerden bekleme zemininde konaklamaktadırlar. Bu zeminin ne kadar "sağlam"(!!!) olduğunu ise Kürt işçileri, emekçileri bir çok kez kendı pratiklerinde gordüler. Oyle uzağa gitmeye fazla gerek yok; batılı emperyalist güçlerın PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'a yaklaşımının hatırlanması bile emperyalistlerın "tutarlılığı" hakkında yeterince fikir verebilir!

Kürt ulusal sorununu, kimi diğer ülkelerin sorunlarıyla –Filistin, Güney Afrıka, İrlanda, İspanya/Bask, Fransa/Korsika gibi– kıyaslama içinde ele alanların düştükleri en temel yanılgı, ulusal sorunun emperyalist sistem içinde çözümüne onay vermelerıdir. Emperyalist sistemin ise ulusal sorunun çözümüne sunduğu katkı, emperyalist çıkar ılişkileri temelindedir; farklı bır beklenti içine girmek emperyalizmi dünya halklarının gözünde aklamakla eşanlamlıdır Şüphesiz bu temel yanılgı yanında Kürt sorununu kimi diğer ülkelerdeki ulusal sorunlarla benzeştirmede başka bazı hatalara düşmek –örneğin bölgesel konjonktürü ve güçler dengesini, emperyalist yayılma politikasının bölgelere göre farklılık gösteren uzun vadeli hedeflerini, vs.– veya sorunun tarihsel ve coğrafik özgül yanları yoksayarak kımi sonuçlara ulaşmak, bu temel yanılgıyı derinleştirmeye de hizmet etmektedir.

Kaldı ki, anda, emperyalist güçlerin inayetı ve icazeti temelinde bile emperyalist sistem içinde bir çözüm için koşulların oluşmadığı da bilinen bir gerçeklik olduğuna gore, sözunü ettiğimiz kimi Kürt milliyetçisı yazar-çizer takımının ne denli bir körlük içinde bulunduğu ortaya çıkar.

Kürt sorununun emperyalist güçlerin inayeti ve icazeti temelinde çözümünün, en başta emperyalistlerin çıkarlarına denk düştüğü sürece ve ölçüde gerçekleşebileceği, bunun gerçek anlamda kurtuluşu getirmeyeceği, değişenın sadece bağımlılık ilişkisinin biçiminde bir değışıklık olduğunu/olacağını bir kez daha vurgulamak istıyoruz Emperyalistlerden sorunun çözümüne yönelik bır beklentinin boş bir beklenti olduğunu vurgulamamızın bır nedenı de, Kürt sorununun gerçek anlamda çözumunun emperyalizme karşı mücadele temelinde gerçekleşebileceğinin altını çizmek ıçindir

Ulusal sorunda çözüm devrimde, sosyalizmde!

Şurası açıktır kı; sömürü sistemı devam ettıği sürece Kürt sorunu da –diğer ülkelerde yaşanan ulusal temelde sorunların çözümü gibi– gerçek anlamda çözülemeyecektir. Sorun, sömürü sisteminin yıkılması sorunudur; sömürü sistemine karşı ılkeli ve tutarlı bir mücadelenin yürütülüp yürütülmemesi sorunudur. Kosova bağıntısında takındığı tavıra bakarak emperyalistlerden bir beklentimız olmadığı gibı, onlara karşı mücadele yürütülmeksizin ulusal sorunda da gerçek anlamda kurtuluşun kazanılamayacağı bizim ıçin açıktır. Bizım için Kürt sorununun çözümü de, Kosova, Filistin ve diğer ulusların ulusal sorunlarının gerçek çözümü devrim olmadan, gerçekleşemez.

Ulusların eşit haklar temelınde birliğini ve halkların kardeşliğini, emperyalistlerın ne çıkar ilişkileri temelinde dikte ettikleri barışlar ne de kendı çıkarlarına endeksledikleri ve içini boşaltarak savundukları "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" savunusu gerçekleştiremez. Ulusların kendı kaderlerini tayin hakkının gerçek savunucuları, devrim ve sosyalizm için mücadele eden bolşevıklerdir!

Bız Kuzey Kürdıstanlı bolşevikler olarak, emperyalistlerin Yugoslavya'ya –gerekçesi ne olursa olsun– saldırısının temelinde emperyalist çıkarlar olduğunu söylüyoruz ve emperyalistlerin Yugoslavya'ya yönelik korsanca saldırısının karşısındayız! Emperyalistlerin Yugoslavya'ya saldırılarını hemen ve kayıtsız-koşulsuz durdurması talebimızdır! Emperyalıstler Yugoslavya'dan ellerini çekmelidirler!

Yine biz, bolşevikler, Sırp faşistlerinin Kosova halkı üzerindeki baskılarının ve katliamlarının da karşısındayız! Sırp faşistlerinin Kosova'dan elini çekmesi ve Kosova halklarına uyguladığı katliamlara son vermesi talebimizdır! Kosova halkının Sırp burjuvazisinin ulusal baskısına karşı geliştirdiği mücadele haklıdır! Ancak ne yazık ki, bugün Kosova halkının mücadelesine önderlik eden Kosova Kurtuluş Ordusu (UÇK) emperyalistlerin, somut olarak da Alman emperyalistlerinın doğrudan denetiminde olan bir örgüttür. Alman emperyalistleri ülkelerinde PKK'yi yasaklarken, Kürtlere ait çeşitli demokratik kitle örgütleri üzerinde baskılar uygularken UÇK bunların denetiminde yasal olarak vergı toplayabilmektedir! UÇK'nın Alman emperyalistleri tarafından kurulduğu ve desteklendiği ortaya çıkmıştır. Durum bu olunca Kosova halkının haklı talepleri temelindeki mücadelesi emperyalistlerce kullanılmaktadır. Bunun önlenebilmesi ıçın en başta emperyalislerden medet uman, onların dümen suyunda hareket eden önderliklerden kurtulmak, gerçek kurtuluş için komünist bir örgüt yaratmak ve onun önderliği altında birleşmek gerek Kurtuluşun yolu budur. Emperyalistlerın kendi çıkarları için kullandıkları Kosova halkının haklı temelde tepkisinın devrime, sosyalizme yönlendirilmesiyle gerçek anlamda Kosovalıların kendi kaderlerini tayın hakkını kullanabıleceklerını ve bunun ıçın Kosovalı işçilerin, emekçilerın devrimci mücadeleye yönelmeleri gerektiğini söylüyoruz.

— Batılı emperyalist güçler Yugoslavya'dan, Sırp faşistleri Kosova'dan elini çekmelidır!

— Halkların kardeşliği ıçin de tek yol devrım, sosyalizm!

28 Mayıs 1999 **X**

Kürt ulusal sorununda NGO'lara umut bağlanamaz!

Bu yazımızda ülkemiz somutunda zayıf kalan anti-emperyalist bilinç ve pratiğin bir boyutuna (sivil örgütlerin etkisine) değinmek istiyoruz

Bir dizi hükümetler dışı sivil örgütlerin farklı alanlarda yaygın ve etkili faaliyet yürüttüğü şu ya da bu düzeyde biliniyor. Bu tür örgütlerin içinde özel olarak emperyalist devletlerin kontrolünde hareket edenler sayı ve etkinlik bakımından az değildir.

Amerika'daki Carnegie Vakfı'nın yürüttüğü çalışma buna örnek verilebilir. Adı geçen vakıf bir sivil toplum örgütüdür. Kurucuları arasında bölgenin uzmanlarından eski CIA'cı meşhur M. Abramowitz de var. Vakfın ilgi alanı Türkiye, Suriye, Irak ve İran! Vakıf, Amerikan devlet politikasının bu ülkelerde başarılı olması için siyaset üretme merkezi rolüne sahip. İcraatları elbette farklılıklar gösteriyor. Bunların icraatlarından biri de Kürdistan'a, Kürt ulusunun adı geçen devletlere karşı ulusal demokratik mücadelesine yönelik olduğu açıktır.

Örneğin: 28-29 Temmuz 1998 tarihinde Washington Kürt Enstitüsü tarafından organize edilen ve Washington'da gerçekleşen "Kürt Sorununu Çözüm Forumu" adlı toplantının evsahipliğini bu vakıf yaptı. Bu toplantıda bazı Kürtler de vardı. Katılımcı Kürtlerin bir kesimi Amerika'nın baskı yaparak bir an önce bu sorunu çözmeye yardımcı olmasını arzu ettiklerine dair görüşler beyan ediyorlardı.

Yalnızca son NATO saldırılarına ve saldırı öncesi hazırlık sürecine bakmak bile NGO'lardan medet ummanın ve emperyalistlerin müdahalesiyle Kürt sorununa çözüm istemenin abesle iştigal olduğunu göstermeye yeter. En son Sırbıstan'a yönelik NATO saldırılarında da görüldüğü gibi, saldırıyı başlatan emperyalist ittifak çok öncesinden başlamak üzere sivil örgütlerini değişik adlar altında bölgede keşiflere gönderdi ve askeri saldırı için hazırlıkların bir kısmını bu sivil kuruluş elemanları üzerinden gerçekleştirdi. Bunlardan bazılarının bizzat bombardıman devam ederken sivil maske altında resmi-militarist görevlerini ifa etmeye devam ettikleri, bir kısmının yakayı ele verdiği, suçlarını itiraf ettikleri dünya basınında deşifre edildi.

NGO'lar, Kürdistan devrimi ve bağımsızlığı için işe yarayan organlar değil; tam tersine Kürdistan devrimini yolundan saptırmaya çalışan emperyalist güdümlü odaklardır. Kürdistan devrimi her alanda emperyalizmle dişe diş ve doğrudan bir savaşın ürünü olmak zorundadır.

Bütün bunlar NGO'ların işlevleri hakkında yeter fikir vermektedir. Bugün Sırbıstan-Kosova bağlamında yürütülen emperyalist entrikaların ezilen halkların yararına olmadığı açıktır Aynı şekilde emperyalist devletlerin Kürt ulusal sorununa müdahalesini istemek de, bugün Balkanların bu bölgesinde süren sürek avının benzerinin Kürdistan'da tekrar edilmesine davetiye çıkarmak anlamına gelir.

Kürdistan üzerine çeşitli plan ve hesaplar içinde bulunan emperyalistlerin, birçok elemanını değişik bir dizi adlandırma altında hümaniter görünümlü kurumlarda konumlandırdığı ve Kürdistan'da da faaliyet yürüttükleri bir gerçektir. Bunlar yetmiyormuş gibi, emperyalist devletlerin bölgeye ilgisinin artmasını Kürt ulusunun kurtuluşu adına davet edenlerin halkımızın başına giderek büyük felaketler ördüklerini, öreceklerini görmek gerekir

Uluslararası planda faal olan bu tür sivil toplum örgütleri, aynı zamanda ülkemiz özgülünde pratik ilişkiler ağı da kurduklarından, etkilerinin sonuçlarını hızlı şekilde alabildiler, alıyorlar.

Körfez kriziyle birlikte özellikle Güney Kürdistan'da yoğunlaşan (özellikle son yıllarda yüzlerce sivil örgüt bu alanda faaliyetlerini yoğunlaştırdı) sivil örgütlerin aynı zamanda bir kısım emperyalist devletin bombardımanıyla da paralel olarak görevlerini icra ettiklerini hatırlamak gerekir Bu tür örgütlenmelerin, çalışma yürüttükleri bölgelerde yaşayan insanlar arasında kendisine devşirmeler bulmada çok aktif davrandığı ve başarılı olduğu ülkemiz düzleminde sürdürdükleri faaliyetlerinden ortaya çıktı Eğer, Kürtlerin özgürlüğü adına emperyalistlerin denetimindeki sivil örgütlerin çalışmalarının hızlandırılmasına, gelişmesine vb destek verilir ya da teşvik edilirse, unutulmasın ki önümüzdeki dönemde yeniden birkaç bin Guam Kürdü'nün ortaya çıkması hiç de sürpriz olmayacaktır.

Emperyalistlerin denetimindeki NGO'ların devreye girmesinin ve hızlı sonuç almasının antiemperyalist kültürün zayıf kalışıyla doğrudan ilintili olduğu kesindir

Batı devletlerinin neredeyse kadim dost görüldükleri ve sorunun çözümünde batılı devletlerin rolünün belir-

leyici görüldüğü bir momentte bu siyasetin emperyalist NGO'cuların işlerini kolaylaştırdıklarına kuşku yok.

NGO'CULARIN SCHRÖDER HAYRANLIĞI...

Ülkemizde, somut olarak Kuzey Kürdistan'da emperyalistlerin denetimindeki NGO'ların şirin gösterilmesi çabasının giderek derinleştirilmek istendiğine daha sık tanık oluyoruz.

Haftalık çıkan Hêvi gazetesinin 3-9 Ekim 1998 tarihli sayısında Almanya'daki seçimlerin analiz edildiği bir makale yazan Sertaç Bucak, bu arada fazla bilinmeyen veya üzerinde çok durulmayan bir konuyu; Almanya Başbakanı Schröder'in yıllar önce Kürtlere sivil orgütler kurmaları, onların içinde çalışmalarını oğutlemesi ve hatta bizzat bu yönde katılımcı bir tavır içinde hareket ettiğini gündeme getirdi. Bu arada aynı kişinin Kürtlere hamilik yaptığını da belirtmektedir Sertaç Bucak:

"Yeni Başbakan Sayın Gerhard Schröder, Kürt sorunu konusunda duyarlı bir politikacıdır. 1991 yılında Bonn'da onun Başbakan'ı olduğu Eyalet'in temsilciliğinde Kürt konferansı düzenlenmiş ve Sayın Schröder bu konferansın HAMİLİĞİNİ üstlenmişti.

Birincisi, Alman dış politikasında değişiklik sözkonusu değildir, OLSA DA OLUMLU YÖNDE OLACAKTIR. İkincisi, söz konusu politikacılar Kürt sorununa duyarlıdır, ancak bu onların "anti-Türk" oldukları anlamına gelmemelidir. Hepsi de Kürt sorununun ÇÖZÜMÜNDEN YANADIR. Hepsi de Kürt ve Türk halklarının, ülkemizde barışın, demokrasinin, kısacası eşit koşullarda güzel, ortak bir yaşamın dostlarıdırlar." (bhba)

Sertaç Bucak gibileri Alman emperyalist devletini destekleyebilirler, her tür övgüde bulunabilirler. Ancak, bunu Kürt halkının özgürlüğü adına yapma seviyesizliğinde bulunmaya hakları yoktur! Özgürlük mücadelesi bir bütün olarak emperyalizmi karşısına almak zorundadır. Şu ya da bu emperyalist gücü şirin gösterenler özgürlük için mücadele edemezler.

Bu aktarmada Osmanlı'nın son dönemlerinden günümüze kadar Kürdistan'daki barbarlığın sınırsızca uygulanmasında diğer emperyalist devletlerin yanısıra Alman emperyalizminin doğrudan sorumluluğu ve suç ortaklığı yok sayılmakta; unutturulmakta ve açıktan Alman emperyalizmi desteklenmektedir. Sertaç Bucak gibileri Alman emperyalist devletini şüphesiz destekleyebilirler, her tür övgüde de bulunabilirler. Ancak, bunu Kürt halkının özgürlüğü adına yapma seviyesizliğinde bulunmaya hakları yoktur! Özgürlük mücadelesi bir bütün olarak emperyalizmi karşısına almak zorundadır. Şu ya da bu emperyalist gücü şirin gösterenler özgürlük için mücadele edemezler. Alman emperyalist devletinin temsilcileri hakkında dizilen övgüler, reformistlerin siyasetinin doğal sonucudur. Bunun adına da özgürlük için mücadele denmez, olsa olsa Alman emperyalizminin kuyrukçuluğu denir.

Sertaç Bucak "dış politikada değişiklik söz konusu değildir..." diyor. Demek ki, hükümet değişikliği Alman devletinin dış politikasındaki temel emperyalist karakterin ve politikaların değişmesi anlamına gelmiyor. Doğru, hem de çok doğru. Ama bu doğru, reformist birine göre Alman devletinden yana pozitif bir adım atmak biçiminde algılanırken; devrimciler ve komünistler açısından bu, Alman emperyalist devletinin saldırganlığının sürekliliği için bir durumu ifade etmek açısından önem taşır.

Emperyalist herhangi bir güce, somut olarak Avrupa sosyaldemokrasisine bel bağlamış birinin Alman sermayesinin koruyucusunun şahsında emperyalist hükümete inanç beslemeye devam etmesi normaldir. Üstelik dış politikada değişiklik "olsa da olumlu olur" diyerek Schröder hayranı olması da tutarlı bir emperyalizm hayranı olduğunu göstermektedir.

Schroder'in Kürt ulusal sorunu bağlamında da önceki hükümetlerin tavrını sürdürdüğüne kuşku yoktur. Abdullah Öcalan'a karşı düzenlenen komplo nezdinde ulusal demokratik mücadeleye saldırması ve böylece Türk sömürgeciliğinin barbarlığına bir kez daha ortak olması ve bunun akabinde bu ülkede Kürt yurtseverlerinin ve devrimcilerin gelişen protesto gosterilerine karşı vahşice saldırması vb. önceki dönemle kıyaslandığında daha kaba uygulamalara geçmede hiçbir tereddüt göstermediğini apaçık gösteriyor.

Bay Sertaç Bucak'ın ve benzer görüş sahiplerinin Alman devletine çalışan birtakım sivil orgütlerin, çevrelerin Kürt meselesinde olası girişimlerine bel bağlayan yaklaşımlarına rağmen, emperyalist Alman devletinin sosyaldemokrat-yeşil koalisyonunun bu meselede adım atmaya yanaşmadığı, Kürtlerle değil, TC ile ilişkilerini tercih ettiği fazlasıyla ortaya çıkmıştır.

BURJUVAZİ SİVİLLEŞMEYİ TELKİN EDİYOR!

NGO'culuk, genel olarak politik duruş bağıntısında orta yerin keşfidir. "Orta yer", tarafların birbirini sistemin reorganisazyonu için "tarafsız saha"ya çekmesidir. Bunun başında proletarya, devrim, emperyalizme karşı mücadele, parti, sosyalizm vb. gibi savunuların terkedilmesi ya da dumura uğratılması, yani liberalisazyona tabı tutulması geliyor. Sivilciler için başta gelen noktalardan biri, belki de en onemlisi dikkatleri sınıf mücadelesinden uzaklaştırmaktır.

Tam da bu bağıntıda, kimi Kürt yazar-çizerler özellikle son dönemlerde Kürt siyası çevrelerinden açıktan burjuva liberalist beklentilerini ifade etmektedirler. Özgür Politika gazetesinde yayınlanan Abbas Vali'nin rö-

portajı da bu çerçevede kapsamlı ve çarpıcı bir örnektir.

Abbas Vali söyleşi içinde pekçok konuya değinmekle birlikte, esas olarak üzerinde yoğunlaştığı nokta Kuzey'de Kürt hareketinin burjuva liberalizminin isteklerine doğrudan katılmasıdır. Vali'nin PKK bağıntısında ideoloji, siyaset ve örgüt üçleminde tam bir reformu savunması ve teşvik etmesi açıkça burjuva-kapitalist sistemi koruma anlayışından ileri geliyor. İkircimsiz bir şekilde "sivil toplum örgütleri"nin siyasi parti ve örgütlerin yerine ikame edilmesini savunması doğrudan Kürt ulusal hareketini düzene entegre etme çabasının bir ürünüdür. Abbas Vali şöyle diyor:

"Böylece bir başka konuya, bu demokratikleştirmenin bir başka öğesine geliyorum. Demokratikleşmenin çok çok önemli bir öğesinden söz ediyorum ki bu da yeni stratejinin sivil toplum örgütlenmesini güçlendirmesidir. Dikte etmemelidir. Onlara politika planı vermemelidir. Onlar serpilmelidirler, onlar yüksek sesle serpilmelidirler. Onlara yardım edilmelidir, onların elleri verili proses içinde serbest bırakılmalıdır.

Şu olumsuz noktayı vurgulamalıyım ki, silahlı mücadele stratejisinin ve PKK'nin politik alana egemenliğinin olumsuz sonuçlarından biri, Türkiye'deki Kürt toplumunda sivil toplum örgütlenmesinin oldukça zayıf kalmasıydı." (12 Ocak 1999)

Emperyalist merkezlerin denetiminde çalışan NGO'ların önerdikleri ve oluşturmaya çalıştıkları sivilleşmeye geçmek, yani sisteme entegre olmak hiç bir biçimde devrime; halklarımız ve kardeş halkların yararına değildir, olamaz da. Bilince çıkarılması gereken ana nokta budur.

Abbas Vali bu analizi yapma gereği duyarken, Kürt ulusal sorunu etrafında oluşan değişik yığılma ve yoğunlaşmanın farkındadır ve aynı zamanda halihazırda proje üretme aşamasında özellikle sivil merkezlerin gayet aktif bir pozisyonda bir adım önde yürüdüklerinin bilincindedir. Yanısıra sözkonusu sorunun giderek daha çok uluslararası bir platform konusu haline gelmesi itibarıyla, artan ilginin bir süre sonra kimi uygulamaları ortaya çıkaracağını da tahmin etmekte, bilmektedir. Bütün bu öngörülerde belli bir durum saptaması yapınca zamanlamasının da kendince gayet yerinde olduğu söylenebilir.

İşin bu tarafı bir kenara bırakıldığında, yazar, Kürt hareketine sivilleşmenin faziletlerini pompalarken çıkış noktasının esasında sistem içinde bir çözüm formülünü bir biçimiyle kabul ettirme, ya da tartıştırma amacı güttüğü açıktır. Önerdiklerinin derhal yapılması bir yana, öneri babında ciddi bir tartışmaya alınması, ya da ortaya atıldıktan sonra belli bir ilgi toplaması bile dikkatlerin amaçlanan merkeze kaydırılması bakımından başarı demektir. Bu başarı Abbas Vali tarafından şu ya da bu düzeyde aslında yakalanmıştır. Bu başarıyı yakalamasının maddi koşullarından biri de, PKK'nin Kürt ulusal sorununun çözümünü sistem içi ele alması; faşist Türk devletiyle anlaşma temelinde "siyasi çözüm" savunan reformist siyasetidir. Abbas Vali bu durumu bildiğinden dolayı da, PKK'ye daha fazla "reforme olması" önerisinde bulunurken gayet rahat hareket etmektedir.

Somutta neler istediğine, önerdiğine gelince; Abbas Vali, temenni ve beklentilerini PKK nezdinde dile getirdiği talepleriyle ortaya koymayı tercih ediyor ve bunun başına da mutlaka reform yapılması çağrısını koyuyor. Kürt cephesinde sivilleşmenin, sivil örgütlerle yola devam etmenin önde gelen teorisyeni konumunda bulunan Abbas Vali kimi önkoşullarını da ortaya koymayı ihmal etmiyor.

Buna göre PKK'nin "stratejisinde", "Örgüt yapısında" ve "İdeolojisinde" reformlar yapılması gerekmektedir! Yazarın anladığı sivilleşme doğrudan siyasal bir hareketin kendini sivil oluşumlara emanet etmesidir. Parti değil, genişlemiş ve genişlediği oranda parçalanmış bir o kadar parti olmaktan çıkmış bir sivil kurum arzulayan yazar; açık olmasa da önerdikleriyle aslında PKK'nin bir vakıf haline gelmesini istemektedir. Tasfiyeci ve dağıtıcı olduğu oranda düşman karşısında doğrudan her yönüyle silahsızlandırmayı dayatan bir anlayış olması itibarıyla bu projenin kesinlikle geri çevrilmesi gerekir.

Görüşümüzce; haklı ulusal demokratik mücadelenin bu seviyelere getirilmesinde büyük rolü olan PKK, Abbas Vali gibilerinin tasfiyeci-liberal projelerine değil, kurtuluş ve özgürlük mücadelesinde devrimci ve komünist hatta israr eden projelere itibar etmeli ve bu yönde adım atmalıdır.

Elbette sivil örgütçülerin ortaya çıkardıkları, yarattıkları birtakım olanaklardan yararlanılacaktır. Sorun, NGO'ların sahip bulunduğu sistem içi siyasetinin kıskacına düşmemektir. NGO'lar sığınacak birer liman olarak görülmedikten, daha açık belirtmek gerekirse devrime elveda denmedikten sonra ve pratik bakımdan da buna uygun davranıldığı koşullarda yararlanmanın herhangi bir sakıncası olmaz, olmayacaktır.

Emperyalist merkezlerin denetiminde çalışan NGO'ların önerdikleri ve oluşturmaya çalıştıkları sivilleşmeye geçmek, yani sisteme entegre olmak hiç bir biçimde devrime; halklarımız ve kardeş halkların yararına değildir, olamaz da. Bilince çıkarılması gereken ana nokta budur.

NGO'lar, Kurdistan devrimi ve bağımsızlığı için işe yarayan organlar değil, tam tersine Kürdistan devrimini yolundan saptırmaya çalışan emperyalist güdümlü odaklardır. Kürdistan devrimi her alanda emperyalizmle dişe diş ve doğrudan bir savaşın ürünü olmak zorundadır. En açık ifadeyle, çözüm silahlı devrimdedir. Bu zor olan bir yoldur. Ama özgürlük ve bağımsızlığı kazanmak; Kürdistan'da kurtuluş bayrağını gondere çekmek bu yolu katetmekten geçiyor. Aslolan bunu başarmaktır.

Mayıs 1999 **X**

Kemal Burkay'ın antiemperyalist mücadeleye yaklaşımı...

İdeolojik ve politik açıdan emperyalizmi insanlığın sorunlarına çare bulmaya çalışan bir tarzda sunarak onu aklamaya çalışan Burkay ve takımı, Leninist bakış açısının tam karşısında yeralmaktadır. Onlar; emperyalizmin "genellikle, bir şiddet ve gericilik eğilimidir" olgusunun tarihsel açıdan binlerce kez kanıtlandığını, günümüzde "yeni dünya düzeni" barbarlığının hüküm sürdüğü koşullarda bu olgusal tespitlerin hergün defalarca bizzat yaşandığını değişik gerekçe ve bahanelerle yok sayarak günümüzde Lenin'in perspektifinin geçersiz olduğunu kanıtlama çabasındadırlar.

Ülkemizin değişik parçalarında faaliyet yürüten bir dizi örgüt ve parti emperyalizm karşısında nasıl bir tavır alınması gerektiği noktasında "reel politika yapmak", "gerçekçi davranmak" veya "koşulların zorluğunu anlamak" gibi gerekçelerin ardına sığınarak hareket etmektedir. Bu çevrelere göre, emperyalizm *"Militarizmin artmasına, savaşlara, gericiliğin güçlenmesine, ulusal baskının ve sömürge yağmasının pekişmesi ve genişlemesine neden olur"(Lenin)* şeklindeki özelliklerini günümüzde artık geride bırakmış, yeni bir kimlik kazanmıştır!

Durum bu olunca; emperyalizme karşı tavır bağlamında egemen olan düşünce ve pratik; mücadele ve devrimci savaş bayrağını yükseltmek değil, uzlaşmak, medet ummak/aklamak, bir bakıma emperyalizmin saldırganlığını maruz göstermek ve böylece işlerini kolaylaştırmak biçiminde tezahur etmektedir.

Bazıları tarafından bırakın emperyalizme karşı mücadeleyi, bizzat emperyalistlerden müdahalenin beklendiği ve önerildiği, hatta planların sunulduğu anımsanacaktır.

Ezilen halkların kurtuluşu için vazgeçilmez olarak yenilgiye mahkum olması gereken emperyalizme karşı tavır bağlamında bir dizi ulusalcı-milliyetçi çevrenin bıraktığı tahribatın gayet yaygın ve derinlemesine geliştiği gözönüne getirildiğinde, bu konu üzerinde durmak oldukça önemlidir.

Bu gerçeklik karşısında kimin ne posizyonda durduğunun ortaya konması da bir o kadar gereklidir. Bu yazımızda Kemal Burkay ve çevresinin nasıl bir politikaya sahip bulunduğunu irdelemek istiyoruz.

KEMAL BURKAY'IN EMPERYALİZM TAHLİLİ

Burkay ve çevresinin en çok övündüğü şeylerden biri "Temel görüşlerimizde bir değişiklik olmadı" saptamasıdır. Bunu her vesileyle tekrarlamaktadırlar. Önce, bazı bakımlardan gerçekten de değişmediklerini teyit etmek gerekir. Fakat bu, olumlu yönde bir "değişmemezlik" değildir. Bilakis, yanlış siyaset ve bu siyasete uygun yanlış talepler vb. korunmakta, bunlarla övünülmektedir. Bunların emperyalizme karşı mücadele anla-

yışı da sözkonusu yanlış siyasete bakılarak görülebilir.

Bu çevre dün; *"emperyalizm, dünya uluslarının bir avuç büyük güç tarafından gıderek daha fazla ezilmesidir" (Lenin)* bilimsel tespitini sözde de olsa, "zamanı geçti" türünden değerlendirmiyordu. Ayrıca bunların, benzer leninist tahlillerin doğruluğuna atıfta bulunduğu da biliniyor. Bugün ise, bu çevre geçmişteki söylem düzeyinde dile getirdiği bazı doğru değerlendirmeleri de hasıraltı edip terketmiştir.

Örneklerle geçmişte söyledikleriyle bugün geldikleri yeri göstermeye ve bunun neden böyle olduğunu açmaya çalışalım.

Bir dönem şöyle diyordu Burkay:

"Lenin, yüzyılın başında emperyalizmin doğru bir tanımını yaptı, onu kapitalizmin en yüksek ve en son aşaması olarak nitelendirdi; bu aşamada kapitalizmin iç çelişkilerinin şiddetlendiğini, onun bir çöküş dönemine girdiğini, sosyalist devrimin önkoşullarını hazırladığını ve sosyalizmin arifesi durumunda olduğunu belirledi. Lenin, bu çağı emperyalizm ve proleter devrimler çağı olarak niteledi ve «dünya tarihinde başlayan bu yeni dönemin» özünün, kapitalizmin ortadan kaldırılması ve sosyalist toplumun kuruluşu olduğunu söyledi.

Tarihi gelişim Lenin'in tahlilini her bakımdan doğruladı." (Kemal Burkay, Sosyal Emperyalizm Sorunu ve Türkiye'de Maocu Akım, Özgürlük Yolu Yayınları, Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Ocak 1980, sayfa 17)

Emperyalizm üzerine genel değerlendirmelerinde Lenin'i yorumlarken (emperyalizm tahlili noktasında Burkay Lenin'in bir savunucusu ve takipçisi değildir. O, Lenin'e sığınmakta ve kendisine kalkan yapmaktadır.) kimi çarpıcı doğruları aktarıyor, buna bağlı olarak bazı doğru belirlemeler yapıyordu. Hiç olmazsa emperyalist devletlerin "iyilik melekleri" olduğu ve bunların kutsanması gerektiği (bugün bunu yapıyor) türünden saptamalardan kaçınmaktaydı. Örneğin aşağıya alacağımız satırlar Burkay'a aittir:

"Emperyalizm sınıfsal bir olgudur, sınıf temelinden soyutlanarak düşünülemez. O, ancak sömürü ilişkileriyle ve sömürücü sınıflarla birlikte düşünülebilir. Kapitalizmin en son, en yüksek aşaması olarak bilimsel tarifi yapılan ve can çekişen kapitalizm olarak nitelenen emperyalizm, besbelli ki kapitalizmin bir evresidir; onsuz düşünülemez." (age, sayfa 82)

Fazla değil, bu satırların yazıldığı tarihin üzerinde henüz birkaç yıl geçmişti ki; Burkay emperyalist merkezlerden de sorunun çözümü için olumlu adımların atılabileceği beklentisini yavaş yavaş seslendirmeye başladı. Geçmişin "kitabi analiz"inin yerine artık "gerçekçilik" geçirilmeliydi ve bunun için bir ilk başlangıç yapılmalıydı! O, AGİK toplantısına gönderdiği bir yazıda ne kadar "reel" düşündüğünü şu sözlerle dile getiriyordu:

"Bu durum (Türkiye, Irak ve İran'da Kürt halkına karşı işlenen cinayetler vb. kastediliyor. / BN) *karşısında sözleşmeye taraf ülkeler suskun kalabilirler mi? Türk yönetiminin dostları, insan hakları konusunda şu ya da bu ülkeye yönelik olarak fırtınalar estiren ABD ve ötekiler, neden Türkiye'de halkımıza karşı süregelen bu barbarlık konusunda susuyorlar?" (Kemal Burkay, Seçme Yazılar 1, Deng Yayınları, sayfa 61)*

Bir zamanlar düşman ilan edilen ABD emperyalizmi, bu çağrıyla birlikte halkların yardımına koşan iyiliksever, koruyucu bir devlet niteliğinde gösterilmeye çalışıldı. Bu değişiklik, hızla bu çevrenin yeni siyasetinin temel taşlarından biri oldu.

Geçmişte düşman dediklerinden bugün yardım talebinde bulunan bu çevre hakkında şu kadarı bilinmelidir ki, dün ifade etmiş oldukları kimi doğrulara karşın bunlar, siyasi çizgi bağlamında hiç bir zaman doğru bir antiemperyalist konumda olmamışlardır. Lenin'e yer yer atıfta bulunup, bazı doğruları dile getirmiş olmaları da bu gerçeği değiştirmemektedir.

Emperyalizm karşıtı bir soylem yoğunluğundan bu kavramı ağzına almayacak bir noktaya gelmesinde temel faktör, sosyalistlikten dem vurdukları dönemde de Marksizm-Leninizm'e düşman modern revizyonist siyasete sahip olmalarıdır. O dönemde Lenin'e başvurmaları ise, tamamen o dönemin ihtiyacından ileri gelmektedir. Modern revizyonistler sosyalizmi tahripte sosyalist söylemleri özellikle kullanmış, Lenin'e açıkça saldırmamaya özel dikkat göstermişlerdir. Sosyalizme ve Lenin'e duyulan sempati, söylemde onlara başvurmayı bir ihtiyaç haline getirmişti. İhtiyaç ortadan kalkınca, sosyalizm karşıtlığı zamanla doğrudan tüm çıplaklığıyla kendini ortaya koydu.

Burkay, fazla değil, yirmi yıl önce, *"Tarihi gelişim Lenin'in tahlilini her bakımdan doğruladı."* diyordu. Bu tespitinde yanlış bir şey yoktur. Gerçekten de objektif olarak dünya halinin gözlenmesi, hatta emperyalist devletlerin birkaç günlük icraatlarına bakılması bile sorunların özü bağlamında yüzyılın başı ile sonu arasındaki benzerliği ve böylece doğrudan Lenin'in ortaya koyduğu değerlendirmenin ana hatlarıyla bugün de tümüyle geçerli olduğu sonucuna varmak için fazlasıyla yeterlidir.

1900'lerin başlarıyla 2000 yılları arasındaki emperyalizmin tıpatıp bir ve aynı olduğu elbette iddia edilemez. Tabii ki belli noktalarda farklar vardır. Örneğin, dünün emperyalistlerarası rekabetiyle bugünün rekabeti arasında kullanılan araçlar ve ilgi duyulan alanlar vb. ciddi değişikliklere uğramıştır. Tekniğin çok ileri derecede kullanımı, sermayenin alabıldığınce yayılması; silahlanmanın çapı vb. gibi alanlarda durum elbetteki eskisi gibi değildir.

Ancak ortada olan değişikliklerin ve gelişmelerin emperyalizmin temel karakteristik yapılanmasından bir uzaklaşma olmadığı, bu anlamda "yeni-farklı bir olgunun" sözkonusu olmadığı, daha açık bir ifadeyle bütün bu gelişmelerin emperyalizmin niteliğine ilişkin özsel değişiklikler olmadığı ortadadır. Bunu başka turlü lanse edenler, emperyalizmin nitelik olarak değiştiğini vaaz edenler emperyalistlerin hizmetindeki ideologlardır.

Burkay, kendince "yeni bir dönem" tespiti yapmakta ve çıkış noktası olarak emperyalist sözcülerin bolca dillendirdiği argumanları alt alta sıralamaktadır. Buna göre, "yeni bir savaşa yolaçacak bir kamplaşma yoktur",

"silahsızlanma ve yumuşama esastır" vb. tespitler temel dayanaklarıdır. Oysa; bırakalım tüm dunyada olup bitenleri, sadece Kürdistan gerçeği bile burada söylenenlerin tümünün yalan olduğunu ortaya koymaya yetmektedir!

Geçmişte emperyalizmin kötülükleri üzerine vaaz veren birinin gelinen yerde bu kez emperyalizmin faziletleri, yararları üzerine fetva verme noktasına gelmesi, tesadüfi değildir.

Her ne kadar "yeni gelişmeler, değişiklikler" vb. adı altında gizlemeye çalışsa da onun asıl yapmaya çalıştığı şey, emperyalizmin artık geçmişteki barbar karakterini terkettiği ve fiiliyatta halkların, ezilen ulusların, kısacası insanlığın hizmetine girdiğini kanıtlamaktır! Bundan ötürü teknikteki gelişmeleri, askeri alandaki yenilikleri, diplomasideki yeni argümanları, işgallerdeki incelikleri ve emperyalist koalisyonları vb. vb. hepsini halkların, ulusların ve insanlığın hizmeti için olduğu biçiminde ele almaktadır.

İdeolojik ve politik açıdan emperyalizmi insanlığın sorunlarına çare bulmaya çalışan bir tarzda sunarak onu aklamaya çalışan Burkay ve takımı, Leninist bakış açısının tam karşısında yeralmaktadır.

İdeolojik ve politik açıdan emperyalizmi insanlığın sorunlarına çare bulmaya çalışan bir tarzda sunarak onu aklamaya çalışan Burkay ve takımı, Leninist bakış açısının tam karşısında yeralmaktadır. Emperyalizmin *"genellikle, bir şiddet ve gericilik eğilimidir" (Lenin)* olgusunun tarihsel açıdan binlerce kez kanıtlandığını; günümüzde "yeni dünya düzeni" barbarlığının hüküm sürdüğü koşullarda bu olgusal tespitlerin hergün defalarca bizzat yaşandığını değişik gerekçe ve bahanelerle yok sayarak, günümüzde Lenin'in perspektifinin geçersiz olduğunu kanıtlama çabasındadırlar. Revizyonist bir çizginin üzerinde kendini vareden bu çevrenin, devletler bazında revizyonist kalelerin yıkılmasının ardında gerçek kökleriyle buluşması, yani sosyaldemokrat ideolojik özünün gerektirdiği siyasal belirlemelerde bulunmasıyla bir bütün saldırı cephesine geçmesi gayet normal ve beklenen bir durumdu. Burkay ve çevresi tam da yerini bulmuştur, ona layık hareket etmektedir.

ÇELİŞKİLERDEN YARARLANMA ADINA YARANMA!

Ulusal kurtuluş adına hareket edip emperyalizme karşı olduğu iddiasında olanlardan olmayanlara kadar birçok kesimin sıkça başvurduğu demagojilerden biri "emperyalistlerden yararlanma" sorunudur. Emperyalist devletler arasındaki rekabetten yararlanma adına birini ya da bir tarafı desteklemeye soyunan ya da sabah akşam bıkmadan boş bir antiemperyalizm şampiyonluğu yapanlar etrafta kol gezmektedir. "Çelişkilerden yararlanma" siyaseti birçokları açısından neredeyse her derde deva... Halbuki sorun bu kadar basit değil!

Emperyalist devletler arasındaki çelişkilerin kimi dönemler yararlanılabilecek bir ortamı da beraberinde getirdiği olmuştur; bundan sonra da olabilir. Emperyalist devletler arasındaki rekabetin somut olarak şurada ya da burada alacağı biçim ve oluşturacağı ortamdan, sözkonusu çelişkiyi doğrudan devrim için kullanabilecek güce, yeteneğe, imkana vb. sahip devrimci ve komünistlerin yararlanabilmesi mümkündür. Bu yadsınamaz. Emperyalistlerarası çelişkilerden yararlanabilmek için, en başta bu çelişkilerden yararlanabilme gücüne ve yeteneğine sahip güçlü bir komünist partiye sahip olmak gerekir. Olgular gösteriyor ki; devrim ve sosyalizmi terkedenler, giderek emperyalizme methiyeler diziyor ve ardından da açıkça emperyalizmin hizmetine giriyorlar. Çözümü, emperyalistlerin müdahalesinde bulanların, onların arasındaki çelişkilerden yararlanmayı öne çıkarmaları açık bir aldatmacadır.

Yaranıyorlar mı, yararlanıyorlar mı?

Buna ulusal kurtuluş mücadelesi somutunda birkaç güncel örnek vererek bakalım. Bu aynı zamanda emperyalistler ve TC arasındaki ilişkilerin seyrini ortaya koya bakımından da önemlidir.

Bu bağıntıda gelişmeler açıkça gösteriyor ki; çıkarlara bağlı olarak Türk sömürgeci devletiyle emperyalistler arasındaki çelişkilerin alanı, dozajı ve kapsamı genişler veya daralır, düşer veya yükselir! Emperyalistlerin bugünkü çıkarı mevcut statükonun korunmasını gerektiriyor. Bu nedenle çelişkiler-ilişkiler bu çerçevede bir anlam ifade etmektedir.

Ermeni soykırımının tanınması bağıntısında Fransa'nın bu işi 145 helikopter ihalesine katılarak unutması, MED-TV'nin kapatılması olayında İngiltere'nin sömürgeci TC'nin isteğine göre hareket etmesi emperyalistlerin çıkarlarına göre davrandığını gösteren iki örnektir.

Daha da bariz olanı Abdullah Öcalan'a karşı bütün emperyalist devletlerin gösterdiği yaklaşımdır. Kendisine siyasi statü tanınmadığı gibi, bizzat kendilerinin başrolde oynadığı bir planla Öcalan, sömürgeci Türk devletine teslim edildi. vs. Bütün bu gelişmeler, emperyalistlerin Kürt sorununu, Ermeni sorununu ve Abdullah Öcalan olayını Türk devleti gibi ele aldıkları, bir bütün olarak Türk devleti gibi düşündükleri için böyle davrandıkları anlamına gelmiyor. Burada belirleyici olan çıkar ilişkileridir. Aralarındaki çelişmeler de bunun bir ürünüdür. Dolayısıyla emperyalistler arası çelişmelerden ya da emperyalistlerle sömürgeci TC arasındaki çelişmelerden yararlanma işi laf düzeyinde aktarıldığı kadar kolay değildir.

Emperyalistler, çıkarları zorlamadıkça "insani" vb. nedenlerle kimseden yana olmazlar. Burkay emperyalistler arasındaki çelişkilerden yararlanmadan çok, emper-

yalistlerin tümünden Kürt meselesinin tarafları olmalarını, bu işe kendilerini vermelerini ve çözmeleri doğrultusunda daha aktif davranmalarını arzuluyor; bunu bir bakıma teşvik ediyor. Burkay'ın, bırkaç yıl önce yazdıkları gözönüne getirildiğinde "çelişkilerden yararlanma" mantığı daha açık görülecektir.

Burkay, yıllar önce şöyle diyordu:

"Cunta'nın başı belki anlamıyor, belki anlamak istemiyor: İki Avrupa var Bay Evren. Biri emperyalizmin, sömürgeciliğin, Hitler ve Mussolini'lerin; bugün de Kohl, Tatcher, Le Pen gibilerinin, NATO'cu generallerin Avrupası." (Burkay, Seçme Yazılar 1, Deng Yayınları, sayfa 138)

"Kendisini daima Amerika için güvenilir bir dost saymış olan Kürt halkı, yüklü çalışma programınıza rağmen, onların geleceği üzerinde düşünmeye zaman bulacağınız ve sorunlarının çözümü için çaba göstereceğiniz umudundadır." *(Barzani)*

Doğrusunu söylemek gerekirse, yazarın Batı(!) hakkında bu denli ağır konuşması hayrete düşürüyor insanı. Bu ne cüret! Sahıp bulunduğu beklentilerine baktığımızda bu sözlerin aslında zorunlu bir ihtiyacın ürünü olarak teleffuz edildiğini söyleyebiliriz. Dönemin modern revizyonist partilerinin ittifakı bu söylemi gerektiriyordu ve Kuzey Kürdistan sathında Burkay ve onun gibileri ortak zorunlulukların gereği lafızlarında bu tür sertliklere yer verme durumundaydılar. Ancak güvendikleri ve dayandıkları merkezleri çıktıkları emperyalist yolculuğun son durağına yaklaştığında, Burkay ve onun gibileri de uyandılar, sertliklerinden hızla yüzgeri ettiler ve bu kez yeni bır ittifakın arayışına girerek Hitlerle benzeştırdiklerine yanaşmaya koyuldular.

Bir dönemin tespitlerini "enformasyon hatasına" bağlayarak sanki söylenmemiş sözler olarak kabulünü bekleyen PSK çevresi ve lideri, bir bakıma faturayı Rusyalı modern revizyonistlere çıkararak kendilerini yeni dostlarına şirin göstermeyi de ihmal etmediler. Kohl'den ve Avrupalı emperyalıstlerin değişik yetkili ve temsilcilerinden aldıkları dayanışma ve kutlama tebrikleriyle dunün kusurlarını telafi etmeye ne denli hazır ve nazır olduklarını apaçık ortaya koymuşlardır

Avrupa Birliği'ne daha yakın, ABD ve Rus emperyalist devletlerine ise daha mesafeli davranan Burkay ve çevresinin Avrupa Birliği devletlerini emperyalist değerlendirmemesi kesinlikle tesadüf değildir. İktidar modeli olarak Avrupa demokrasisini(!) tercih ettikten sonra, haliyle bir biçimıyle bu devletlerin propagandası da yapılmak zorundadır! Öyle de yapmaktadırlar. Aşağıya alacağımız değerlendirme bunların AB'ye neden toz kondurmadığını, göstermektedir. Şöyle dıyorlar:

"Türkiye gibi bir terör rejiminin Avrupa Birliği gibi demokratik bir toplulukta yeri yoktur." (Deng, sayı 31 Ocak 1995, sf. 33)

Öyle ya, böyle bır değerlendirme yapanların AB'li emperyalistlere tümüyle bel bağlamaları da gayet anlaşılır! Bu noktada gayet tutarlıdırlar. Halkların enternasyonalist desteğinden "fazla bir şeyin çıkmadığını, çıkamayacağını", ama büyük devletlerin bu meseleyı çözebileceğini sabah-akşam tekrarlayan bu çevrenin, umudunu AB'li emperyalist devletlere bağlamaları normaldir.

Türk sömurgeci devletını sürekli destekleyen AB'nin ta kendisidir. Başka bır ifade ile, AB emperyalistleri Kürt ulusal kurtuluş mucadelesinin, yalnız onun değıl tum ezilenlerin kurtuluş mücadelesinin en büyük düşmanlarıdırlar. Kürdıstan'ın sömürge statüsünü koruyan, en ağır sömürgeci vahşetin yaşanmasına onay veren ve faşist sömürgeci Türk devletini destekleyen, diğer sömürgeci bölge devletlerini ayakta tutan önemli odaklardan biri de AB emperyalıstleridir. Burkay oyle bir sosyalısttır kı, emperyalistlerin baş propagandistliğine soyunmuştur. Bu anlaşılır da. Çünkü; Avrupalı dost(!) devletlerın ve kendisınin onerdıkleri, yapmak ıstedikleri tam da çakışıyor; birbırlerine neden yardımcı olmasınlar ki?! Ama bunun adına çelişkilerden yararlanma denemez. Bu, olsa olsa emperyalistlere "biz hazırız, siz de ufak-tefek çelışkilerinizden arının ve imdadımıza yetişin" demektır

Sürekli "Batı Kürt sorununun çözümünde olumlu bir rol oynayabilir" demelerine rağmen, Batı denilen Avrupalı emperyalıstlerin bugünkü çıkarları açısından Kürt sorununa yaklaşımda Turk sömürgecı devletını desteklediği gayet aşikardır. Elbette aralarında problemler de var ve bunun ıçin birbırleriyle çatışmaktadırlar. Ama öyle sanıldığı gıbı, emperyalıstler (ya da Kürt ulusalcılarının pek hoşlandığı kavramla Batı'nın) Kürtleri Türk devletine tercih edecek düzeyde derin bır çelişkiye sahip değildir. Ülkemizdeki reformistler de bunun farkındalar. Buna rağmen daha aktif tavır koymalarını Batılılardan istemektedirler.

Emperyalist devletlerin kendı aralarındakı çelişkilerınden ve yine sömürgeci merkezlerle emperyalist devletler arasındakı çelişkilerden kesinlikle devrimci temelde, proletaryanın ve ezilen halkların yararına faydalanmak gerekiyor. Kuşkusuz Kürdıstan devrimi bağlamında da bu tür ımkanları kullanmak gerekır. Bu nasıl yapılmalıdır, çelişkilere hangi anlayışla yaklaşılmalıdır? Asıl sorun bu sorulara doğru yanıtlar vermekte yatmaktadır. Problem tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır ve reformist çevreler çelişkılerden yararlanma adına, esasında değişık emperyalist devletlerden birilerıne yamanma noktasında konaklıyorlar. Kürt ulusal sorununun kendı devrimcı dınamikleri üzerinde çözüme kavuşacağına dair kuşkuya düşen her çevre, önce mücadele ettiği devlete karşı başka devletlerin yardımını aramaya koyuluyor; ardından bu yetersiz kalınca başka büyük güçlerin, yani emperyalist devletlerın devreye girmesini bekler, davet eder pozisyona geçıyorlar. Bunu yaparken ışın başında alenıyetin yerine dolambaçlı yolları tercıh etmede kusur etmemektedirler. Bu anlayış sahipleri mevcut bakış açılarıyla elbette olumsuz bir pra-

tiğin yaygınlaşmasına da önayak olmaktadırlar. Devrimci bir duruş gösterememeleri nedeniyle bu kaçınılmazdır.

Devrimci saflarda da kimi bozulmaların göze çarptığı bir dönemde özellikle leninist yaklaşımın bilince çıkarılması olağanüstü önemdedir. Bu bağlamda, Lenin'in şu sözleri oldukça öğreticidir:

"Günümüzde, aynı zamanda kitleleri devrimci eylemlere çağırmayan barış propagandası ancak yanılsama yaratabilir, burjuvazinin insancıllığına güvenmesini sağlayarak proletaryayı ancak bozabilir, proletaryayı ancak savaşan ülkelerin gizli diplomasisinin elinde bir alet haline getirebilir. Özellikle bir dizi devrim olmadan sözümona demokratik bir barışın olanaklı olduğu düşüncesi temelden yanlıştır." (İnter Yayınları, Lenin, Seçme Eserler, cilt 5, sayfa 146)

"ABD, Kürt halkının bu saldırıdan korunması, bir güvenlik kemeri oluşturulması ve halkımızın bu parçada soluk alması için önemli bir rol oynadı. Bir bütün olarak Kürt halkı gibi, Partimiz de bundan dolayı memnundur ve müteşekkirdir." *(Burkay)*

KÜRT ULUSAL SORUNUNUN ÇÖZÜMÜNÜ EMPERYALİZME HAVALE ETMEK!

İdeolojik hamurunda düzeniçilik bulunan bir yapının güncel söylemi ne olursa olsun onun bütün çabası sahip olduğu temel üzerinden hedefine varmaktır. Burkay, bunu çok özenli bir şekilde yapmaktadır. İdeolojik ve politik bakımdan tamamen "sağ" bir çizginin kökleri üzerinde yükselen ve çıplak reformist karakterde şekillenmesine rağmen, zaman zaman söyleminde kimi sol (!) argümanlara yer vermesinin herhangi bir önemi yoktur. Bu, diğer şeylerin yanısıra sözkonusu çevrenin ideolojik ve politik bakımdan ne denli kökleşmiş bir burjuva-liberal derinliğin içinde bulunduğunu gösterir.

Örnek olması bakımından, bir dönem devrimci saflarda bulunmuş yapıların reformist saflara geçmesiyle birlikte önceki söylemlerinden hemen koptukları pek görülmüş şey değildir. Sol veya devrimci bir lafız böylelerinde sürer. Ancak Burkay çevresi bundan azadedir. Aşağıya alacağımız aktarmada bunu görmek mümkün:

"Partimiz sürekli olarak barış çağrısında bulunuyor. Bir parti, sorunun çözülmesi için ancak bu kadar mutedil, bu kadar yapıcı bir politika izleyebilir." (17-23 Nisan 1994, Azadi gazetisi ile yapılan röportajdan)

Politikalarının barışçıl olmasıyla övünenler bu kez emperyalist devletlerin yaklaşımlarına/siyasetlerine benzerlikle ve hatta aynı isteklere sahip olmakla övünmektedirler. Aslında bunda hayret edilecek bir şey yok. İdeolojik yönelimin sürekliliğidir sözkonusu olan. Burkay'ın barış üzerine zırvalarını ve emperyalizmi aklayan fikirlerinin ne kadar antileninist olduğunu kanıtlamak bile gereksiz. Ne varki o hâlâ kendini sosyalist olarak adlandırdığı için bizim bu konuda Lenin'in tahlilinde bugüne ışık tutan kısa bir belirlemesini almamız gerekiyor. Emperyalizm tahlilini yaptığı çalışmasının 1920'deki önsözüne düştüğü notlarda şöyle diyordu Lenin:

"...üretim araçlarında özel mülkiyet düzeni var olduğu sürece, bu ekonomik temel üzerinde, emperyalist savaşlar, mutlak biçimde kaçınılmaz olacaktır." (Lenin, Emperyalizm, Sol yayınları, sayfa 11)

Peki Burkay ne diyor? Artık savaşların çıkması için vb. nedenler kalkmış! Sanki Kürdistan'da, Kosova'da... savaş değil çelik çomak oynanıyor! Burkay Batı hayranlığı içinde olgulardan uzak durmayı tercih etmektedir. Güncel açıdan NATO'nun veya AB'nin insanlığa hizmetleri keşfedilmekte ve hal böyle olunca da savaşın nedenleri o an için belki bir hükümet başkanının ya da bir komutanın basiretsizliğine fatura edilmektedir. Tabi ki bu tür değerlendirmeler kesinlikle geniş kitleleri kandırmada kullanılan burjuva demagojilerdir.

Siyaseti büyük güçlerden birinin yanında konumlanma ekseni üzerinde sürdürenlerin her zaman düşüncelerini uygulayacak bir partnere ihtiyacı olur. Sözkonusu çevrenin kollayıcısı dün sosyalemperyalist Rusya idi, bugün ise AB ve yerine göre ABD! Çünkü talepler, yapılmak istenenler ortak paydayı oluşturuyor. Burkay bu durumu şöyle ifade ediyor:

"Mesela diyor ki (ABD kastediliyor / BN); *'Kürt sorunu Türkiye'nin sınırları içinde çözülsün. Ama barışçıl yoldan, silahlı yoldan değil.' AB de bunu söylüyor, alınan kararlar var. Kararların altında hem komünistlerin hem de Hıristiyan demokratların imzası var. Kötü bir şey mi? Yok. Biz de bunu istiyoruz." (Evrensel, 11-12 Kasım 1998)*

Bu satırlarda özellikle emperyalizmi incitmemeye büyük özen gösterilmektedir. Birleşilenler isim düzeyinde çok geniş bir yelpazeyi temsil ediyor gibi görünselerde, aslında tamamının emperyalist devletlerin farklı adlar altındaki temsilcileri olduğuna şüphe yok. Burkay kendi sosyalistliğine halel getirmemek için bilakis komünist ve hıristıyan kimlikli emperyalistleri aynı anda ve bir arada anıyor.

Kişinin kendisini sosyalist lider ve partisini de sosyalist öncü ilan etmesi emperyalistlerden umar beklemesinin önünde engel değildir. Bu gibi komünistler emperyalistlerde çok! Burkay bunu çok iyi bildiği için tanımlamasında komünistlere yer vermektedir. O, bunu yaparken de yine emperyalistleri aklamayı hedeflemekte, onların ne denli aklıselim hareket ettiklerini propaganda etmektedir. Bunların hepsini isteyebilir, daha fazlasını arzulayabilir ve emperyalistlerden daha aktif olmalarını bekleyebilir. Bunlar "sosyaldemokrat" bir lider açısından kesinlikle yadırganacak şeyler değildir. Ancak kötü olan emperyalistleri dost göstermeyi bir meziyet sayması ve "sosyaldemokrat" çizgiye sosyalist şalını örtmesidir!

BURJUVA LİBERAL ÇİZGİ VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER...

Birleşmiş Milletler Örgütü bir bütün olarak doğrudan emperyalist merkezlerin çıkarlarını temsil eden, açıkça emperyalist saldırganlık ve işgallerin aracılığına soyunan emperyalistlerin bir kurumudur

Dün modern revizyonist önderlikli "sosyalist kamp" varken kendini onun çıkarlarına göre mevzilendiren Burkay ve çevresi, kuzey dostunun tarihe karışmasıyla ortaya çıkan yeni durumda bu kez BM ve benzeri örgütlerin "halklar karşısındaki sorumlulukları"nı keşfe çıktı! Bu öylesine bir keşif oldu ki, dünyanın bütün sorunları neredeyse bu merkez tarafından çözülebilir şeklinde lanse edilmeye başlandı! Tabii ki, Kürt sorunu da bunun içinde önemli bir yer tutmalıydı! Neticede BM'ye havale çıkarmada gecikmediler ve sorunun bu örgütün çatısı altında ele alınmasına karar verdiler

Sosyalist etiketli, "sosyaldemokrat" burjuva liberal bütün çevrelerin emperyalizme ve onun kurum ve kuruluşlarına olan hayranlığı biliniyor. Özellikle son yıllarda, Sovyetler Birliği'nin varlığının sona ermesiyle sol adına hareket eden bir dizi çevre, başta BM olmak üzere uluslararası emperyalist kurum ve kuruluşlara büyük bir sempati ile yaklaşmaya başladılar. Bunlardan biri olan Burkay şöyle diyor:

"Birleşmiş Milletler Örgütü artık Kürtlerle ilgili olarak sorumluluğunu hatırlamalı Kürt sorunu artık Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun gündemine girmeli ve ilgili devletlere baskı yapılmalı." (Seçme Yazılar, cilt 2, sayfa 159)

Sosyalistlik yaftasını da kullanan bu yazara göre eğer BM isterse bu işi çözebilirmiş... Bunun bir an önce sağlanabilmesi için de şunlar öneriliyor:

"Yerel sorunlara uluslararası müdahale, Birleşmiş Milletler ve AGİK gibi kuruluşların ilkeleri çerçevesinde olur ve gerçekten sorunlara adil bir çözüm bulmayı, böylece barışı sağlamayı amaçlarsa, bu hem gerekli, hem de herkes için yararlıdır. Bunun için de, özellikle BM örgütü gereği gibi donanarak gerçek bir yaptırım gücüne kavuşmalıdır." (Kemal Burkay, Seçme Yazılar. Cilt 2, sayfa 224)

BM donanmalıdır! Kim donatacak? Sermaye!

Sonrası malum... Barış gelecek ve halklar rahat yüzü görecek... Bunu sağlayanlar da barış ödülleriyle huzur içinde yeni barışlar için hizmete devam edecek! Burkay'ın yukarıya aldığımız sözlerinden ancak bu sonuç çıkar

Yazara göre nasıl olsa "soğuk savaş" dönemi geride kalmıştır ve artık yapılması gereken "bölgesel sorunların barışçı yol ve yöntemlerle çözümü için" her yönden fazlasıyla yoğunlaşmadır. Çünkü artık yerel sorunlar ve aynı zamanda global problemler BM eliyle çözülebilir! Tabii bu arada bazı düzenlemeler de yapılmalıdır. Bir takım düzenlemelerin yapılması hususunda Burkay şunları öneriyor:

"BM daha da güçlense, kendi birlikleri olsa, ve böylesi durumlarda, ABD, Fransa, İngiltere gibi güçlü emperyalist ülkeler eliyle değil de doğrudan müdahale edebilse kötü mü olur?" (Aynı yer, sayfa 348)

Bu öneri bugünlerde çok sık dile getirilmektedir. Tartışılan şu ya da bu emperyalist devletin ya da ittifakın değil de; bunların üzerinde duran bir örgütün onayı ve denetimiyle saldırganlığın gerçekleştirilmesidir. Bir biçimiyle öneri sahipleri somutta Yugoslavya'ya saldırıyı "NATO devletleri kendi başlarına yapmamalıydılar ve BM gözetiminde saldırıya geçmeliydiler" demektedirler. Farklı açılardan bu yaklaşımın ele alınması mümkün; fakat işin özünde değişen hiç bir şeyin olmadığını, sözkonusu olanın emperyalist saldırganlığa yeni yol ve araçlar bulmak olduğunu ortaya koymak ve teşhir etmek gerekiyor.

Burkay, BM'nın güçlenmesini savunmakla aslında emperyalist devletlerin güçlerini katlamalarını istemektedir. Yazdıkları hiç bir spekülasyona meydan vermeyecek ölçüde samimi bir BM yandaşı olduğunu kanıtlamaktadır. Bazı büyük emperyalist devletlerin görünürde öne geçmesine pek taraf olmayan Burkay'ın bulduğu biçim de yine BM'nin daha iyi gösterilmesi içindir.

Elinden geldiğince artık yeni bir çağın başladığını ilan eden Burkay böylece bu yeni çağda yumuşamanın en bariz kanıtı olarak hemen her alanda, ama özellikle de etnik sorunlarda BM'nın olabildiğince etkili olmasını arzulamaktadır. Çözüm noktasında da benzer bir ısrarı sürekli devam ettirmektedir. Bunun küçük bir örneği olarak, henüz Gorbaçov'a karşı güven duygularının tamamen dumura uğramadığı günlerde, yol göstericisine BM'nın öncülüğünü işaret eden tavrıdır. Şöyle diyordu:

"Ümit ederiz ki Sovyet hükümeti, Kürt sorununun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'unun gündemine getirilmesi ve bu soruna adil bir çözüm bulunması için çaba gösterecektir." (Seçme Yazılar, Cilt 2, sayfa 105)

Burkay'ın anladığı anlamda Kürt sorununun BM kurullarında ele alınması tamamen emperyalist çıkarlara endekslenmesidir. Bunun böyle olduğunu bizzat emperyalist çevrelerin sözcüleri itiraf etmektedir

Gerçeğin emperyalist çıkarlarda yattığını bile bile hâlâ bazı Kürt çevrelerinin ümitlerini korumaları ise ne adına açıklanırsa açıklansın, gerçekten Kürt ulusunun kendi bağımsızlığını savunma siyasetine sahip olmayışları ve çözümü emperyalizmle birlikte bulma gayretinden öte anlam ifade etmez. Bunu, BM, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlementosu, AGİK vb kurum ve örgütler aracılığıyla yapmak istemeleri de her çeşit emperyalist kuruma el avuç açtıklarını göstermekten öte bir anlam taşımıyor.

İKİ BELGE İKİ LİDER!

Emperyalizme karşı mücadele bağlamında Kürdistan'ın değişik parçalarında durumun biribirinden çok farklı olmadığını belirtirken, bunu somut, kanıtlanabilir ve yeterince anlaşılır açıklama ve belgelere dayandırıyoruz. Tek tek emperyalist devletlere karşı belli bir programa dayalı, ilkeli ve tutarlı bir mücadele yürütül-

medığı olgudur. Bugün sözkonusu olumsuzluğun ürünlerini apaçık görüyor, yaşıyoruz. Bu bağıntıda yakın geçmişte cereyan edenler ve günümüzde giderek yaygınlaşan tutumlar içinde iki örneğe değinmek gerekiyor.

Birinci örneğimiz, Güney Kürdistan somutunda Molla Mustafa Barzani şahsında yaşananların bir kesiti, ikincisi ıse Kemal Burkay ve çevresının bu bağlamdaki tavrıdır.

Önce Barzani'nin ABD Başkanı Carter'e yazdığı mektupta dile getirdiklerine bakalım:

"Kendisini daima Amerika için güvenilir bir dost saymış olan Kürt halkı, yüklü çalışma programınıza rağmen, onların geleceği üzerinde düşünmeye zaman bulacağınız ve sorunlarının çözümü için çaba göstereceğiniz umudundadır.

Sayın Başkan, Kürt sorunu, Orta Doğu'nun diğer önemlı sorunlarıyla yakından ilişkilidir ve sizin ihtımamla ılgilenmenize değerdir. Ümit ediyoruz ki bu sorun, sizin, Orta Doğu'ya yönelik ve giderek önem kazanan dış politika müzakerelerinizde özel bir yer tutacaktır." (Mustafa Barzani, Kürdistan Demokrat Partisi Başkanı 9 Şubat 1977, Aktaran: Özgürlük Yolu, sayı 28, Eylül 1977, sayfa 49)

Çözümü, emperyalistlerin müdahalesinde bulanların, onların arasındaki çelişkilerden yararlanmayı öne çıkarmaları açık bir aldatmacadır. Bunlar yararlanmıyor, yaranıyorlar!

Yorum yapmaya gerek duyulmayacak açıklıkta Amerikan emperyalizminden yardım ve destek, sahiplenilmek isteniyor. Mustafa Barzani bu şekilde ABD nezdınde emperyalizme güvenini belirterek Kürt halkı arasında çok ciddi bir tahrıbatın yakın geçmişteki öncüsü oldu. Bir bakıma son elli yılın Kürt-emperyalizm ilişkilerine damgasını vuran Barzani'nin yaklaşımı doğaldır ki kendisiyle sınırlı kalmadı, değişik ölçülerde başka Kürt ulusalcı çevreleri de etkiledi

Barzani'nin bu tutumunu yirmiiki yıl önce değerlendirirken Özgürlük Yolu gayet "sert" bir uslupla şunları belirtiyordu:

"Barzani ve çevresi dünyanın en büyük emperyalist ülkesınden medet beklemekte, ona güvenmekle kurttan yardım isteyen saf kuzunun durumundadırlar. Barzani, Amerikan yöneticilerı ıçin, bizi aldattılar, bize ihanet ettiler, diyor. Elbette, başka ne beklenebilirdi?!." (Özgürlük Yolu, sayı 28, Eylül 1977)

"BİR İHANETİN BELGELERİ Barzani'nin Carter'e ve Kissinger'in Barzani'ye Yazdığı Mektuplar" başlığı altında yazılan makalede Barzanı'nin ABD ıle geliştirdiği ilişkiler üzerine yığınla karşıt laf edilmektedir. ABD ile ışbirliği içinde bulunan ve fakat arzuladığı düzeyde destek alamayan Barzani'nin, sözkonusu yıllarda Sovyetler Birliği ile ılışkılerının kötü olması nedeniyle Özgürlük Yolu çevresı hummalı bır biçimde emperyalizmin ve somut olarak da Amerika'nın emperyalistliği üzerine yoğun bir karşı kampanya ıçerisinde bulunmaktaydı. Şüphesiz böyle bir ısrarın gösterilmesinde bir başka emperyalist gücün; Rus sosyal emperyalizminin çıkarlarının korunmasının büyük bir rolü vardır Ancak sonuçta söylem düzeyınde de kalsa, Barzani'nin içıne gırdiği ilişkının yanlışlığı dile getırilmektedir. Ne varkı sorun bununla bitmemektedır. Önemlı olanı, bu tavrı takınırken tutarlı bır sıyasal yaklaşımı sürdürebilmektır. Burkay ve çevresi bu anlamda hiç bir zaman tutarlı bir söylemın sahibi olamamıştır ve sonradan görüldüğü gibi ilk fırsatta dün takınılan bu tavırlardan süratle vazgeçilmiştir. Bugün PSK çevresinin savunduklarıyla dün Mustafa Barzani'nin söyledikleri arasında özsel bır fark var mıdır? Kesinlikle hayır. Dün hararetle eleştırdikleri bu siyaset şımdı PSK'nın temel sıyasetıdir.

ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere başkanlarına Burkay'ın yazdığı mektupların metinleri kamuoyunda mevcuttur. Sözkonusu belgelere bakıldığında, emperyalıst devletlere karşı bir tavır görmek mümkün değildır. Ama mektupların muhataplarına yaranma gırışimlerinde bulunmakta, şükranlar sunulmakta, böylece emperyalıstlere ne tür uysal örgütler olduğu konusunda bır fikır vermekteler. Örneğin ABD Başkanı Clinton'a yazdığı mektupta şöyle diyor:

"Son birkaç yıl içinde Kürt halkının Irak'ta, acımasız Saddam rejiminin saldırısı sonucu yaşadığı trajediyi bilmektesiniz. Amerika Birleşik Devletleri, Kürt halkının bu saldırıdan korunması, bir güvenlik kemerı oluşturulması ve halkımızın bu parçada soluk alması ıçin önemli bir rol oynadı. Bir bütün olarak Kürt halkı gibi, Partimiz de bundan dolayı memnundur ve müteşekkirdir. (...)

ABD gibi, Birleşmış Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimı üyesi, NATO içinde etkinliği ve uluslararası politikada ağırlığı büyük olan bir devletin başkanı olarak sizden, Kürt halkının durumuna daha yakın ilgi ve destek bekliyoruz." (Burkay Seçme Yazılar, cilt 2, sayfa 436, 439)

PSK Genel Sekreterı'nin emperyalıst devletlerin başkanlarına yazdığı mektuplarda acaba Barzanı'nınkinden çok farklı tespit ve beklentiler mi var? Emperyalistlerden istekler manzumesinde kendını Barzani'den ayırabılıyor mu? İki liderin kalemlerinden çıkan mektuplara bakıldığında, ikisinin de aynı beklenti içinde hareket ettiklerine daır en ufak bir kuşku yok. Bir dizi noktada birbirının aynısı bir tablo sergılemektedirler. Işın özü bakımından ne Barzanı'nın ve ne de Burkay'ın kaleme aldıkları mektupların özü: "emperyalıstler bu sorunu çözün!" Hepsı bu! Burkay, Barzani'ye göre ileri değıl, aksine daha geri konumdadır ve üstelık sosyalıst lider ünvanıyla emperyalistlerden sorunun çözümünü istediği için de daha acınacak haldedır.

Türk sömürgeci devletının müttefiklerını (NATO, AB vb.) Kürt dostu lanse etmek ve onlardan yardım dılenmek yalnızca ıkisinin aynı sıyasete sahip olduklarını kanıtlar.

Geçmişte, Amerika ile ilişki kuranları kınayan Burkay Güneyli Kürt işbirlikçi çevrelerin el sıkışması işini ABD yaptı diye bu emperyalist devlete methiyeler diziyor:

"Dolayısıyla iki Kürt örgütünün barıştırılmış olması neden kötü bir şey olsun. Amerika, bölgede statükoyu tercih edebilir. Amerika, Kürtleri barıştırırken politikalarına uygun düşüyor. Amerikalılar barıştırdığı için de memnunuz." (Evrensel, 11-12 Kasım 1998)

Burkay da barıştırmaya çalıştı, başarılı olamadı, Amerika başarılı oldu. Kendilerine teşekkür ediyor! Burkay'a göre önemli olan barışmış olmalarıdır; niye barıştırılmışlar, şimdiye kadar neden barıştırmadılar ve kim barıştırdı gibi soruların önemi yok.

Kişinin kendisini "sosyalist lider" ve partisini de "sosyalist öncü" ilan etmesi emperyalistlerden umar beklemesinin önünde engel değildir. Bu gibi "komünistler" emperyalistlerde çoktur!

Kürt ulusal sorununa büyük emperyalist devletlerin müdahalesini arzulayanların bu güçlerden birilerinin yanında bir mevzilenme içine girmeleri kaçınılmazdır Güneyli Kürt liderlerinden bazılarının yanyana getirilmesinde Amerika'nın attığı adımların Kuzeyde yankı bulması ve bazılarının bunu olumlu bulması vb açıklamaları sonuçta ABD emperyalizminin Kürtlere ilişkin planının anlayışla karşılanması ve bazı boyutları itibarıyla savunulması anlamına gelir. Burkay bunu açıkça söylemektedir ve hatta bir adım daha ileri giderek şunları söylemektedir:

"Eğer bir yerde Amerikan politikaları bizim yararımıza sonuçlar veriyorsa, bundan hiç de rahatsız olmam. Sosyalist olmak, bununla hiç çelişmez. Bu gerçekçi bir politikadır ve herkes, şu dünyada gerçekçi politikalar izliyor." (Evrensel, aynı yer)

Bir ara ABD emperyalist devletine "ateş püsküren" Burkay, bugün aynı ABD emperyalizminin kutsanması için olağanüstü bir performansla teşekkür ediyor. Emperyalist pazarlarda Burkay gibi "sosyalistler" çok. Zaten bu gibi "sosyalistlerin" emperyalistlerle çelişmesi anlaşılmaz olurdu. Amerikalıların barış girişimi ve bunu bir anlaşmayla sonuçlandırmaları Burkay tarafından selamlanmaktadır. Elbette Amerikan barışına selam verme hürriyetine sahiptir, ama Molla Mustafa Barzani Amerika emperyalistlerine hep selam vermek için bağlılığını ifade ederken karşılığında Kürtler için bir girişim istemesini hainlik olarak değerlendirenlerin kendi selamlarının Barzani'ninkinden üstünlüğünü açıklamaları gerekmez mi? Yoksa aşiret reisleri modern görüşlü "sosyalistler" kadar bu işleri beceremiyorlar da bunun için mi selamının fazla kıymet-i harbiyesi olmuyor?!

Nereden bakılırsa bakılsın, ikisinin de selamı halkımızın Amerikan emperyalizminin esaretine geçişini kolaylaştırır, yoksa özgürlük falan getirmez!

BURKAY ANTİEMPERYALİST DEĞİLDİR!

Kemal Burkay tam da emperyalistlerin istediği ve yarattığı türden bir "sosyalist"! Örneğin bu "sosyalist", öyle bir "sosyalist" ki, asla antiemperyalist değil! Bu "sosyalist"in emperyalistlere yaklaşımı bağlamında dizdiği birkaç inciye daha bakalım.

1989 yılında şöyle diyordu :

"Öyleyse emperyalist saldırganları frenlemenin ve barış sürecini güçlendirmenin bir yolu, emperyalist saldırı güçlerinin karşısında yeterli savunma gücü oluşturmaksa, yapılması gereken işlerden biri de, bir yandan kitleleri barış mücadelesine kazanarak emperyalistleri yığın hareketi ile kuşatıp silahsızlanma yönünde uzlaşmaya zorlamak, diğer yandan da, bizzat bu çevrelere çağrıda bulunmak, onlarda bile tümden silinip gitmemiş olan sağduyuyu harekete geçirmektir." (Burkay, Seçme Yazılar 1, Deng Yayınları, sayfa 277)

İşte size K. Burkay gibi "sosyalistlerin" emperyalizme karşı mücadele perspektifi ve programı! İşte size gerçekçi "sosyalist" ve emperyalist düşmanı Burkay profili!

Emperyalizmle birlikte yaşamayı ve fakat onun yeniden yapılandırılmasının da ihmal edilmemesi gerektiğini öğütlüyor Sözde emperyalizm karşıtlığından 'frenleme', barış süreci', 'savunma gücü oluşturma', 'silahsızlanma yönünde uzlaşma', 'çağrıda bulunma', 'onlarda sağduyuyu harekete geçirme' ve benzerlerine... Emperyalizm nezdinde barbarlıktan insanlık keşfine geçiş! Burkay'ların yaptığı bu!

Bu çevre ve liderinin antiemperyalist olmadığını vurgulamak yetmez; aynı zamanda kesin bir biçimde bizzat kendisi tarafından da kanıtlanmıştır ki o aynı zamanda somut olarak herhangi bir emperyalist devlete de karşı değildir. AB, ABD ve Rusya somutunda karşıt bir pozisyonda bulunduğu söylenemez, kaldı ki, kendisinin de böyle bir iddiası yoktur.

Dikkat çekici şekilde, antiemperyalizm sorununun gundeme geldiği her defasında, o, ısrarla bu soruya yanıt vermeme yolunu tercih etmiştir. Bu anlamsız bir kaçış değildir. Kendi çevrelerinin bu noktada yönelttiği soruya bile "görevimiz devam ediyor" dışında hiç bir siyaset sunamamaktadır.

"Artık soğuk savaş ve öylesi bir gerilim yok. Bölgesel sorunların barışçıl yol ve yontemlerle çözümü için çabalar yoğunlaştı. Böylesi bir ortamda, artık kimsenin zorba ve eli kanlı rejimlere destek vermesi için neden yoktur." (Burkay, Seçme Yazılar, cilt 2, sayfa159)

Emperyalist saldırganlık için artık **neden** kalmadığını tespit edebilecek kadar emperyalist barbarlığı kutsayan birinin antiemperyalist olmadığı açıktır.

Bay Burkay bu sözleri sarfetmeden once Körfez krizi denen savaş bütün çıplaklığıyla biliniyordu ve bu satırları yazarken Irak bombalanıyordu.

Burkay ve çevresinin leninist emperyalizm tahlili hak-

kında bîhaber olduğunu sanmıyoruz. O, çok bilinçli bir şekilde artık emperyalizmin tahlilinin aslında tarihe karıştığını, olsa olsa yüzyılın başındaki durumu izaha yettiğini ve günümüzü açıklamakta tamamen yetersiz ve hatta geçersiz olduğunu ilan ediyor. Bu ilanın mucidi ve sürdürücüsü olarak artık "savaşlar çıkmaz" iddiasında bulunuyor. Tabii ki bunu yaparken antiemperyalizmin ne kadar gereksiz olduğunu, Kürtlerin emperyalizmle birlikte sorununu çözmek gerektiği görüşünü yaygınlaştırmayı hedefliyor.

Kısacası, kimsenin Burkay'dan antiemperyalistlik yapmasını beklediği yok; tam aksine öteden beri kapitalist dünya ile bütünleşme yönünde siyaset üretmekte olduğu artık herkesin bilgisi dahilindedir. Böyle de davranmak zorundadır, çünkü PSK ve genel sekreterinin reformist, "sosyaldemokrat" çizgisi ancak emperyalizmi aklamayı üretir, yoksa antiemperyalistlik yapmayı değil...

KÜRDİSTAN DEVRİMİ İÇİN VAZGEÇİLMEZ BİR İHTİYAÇ: ANTİEMPERYALİST MÜCADELE!

Burkay çevresi emperyalist güçlerden müdahalede bulunmalarını, 1998 yılında yaptıkları 5. Kongrelerinde şu şekilde dile getirmekteydiler:

"Kongremiz ayrıca, Birleşmiş Milletler Örgütü'nü, Avrupa Birliği'ni, ABD'yi, Rusya'yı ve sorunun çözümünde etkili olabilecek tüm ülkeleri, kurum ve kişileri, Kürtlerle soruna taraf olan bölge ülkeleri arasında barışçı ve adil bir çözüm için diyalog başlatılması, barış masası çevresinde biraraya gelinmesi için çaba göstermeye çağırır." (Deng, sayı 47, Haziran-Ağustos 1998)

Burkay ve çevresi emperyalistlerin, güç sahibi devletlerin yardım ve merhametlerini beklemekle aslında Kürt meselesinin çözümüne değil, daha da ağırlaştırılmasına önayak oluyorlar. Emperyalist büyük devletler bu meseleye ne kadar fazla dahil olurlarsa iş o denli ağırlaşır. Sorunun özü şudur ki; Burkay ve çevresinin merhamet dilediği güçlerin tümü soruna yalnızca kendi çıkarları açısından yaklaşır. Bunların Kürt sorununa doğrudan burunlarını sokmaları demek, herbirinin bu sorunu kendi çıkarları için kullanmaya çalışmaları demektir. Durum bu olunca sorunun gerçek çözümü biryana sistem içi barışçı çözüm vs. konuları bile bu güçlerin kendi aralarındaki dalaşın durumuna terk edilmiş oluyor. Bu yaklaşımın Kürt ulusuna sunduğu emperyalistlerin elinde oyuncak olmaktan başka birşey değildir. Emperyalistler Kürt ulusu için değil kendileri için çalışır.

Yakın dönemde Güney Kürdistan'da yaşananlar emperyalistlerin kendi çıkarları için çalıştığını açıkça ortaya koymaktadır. Çekiç Güç olayı pratik bir tecrübedir. Güney Kürdistan Kürtlerini Saddam rejiminden "koruma" adına bölgeye yerleştirilen Çekiç Güç ve buna paralel çalışmalar, Güney Kürdistan'da birkaç bin Guam Kürdü etiketli Amerikan ajanı yaratmıştır!

Yaşadığımız coğrafyada Kürt milliyetçi çevrelerinin emperyalizme karşı mücadele kapsamında sahip oldukları posizyonlar antiemperyalizmden uzaktır. Bu olgu yalnız bugün değil, geçmişten günümüze kadar karşımıza çıkan bir gerçekliktir. Geçmişte de genelde bütün parçalarda sömürgeci merkezlere karşı ulusal başkaldırılarda emperyalizme karşı mücadele bayrağı açılmadığı gibi, onlarla yer yer ilişkiler geliştirilip medet umulmuştur.

Bu bağlamda özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini emperyalizme karşı mücadele ilkesi temelinde ele almayanların antiemperyalistliklerinin boş bir söz yığınından ibaret kaldığını da özellikle vurgulamak gerekir. Ülkemizdeki siyasi yoğunlukların ezici çoğunluğunun bağımsız Kürdistan fikrinden uzak durduğu dikkate alındığında, buna paralel olarak antiemperyalizmden neden bu denli uzak durulduğu daha iyi anlaşılmış olacaktır.

Bırakalım marksist-leninistlerin anladığı anlamdaki gerçek bağımsızlığı savunmayı bir yana, gelinen aşamada emperyalist sistem içindeki sözde bağımsızlık fikrini bile çoktan bir kenara koymuş; emperyalistlerin kendilerine uygun gördüğü herhangi bir tarzla yetinmek istediklerini kanıtlama peşinde koşuyorlar. Bu durum özellikle Burkay ve çevresini mutlu ediyor. Çünkü onların siyasi tespitleri hayat bulmuş oluyor! Burkay, adına ne tür ön ekler yaparsa yapsın, geçmişin ulusal başkaldırılarının geri yanlarıyla olan bağlantısını sürdürdüğünü bu yıllarda özellikle açıkça ortaya koydu.

Antiemperyalist olmanın yolu antisömürgeci ve antikapitalist olmaktan geçiyor. Bu da yetmez, söylem düzleminden çıkması, uygulanması gerekiyor. Ama görülüyor ki Burkaycılar düzenle, en genel anlamda sistemle içiçe ve birlikte bulunmayı; sistemin reforme edilerek, yeniden yapılandırılarak ve demokratikleştirilerek ayakta tutulmasına hizmet eder şekilde hareket etmektedirler.

Emperyalizme karşı tutarlı tavır almamakla emperyalizmi şirin göstermek arasında da çok fark vardır. Burkay birinci posizyonda değildir, o, ikincisini tercih etmiştir. Bu çevre, özellikle de son yıllardaki çıkışlarıyla aslında sistemin içinde kendine bir yer edinmenin güçlü adımlarını açıktan atmaktadırlar. Emperyalizme karşı mücadele gibi bir siyasete sahip olunmadıktan sonra, ne adına konuşulursa konuşulsun sonuçta emperyalizmin çizdiği çerçevede kendine bir yer edinme kaçınılmaz hale gelir.

Görünen odur ki, Kürt reformist çevreleri ve asıl olarak da işbirlikçi güçler sistem dışında bir çözümün olanaksızlığını kanıtlamak için sistemin değişik güçleriyle ve asıl olarak da onun görece güçlü kesimleriyle gün geçtikçe ilişkilerini iyileştirme amacıyla düne oranla daha aktif bir konum almaktadırlar.

Dün, *"Emperyalizmin, şimdiye kadar, ulusal kurtuluşları için mücadele eden halkları kurtarmaya çalıştığı (!) görülmedi, görülemez." (Özgürlük Yolu, Sayı 28, Eylül 1977, sayfa 40)* diyenler, günümüzde sosyalistlik adına bir aşiret liderinden daha geri posizyondadırlar.

Mayıs 1999 ✘

Mehabad Kürt Cumhuriyeti Archi Roosevelt Jr. ve William Aegleton Jr. tarafından nasıl anlatılıyor?

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve yıkılışı sözkonusu edildiğinde, dayanılan yazı, kitap vb. eserlerin başında William Aegleton Jr.'nin ***"Mehabad Kürt Cumhuriyeti 1946"*** adlı kitabı gelmektedir. Aegleton'un bu kitabıyla birlikte sözkonusu edilen bir diğer dayanak ise Archi Roosevelt Jr.'nin Temmuz 1947'de ***"Ortadoğu Gazetesi"***'nde yayınlanan ***"Mehabad Kürt Cumhuriyeti"*** başlıklı yazısıdır. Roosevelt'in bu yazısı, Aegleton tarafından dayanılan temel kaynaklardan başlıcasıdır.

Özellikle 1980'li yılların sonlarına doğru giderek çoğalan ve 1990'lı yıllarda ise Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşunun hemen hemen her yıldönümünde yazılar yazıldı, tavırlar takınıldı.

Takınılan tavırların çoğunluğu, Aegleton'un kitabında ortaya konan çerçevede kalan ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışı konusunda Sovyetler Birliği'ne eleştiri adına suçlama ve saldırıda bulunan tavırlar oldu.

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni savunma adına Sovyetler Birliği'ne ve sosyalizme yapılan saldırılarda, Aegleton'a "tarihsel tanık" olarak dayanılmaktadır. Günümüzde Sovyetler Birliği şahsında sosyalizme saldırılar için dayanılan "tarihsel tanık" Aegleton ise, esasta Roosevelt'e dayanmakta, bazı uç noktaları törpüleyerek ve bazı tarihleri değiştirerek Roosevelt'in düşüncelerinin özünü aynen savunmaktadır.

Durum böyle olduğuna göre, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında Sovyetler Birliği'ne ve Sovyetler Birliği şahsında sosyalizme yapılan saldırıların dayandırıldığı bu esas kaynaklara bakmak ve Roosevelt ve Aegleton'un sorunu nasıl açıkladıklarını ortaya koymak gerekiyor.

En başta belirtilmesi gereken olgu, Roosevelt ve Aegleton'un ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki siyasetinin doğrudan uygulayıcıları oldukları gerçeğidir. Her ikisi de değişik tarihlerde de olsa İran'da ABD emperyalizminin "temsilciliği"ni yapmış, daha sonradan da ikisinin de CIA ajanı oldukları açıklanmıştır.

ABD emperyalizminin doğrudan temsilcilerinin Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında yazdıkları da, doğrudan ABD emperyalizminin Sovyetler Birliği'ne, sosyalizme karşı siyaseti ve Ortadoğu'da egemenliğini sağlama siyaseti temelinde, bu siyasete hizmet etme temelinde yazılmıştır.

Gerek Roosevelt, gerekse de Aegleton Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve yıkılışı hakkında tavır takınırlarken, İngiliz emperyalizminin özellikle de ABD emperyalizminin İkinci Dunya Savaşı döneminde ve sonrasında Iran'daki rollerinin ne olduğu üzerine -kendi bakış açılarıyla bile- durmamaktadırlar. Tam burjuva tarihçilerine özgü bir tavırla, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin tarihi, içinde bulunulan koşullardan, ABD ve İngiliz emperyalizminin İran devletiyle ilişkilerinden ve İran devleti üzerindeki etkilerinden kopuk; sorunu sadece Mehabad'la Sovyetler Birliği ve Iran'la ilişkin gosterme maharetine sahip olduklarını ispatlamaktadırlar

Gizlenen sadece ABD ve İngiliz emperyalizminin İran'la ilişkisi, etkisi değildir Somut olarak Mehabad Kürt Cumhuriyeti ve aynı çerçevede Iran-Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'nin yıkılışında ABD ve İngiliz emperyalizminin Iran'daki temsilcilerinin doğrudan rol oynadıkları gerçeği de gizlenmektedir. Böylece, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas sorumluları olan İran hakim sınıfları ve bunları doğrudan etkisi altına alan ve yönlendiren ABD ve İngiliz emperyalistleri olduğu gerçeği gizlenmektedir.

Roosevelt ve Aegleton'un Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkındaki gelişmeleri ABD emperyalizminin ve genel olarak emperyalizmin çıkarları bakış açısıyla ortaya koymaları doğaldır

Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında yanlış olan, Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusunun kurtuluşu adına, halkların ozgürlüğü ve proletarya enternasyonalizmi adına hareket ettiğini söyleyenlerin, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında esas olarak ABD emperyalizminin savunucuları olan Roosevelt ve Aegleton'a dayanmaları; hatta Aegleton'u "tarihsel tanık" olarak göstermeleri ve bu temelde de Sovyetler Birliği'ne ve sosyalizme saldırmalarıdır

Kuşkusuz, dayanak ve "tarihsel tanık" olarak Roose-

velt ve Aegleton alınırsa, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalizme saldırmak da doğal bir sonuç olarak ortaya çıkar.

Ortaya çıkan birşey de, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında Roosevelt ve Aegleton'a dayanıp ulusal kurtuluş, halkların özgürlüğü ve proletarya enternasyonalizmi adına hareket ettiği iddiasında olanların bakış açısının da, gerçekte burjuva bakış açısı olduğudur.

Roosevelt ve Aegleton'un tavırlarını ortaya koyarken, kendimizi, Sovyetler Birliği'ne saldırılarda öne çıkan bazı tavırları ele almakla sınırlıyoruz. (Mehabad Kürt Cumhuriyeti konusundaki genel tavrımızı Stêrka Bolşewik sayı 3'de ve SSCB-İran Petrol Anlaşması hakkında da sayı 6'da ortaya koyduk. Bu yazı okunurken, imkanı olan okuyucularımızın sözkonusu yazılara da bakması yararlı olacaktır.)

ARCHİ ROOSEVELT JR. VE MEHABAD KÜRT CUMHURİYETİ

Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında Archi Roosevelt Jr., yukarıda da belirttiğimiz gibi Temmuz 1947'de ***"Ortadoğu Gazetesi"***nde yayınlanan bir yazıda tavır takınır.

Bu yazının yayınlandığı dönem, İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ertesinde Sovyetler Birliği başta olmak üzere, ortaya çıkan Halk Diktatörlükleri'ne, kısacası Sosyalist Blok'a karşı emperyalistlerin "soğuk savaş" yürüttükleri dönemdir.

Ikinci Dünya Savaşı sürecinde Hitler faşizmine ve Almanya-İtalya-Japonya faşist blokuna karşı mücadelede değişik ülkelere yerleştirilen "Müttefik Güçler"in askeri güçlerinin, savaşın bitmesiyle geri çekilmesi; ve savaş sonrasındaki durumun, düzenin nasılı üzerine mücadele yürütülür.

Bu mücadelenin bir parçası da İran'daki durum ve "Müttefık Güçler"in askerlerinin İran'dan geri çekilmesi sorunudur. Bu konuda Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan çekilmesi bağlamında ABD önderliğinde ve Birleşmiş Milletler'de Sovyetler Birliği'ne karşı değişik oyunlara başvurulur, yalan haberler yayılır ve suni bir "İran sorunu" yaratılır.

Savaş sonrasında İran'da hakimiyetlerini pekiştirme mücadelesi veren ABD emperyalizmi, SSCB'nin İran'la yaptığı petrol anlaşmasını da boşa çıkarma, daha önce petrol alanında İran'da hakim güç olan İngiliz emperyalizmini de geride bırakma çabalarını sürdürmektedir. Fakat İngiliz emperyalizmiyle olan dalaşı ikinci planda ele almakta ve esas mücadele, İngiliz emperyalizmiyle de birlikte, Sovyetler Birliği'ne karşı verilmektedir.

9 Mayıs 1946'da Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan tamamen geri çekilmesi sonrasında, ABD ve İngiliz emperyalistleri İran devleti üzerindeki nüfuzlarını kullanarak ve birlikte hareket ederek Azerbaycan Ulusal Hükümeti'ni ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırmak; SSCB-İran petrol anlaşmasını onaylatmamak için çalışırlar ve istediklerini de elde ederler.

Işte Roosevelt'in yazısı da ABD emperyalizminin bu konudaki siyasetinin bir parçası, Sovyetler Birliği'ne karşı propaganda malzemesi olarak yazılır.

Roosevelt, yıkılışından kısa bir süre önce Mehabad'a gidip Qazi Muhammed'le görüşen ve bu görüşme sonrasında Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ndeki durumu, İran askerinin Mehabad'a saldırısı durumunda Mehabad'ın direnme gücünün olup olmadığını, askeri gücünün ne olduğunu İran merkezi yönetimine ve hizmetinde olduğu ABD emperyalizminin İran'daki başyoneticilerine bildirerek, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışından payı olan biridir.

Roosevelt'in sözkonusu yazısı, bildiğimiz kadarıyla bütünüyle Türkçeye çevrilmiş değildir. Esas olarak Aegleton'un kitabında, Aegleton'la farklılık gösteren bazı yanların ortaya konulması için aktarılan belli alıntılarla sınırlıdır.

Bizim elde ettiğimiz Roosevelt'in yazısı Almancasıdır. Pogrom Yayınları tarafından derlenen üç ciltlik "Kürtler ve Kürdistan" başlıklı kitabın birinci cildi, 229-257. sayfalarında yer almaktadır. Roosevelt'den aktardığımız tüm alıntıların kaynağı bu kitaptır.

Roosevelt, 1941'de Sovyet ve İngiliz askerlerinin İran'a girmesi ve sonrasındaki genel durumu ortaya koyarken, Kızıl Ordu birliklerinin bulunduğu bölgelerde Sovyetlerin Kürt aşiret reislerine kendi bölgelerini **yönetme izni** verdiklerini, İngiliz askeri birliklerinin ise aşiretleri **kontrol altında** tuttuklarını yazarak Sovyetlerin Kürtleri, İran devletine karşı kışkırttığı yönlü tavrının temelini atmaktadır. ABD askeri birliklerinin de İran'a girdiği konusunda ise tek kelimeyle bahsedilmemektedir.

Durum tespiti yaparken de, a) sanki Kürtlerin Sovyetlerin egemenliği altında olduğu izlenimini yaratmakta ve Kürtlerin kendilerinin ulusal özgürlük ve haklarına sahip çıkma diye bir sorunlarının olmadığı; bunu Kürtlere Sovyetlerin dayattığı; b) Kürtlerin kendi kendilerini yönetmesinin kötü ve c) İngilizlerin aşiretleri kontrol altında tutmasının ise iyi olduğu görüşünü dolaylı olarak propaganda etmektedir.

1941 Eylül ayından 1944 Eylül ayına kadar (Roosevelt 1945 Sonbahar'ına kadar diye yazmaktadır) "Serbest Bölge" (nomansland) diye adlandırılan bölgenin Bane, Saqız ve Serdeşt bölümünde Hama Reşid Han'ın ve diğer bölgelerde de Kürt ağalar ve şeyhler tarafından yönetilen Kürdistan bölgelerinin İran merkezi yönetiminin eline geçmesiyle, "Serbest Bölge"nin daraldığını ortaya koyduktan sonra, geriye kalan "Serbest Bölge" içinde önemli olan şehrin sadece Mehabad olduğunu yazarak genel durum tespitini bitirmektedir.

Ardında Komela'nın kuruluşuna geçer. 16 Ağustos 1943'de Komela'nın gizli olarak kurulduğunu anlattıktan sonra şu tespiti yapmaktadır:

"Bölgeye ilgi duyan esas olarak iki büyük gücün, sonunda, 'Komela'nın kuruluşunu öğrenmeleri kaçınılmazdı. Kerkük civarındaki petrol sahaları Kürt bölgesinde bulunan İngilizler gelişmeleri dikkatle izliyorlardı. Musul'daki İngiliz siyasi müşaviri bazen ta Mahabad'a kadar gidiyordu, astları ise Rewanduz, Kerkük, Erbil ve Süleymaniye'de konumlanmışlardı. Fakat İngilizler,

Arapların direnişine yol açmadan Kürtleri niyetlerinde güçlendiremezlerdi, dolayısıyla, Kürt milliyetçilerinin diplomatik atılımlarına kulak asmadılar." (agk., sayfa 233)

Bu tespitler yapılırken birkaç sahtekarlık birarada yapılmaktadır. Birincisi, ABD emperyalizmi bütünüyle işin dışında bırakılmaktadır. İkincisi, bölge üzerinde ilgisi olan "iki büyük güç"ten bahsederek bu iki güçten birinin İngiltere olduğu tespit edilse de; bızzat İngiliz emperyalizmının İran'da, somutta da Mehabad bağlamındaki etkisı, rolü ve tavrı gizlenmektedir.

Kuşkusuz İngiliz emperyalizmi Kerkük'teki petrol çıkarlarını düşünür. Kuşkusuz, İngiliz emperyalizmi Kürtlerin, kendi çıkarlarına ters gelen bağımsızlık, özgürlük ıstemlerine kulak asmaz ve böylesi bir hareketi desteklemez. Fakat, somutta İngiliz emperyalizminın Kerkük petrolleri bağlamındaki çıkarlarına atfedilirken; İran'daki çıkarları, İran devleti üzerindeki nüfuzu ve ezilen ulusların ulusal baskıya uğratılmasında oynadığı rolü gizlenmektedir.

Üçüncüsü ise, bölgeye ilgı duyan ikinci büyük gücün Sovyetler Birliği olduğu ve Sovyetler Birliği'nin de İngiliz emperyalizmi gibi bölgede egemen güç olmaya çalışan, adı verilmese de emperyalist bır güç olarak gösterilmesidır.

Ingilizlerin Kürtlerin dıplomatik atılımlarına kulak asmadıklarını, Sovyetlerde durumun değişik olduğunu tespıt ettikten sonra, yazının çerçevesi artık Sovyetler ve Mehabad çerçevesine sıkıştırılmakta, İran ve İran-Azerbaycan'ındaki gelişmeler de bu çerçevede açıklanmaktadır. İngilizlerin tavrını aktardıktan sonra Sovyetlerin tavrını ise şöyle aktarmaktadır:

"Sovyet Sızması

Sovyetlerin durumu farklıydı. 1942 yılında bir kez önde gelen ağaları Bakû'ya davet etmiş olmalarına rağmen, başlangıçta besbelli ki Kürtler arasında aktif bir faaliyete hazırlıklı değillerdı. Hatta Sovyetler, aynı yılın ılkbaharında Kürtler Urumiye gölünün batısındaki bazı köyleri basınca, İran ordusunu ve polis güçlerini bile bölgeye geri getirdiler (ne var ki, sürekli karışarak, onların olası hizmetlerini pratikte engellediler). Fakat zaman geçtikçe, Sovyetler durumun olanaklarını görmeye başladılar. 1944 yılında Azerbaycan ve Kürdistan'ın her yerinde Sovyet siyasi komiserleri ve çoğunlukla Azerbaycan'ın Sovyet kesimindeki müslümanlardan diğer ajanlar bulunuyordu. Kürdistan'daki faaliyetlerinin merkezi Rızaiye'deki Sovyet Konsolosluğu idi. Sovyetler Bırliği'ndeki 100 000 Kürtten en azından biri onun emrinde çalışıyordu. 'Yüzbaşı Caferov' adıyla tanınan bu adam, Kürt kıyafeti içinde, aşiret mensupları ve köy sakinleri arasında serbestçe dolaşıyordu." (agk, sayfa 234)

Sovyetlerle ilgili genel durumu böyle aktardıktan sonra Roosevelt Mehabad'da Sovyet-Kürt ılişkilerinin nasıl başladığını da şöyle aktarmaktadır:

"Mahabad'daki Sovyet faaliyetleri, bu ajanlardan ikisinin, 'Abdullahov' ve 'Hacıov'un, güya Kızıl Ordu için at satın almak üzere orada ortaya çıkmalarıyla başladı. Kürt milliyetçi hareketiyle ilk kez temasa gelmeleri besbelli tesadüfi bir karşılaşma ile olmuştu. Abdullahov'un, Mahabad'daki bir Ermeni şarap tüccarının yanında Kürt kıyafetli bir adamla karşılaştığı ve Kürt millı kıyafetı giydiği için ona ıltifatlar yaptığı hikâye ediliyor. Gösterilen bu alaka, tesadüfen 'Komela'nın kurucularından biri olan bu Kürdün ilgisini uyandırıyor. Sohbete başlıyorlar ve sonunda Kürt, Kürtler milliyetçi bir parti kuracak olurlarsa Sovyetlerin silah verip vermeyeceğini soruyor. Abdullahov soruyu karşı soruyla yanıtlıyor: "Kimden korkuyorsunuz?" Kürt, sadece kendi Hanlarından korktuklarını söylüyor. Abdullahov yanıtında Hanlara duyduğu antıpatiyi dile getiriyor; bunun üzerine Kürt onu bir eve götürüyor ve 'Komela'nın diğer liderleriyle tanıştırıyor.

Sovyet makamlarıyla başka toplantılar ayarlanıyor ve 'Komela' liderlerinden Rusça bilen birisi, partinin irtibat subayı oluyor. Parti programı aynı şekilde "Üç Büyükler"e (İngiltere, ABD, SSCB) seslense de, o andan itibaren 'Komela'nın Sovyetlerin nüfuz alanı içine girmesi kaçınılmazdı." (aynı yerden)

Roosevelt Komela'nın Sovyet nüfuzuna girmesinin kaçınılmazlığını böyle aktardıktan sonra da Komela ıle Sovyetlerin ilişkilerini ve gelişmeleri şöyle aktarmaktadır:

"Bu sıralar tam da uluslararası Sovyet propaganda örgütü 'VOKS', İran'ın her yerinde bir dizi 'İran-Sovyet Kültürel İlişkilerini Geliştirme Dernekleri' kurmaya başladı. 'Komela' evlerde toplanmaya devam edemeyecek kadar büyüdüğü için, liderleri Sovyetlerden Mahabad'da da böyle bir dernek kurmalarını rica ettiler; böylelikle, fazla dikkat çekmeden toplanabılecekleri bir yer elde etmeyi umuyorlardı. Sovyetler bu ısteği derhal yerine getirdiler; dernek kuruldu, fakat İran–Sovyet İlişkilerini Geliştirme Derneği'nin kolu olarak değil, 'Kürdistan–Sovyet İlişkilerini Geliştirme Derneği' olarak (Encümen-i-Ferhengi-i-Kurdistan-u-Şuravi). Çok geçmeden Kürtler kulübe doluştular ve yeni hamilerine müteşekkirliklerini, Leningrad galiplerine Kürt tütününden yapılmış 10 koli sıgara göndererek gösterdiler.

Sonunda 'Komela', Nisan 1945'te dernek kulübünde yapılan bir törenle kamuoyu önune çıktı. Rızaiye'deki Sovyet Konsolosu ve Azerbaycan 'VOKS' yönetıcisi onur konuklarıydı. Törenın en önemli program maddesi, 'Daik Nişteman' (Ana Vatan) adındaki bır kadının 'Irak', 'İran' ve 'Türkiye' adındakı üç külhanbeyi tarafından kötü muameleye maruz bırakılıp, sonunda kahraman oğulları tarafından kurtarıldığı bir 'opera' idi. Tiyatro şeklindeki bir sunuya tamamen yabancı olan izleyiciler derinden etkilendıler; ömür boyu bırbirine düşman olan adamlar gözyaşları içinde bırbırlerine sarılıp Kürdistan'ın öcünü almaya yemin edınce, aıleler arasında nesillerden beri devam eden kan davaları bir yana bırakıldı." (agk., sayfa 235)

Sovyetlerle Komela arasındakı ılişkilerin gelişmesi bu biçimde aktarıldıktan sonra, sıra Komela'yı Sovyetlerın talimatları doğrultusunda yönetebılecek, Sovyetlerin güvenebileceği bırının Komela'nın lıderliğine getirilme-

sine gelmektedir. Roosevelt bunu da şöyle aktarmaktadır.

"'Komela'nın demokratik örgütlenmesinden hoşnut olmayan ve uzun zamandır örgütü onların talimatı doğrultusunda yöneteceğine güvenebilecekleri birini arayan Sovyetleri memnun edecek şekilde, bu tören sırasında, Kürt devletinin müstakbel başkanı Qazi Muhammed, sonunda partiye üye alındı.

Aşiretlerin birliğinin gücünü görmüş olan Sovyetler, başlangıçta aşiret reislerine başvurarak, milliyetçi harekete önderlik etmelerini istemişlerdi. Fakat bunlardan sadece üçü, bu görev için yeterince saygınlığa sahipti – Mameşlerin saygıdeğer reisi ve üyesi oldukları federasyonun tanınan lideri Karancı Ağa Reis-el-Aşair; Şikaklar aşiretinin reisi, Kürdistan'ın 'büyük ihtiyar'ı Emr Han Şerifi; ve son olarak, İran hükümetinin, polis onur yüzbaşısı olarak bölgede güvenlik sorumluluğunu kendisine bıraktığı inançlı bir muhafazakâr olan Debokrilerden Emir Asad. Fakat her üçü de Sovyetlerin bu yöndeki hareketlerini nazik kaçamaklı sözlerle yanıtladılar.

Böylece Sovyetler sonunda, kadılık yapan ve Mahabad'ın dini lideri olan Qazi Muhammed'e başvurdular; ayrıca o, kentin en saygın ailesine mensuptu. Sık sık onun evine konuk oldular ve sonunda İran hükümeti üzerinde baskı yaparak, kardeşi Seif Qazi'nin bu bölgede Emir Asad'ın yerine hükümet temsilcisi olmasına yardımcı oldular. Seif Qazi, 'Polis Komutanı' unvanını aldı. Qazi Muhammed güya kuruluşundan ancak bir yıl sonra 'Komela'dan haberdar olmuş, bunun üzerine, gönderdiği elçiler vasıtasıyla, ihtiyatlı bir biçimde, yandaşlığını bildirmiş. 'Komela' liderleri onu aralarına almamayı kararlaştırmışlardı, çünkü güçlü ve otoriter karakteri yüzünden ve çocukluklarından beri ona ve ailesine göstermeye alışık oldukları saygı yüzünden, sonunda onun partiye hükmedeceğinden ve partinin demokratik örgütlenmesine son vereceğinden korkuyorlardı. Sovyetlerin inatlı ısrarı sonucunda sonunda 'Komela' onu üye alınca, tam da korkulan başa geldi – parti üzerinde tek adam hakimiyeti.

Qazi'nin üye alınması, Sovyetlerin Kürtleri çabucak, 1945 yazında Sovyetlerin başka yerlerde gösterdiği artan saldırganlığı yavaş yavaş yansıtmaya başlayan Sovyet politikasının çizgisine getirmesini mümkün kıldı. O zamana kadar Sovyetlerin nüfuz aracı, İranlı solcuların halk cephesi partisi olan 'Tudeh Partisi' idi; bu parti, İran'ın başka kısımlarında başarılı olmasına rağmen, Kürdistan'da tutunmayı asla başaramamıştı. Fakat Sovyetler yeni, hırslı bir plan üzerinde düşünmeye başladılar – İran'ın kuzeybatı bölgesini Sovyetler Birliği'ne katmak. Buna uygun olarak Azerbaycan'da, 'Tudeh'in yerine geçen bir bağımsızlık partisi kurdular. Bu parti böylece, İran'ın diğer bölgelerinde 'Tudeh'i sıkıntıya sokmadan, bir devrim körükleyip, bölgenin bağımsızlığını ilan ederek, muhtemelen Sovyetler Birliği içine alınmayı isteyebilirdi. 'Tudeh' kendini feshedip, sonra da 'Azerbaycan Demokrat Partisi' olarak yeniden kurarak Sovyet emirlerine itaat etti. Bunun üzerine Azerbaycan Türkçesini resmi dili olarak kullanmaya ve İran'dan ayrılmayı talep etmeye başladı." (agk., sayfa 235-237)

Bu uzun alıntıyı aktarmamızın nedeni, esas olarak Roosevelt'in Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kurulmasından önceki dönemde var olan gelişmeleri nasıl ele aldığının bütünlük içinde görülmesidir. Roosevelt'den şimdiye kadar aktardığımız alıntılardan ortaya çıkan temel çizgi, Sovyetlerin Kürtleri kendi "planları" için kullandıklarıdır. Roosevelt, Sovyetlerin Kürtlerle ilişkisini, Sovyetlere malettiği bu "plan", *"İran'ın Kuzeybatısını Sovyet topraklarına katma planı"* için Kürtlerin kullanılması ve bu çerçevede de Kürt hareketini kendi komutası altına almaya çalıştığı senaryosuyla açıklamaktadır.

Kürtlerin milliyetçiliklerinden dolayı, İran-Azerbaycanı çerçevesinde ve Azerbaycan Demokrat Partisi çatısı altında yaşamak istemediklerini anlatan Roosevelt şöyle devam etmektedir:

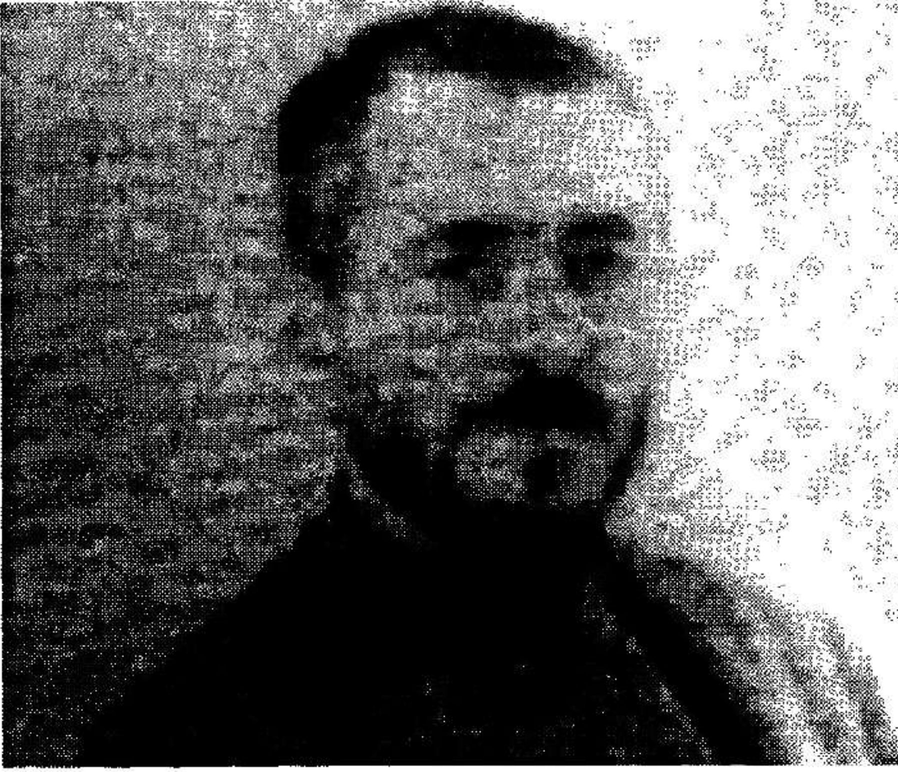
"Mahabad'ı da içine alan Azerbaycan'ın batı kısmındaki Kürtlerden, Azerbaycan-Türk milliyetçiliğini alenen bayrağına yazmış bir partiye girmeleri beklenemezdi. Onları Sovyet planına dahil etmek için bu nedenle yeni bir parti kurulmak zorundaydı." (agk., sayfa 237)

Azerbaycan Demokrat Partisi'ne Türk milliyetçiliğini de bu arada maleden Roosevelt, yeni kurulacak partinin (KDP'nin) kurulmasının gerekliliğini de Kürtlerin "Sovyet planına" dahledilmeleri olarak göstermektedir. Sözkonusu yeni partinin kurulması için neler yapıldığını da şöyle aktarmaktadır:

"12 Eylül'de, Meyanduwab'daki Sovyet kent komutanı Yüzbaşı Namazalıyev, önemli Kürt aşiretlerinin reislerine, Qazi Muhammed ve Seif Qazi'yle beraber Tebriz'e giderek, orada güya Sovyet konsolosu ile buluşmalarını emretti. Oraya vardıklarında, afallayan Kürtlere tren istasyonuna gitmeleri emredildi, orada da çabucak Bakû trenine bindirildiler. Üç gün boyunca kent dışında bir villada kalıp, gezi, tiyatro, opera ziyaretleriyle eğlendirildiler. Dördüncü gün, Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Başkanı Bagirov'un resmikabulüne götürüldüler. Bagirov, Rıza Şah'ın yönetimi altında maruz kaldıkları haksızlıklara karşı ateşli bir konuşma yaptı ve Sovyet Hükümeti'nın, ezilenlerin özgürlüğünü hedefleyen ve katılmalarını hararetle salık verdiği yeni Demokratik Parti'ye yardım edeceğine söz verdi. Hem, etkisiz bir bozguncular grubu olarak gösterdiği 'Tudeh Partisi'ni, hem de, Irak'ta İngiliz gizli servisinin koruması altında başladığını ve İngiliz emperyalizminin aleti olduğunu söylediği 'Komela'yı mahkûm etti. Kürtler seyahatleri hakkında hiçbir şey söylememe konusunda uyarıldıktan sonra, Tebriz trenine bindirilip, oradan da Kızıl Ordu araçlarına aktarılarak evlerine götürüldüler.

'Kürdistan Demokrat Partisi'

Gezinin sonuçları çok geçmeden ortaya çıktı. Geri dönüşünden kısa süre sonra Qazi Muhammed önde gelen Kürtleri bir toplantıya davet ederek, 'Kürdistan Demokrat Partisi'nin kuruluşunu bildirdi ve hepsini ona katılmaya çağırdı. Birçok kişi coşkuyla yanıt verdi, çünkü partinin adından, onun hedefinin Amerikan modeli bir demokrasi olduğu sonucunu çıkarmışlardı." (aynı yerden)

Qazi Muhammed

nılmadığı bir dönemde, Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında emperyalistlerin savunucuları tarafından yazılanların daha "inandırıcı" bir kılıfa büründürülmesi gerekiyordu.

Aegleton'un sözkonusu kitabı yazması da esas olarak gerçeklerin başka biçimlerde gizlenmesini sağlamak; kitlelere, "tarafsız" görünüp ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas suçlusu ve sorumlusu olarak Sovyetler Birliği'ni gösterip, SSCB şahsında sosyalizme saldırmaktır. Bunu yaparken Aegleton, Kürtlerin tarihinin önemli bir dönemini "unutturmamak" maskesi altında, Kürt dostu pozuna da bürünebilmiştir. Günümüzde de Aegleton'un Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında Kürt milliyetçileri tarafından "tarihsel tanık" olarak gösterilmesi, ABD emperyalizminin bu savunucusunun Kürt dostu görünme amacına büyük ölçüde ulaştığının göstergesidir.

Sovyetler Birliği'ni Kurtleri kendi planları için kullanan, Kürtlerin ne yapması gerektiğini emreden ve kavram olarak kullanılmasa da bölgede egemenlik kurmaya çalışan yayılmacı, emperyalist bir güç olarak göstermeye çalışan Roosevelt, "Demokrat Parti"den bahsedildiğinde, bu isimden "Amerikan modeli bir demokrasi"nin anlaşıldığı görüşünü araya sokarak ABD emperyalizmini şirin göstermeye çalışmaktadır.

Roosevelt'ten buraya kadar aktardığımız alıntılar, Mehabat Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu öncesinde Sovyetlerin Kürtleri Qazi Muhammed ve KDP üzerinde komutası altına aldığı ve istediği gibi yönlendirdiği tezini nasıl işlediğini göstermektedir. Roosevelt'in Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve yıkılışı hakkında söylediklerine makalemizin ileriki bölümlerinde de değineceğiz.

WILLIAM AEGLETON JR. VE MEHABAD KÜRT CUMHURİYETİ

Aegleton, 1959'da yeniden Iran'a gittikten sonra, Doğu Kürdistan'a, Mehabad'a da gider. Anlattığına göre birçok kişiyle görüşür ve Mehabad hakkında bilgi edinir. 1962 başlarında ***"Mehabad Kürt Cumhuriyeti 1946"*** adlı kitabını yazmayı bitirir.

Bu kitabın yazıldığı dönemde de –Sovyetler Birliği'nde revizyonizmin iktidara gelmiş olmasına rağmen– emperyalist cephenin sosyalist olarak gördüğü "Doğu Bloku"na karşı "soğuk savaş"ı sürmektedir. Fakat, Mehabad bağlamında artık olayların unutulmaya başlandığı, yer yer de ABD ve Ingiliz emperyalistlerinin İkinci Dünya Savaşı süreci ve sonrasında İran'da oynadığı rolün ortaya çıktığı; artık açık yalanlara öyle kolayca ina-

Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında yazdığı kitabın önsözünde Aegleton, kitabını yazarken neye ve kime dayandığını ortaya koymaktadır. Bunu yaparken de şu tespiti yapmaktadır:

"Mehabad Kürt Cumhuriyeti tarihinin tamamını, yazılı ya da basılı kaynaklardan yararlanarak toplamak çok zordur. Bu nedenle bilgileri, zayıflamaya başlamış hatıraları zorlayarak elde etmekten başka olanak yoktur. Çünkü Mehabad Cumhuriyeti yıkılınca kurulmasına katılmış olan Kürtler, katkılarına tanıklık edecek ve oynadıkları rolleri ortaya koyacak yazılı belge ve kanıtların tümünü imha etmişlerdir. İran'ın resmi kaynakları ise, Iran tarihinin esas gidişinden 'sapma' olarak kabul ettikleri bu olayların 'acı hatıraları'nı korumaya hiç de eğilimli değillerdir." (Aegleton, Mehabad Kürt Cumhuriyeti 1946, sayfa 9-10, Komkar Yayınları)

Aegleton'un bu açıklaması, aslında soruna bilimsel temelde yaklaşanlar için, kitabın somut belgelere dayanmadan ve esas olarak, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışından 16 yıl sonra "zayıflamaya başlamış hatıralar" dinlenerek yazıldığını, ve böylesi bir temelde yazılan kitabın ise, sorunu bilimsel temelde ortaya koyamayacağını en başında ortaya koyması gerekir.

Aegleton, ne Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni somut olarak tanımış, yaşamış, ne de Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ne ait belgelere dayanmıştır. Bu durum, gerçekleri görmek isteyenlere Aegleton'un ne "canlı tanık", ne de "tarihsel tanık" olduğunu göstermesi gerekir. Fakat sorunlara burjuva milliyetçi ve idealist temelde yaklaşanlar bu gerçeği görme durumunda değildir.

Aegleton, İngilizce yayınlanmış olan kaynaklardan

dayandığı en önemli kaynak hakkında şunları söylemektedir:

"Mehabad Kürt Cumhuriyeti konusunda başvurduğum en önemli İngilizce kaynak, Archı Roosevelt Jr. tarafından Temmuz 1947'de ***Ortadoğu Gazetesi'****nde yazılmış olan* ***Mehabad Cumhuriyeti*** *adlı yazıydı." (agk, sayfa 10)*

Bu tespiti yaptıktan sonra Aegleton, Roosevelt'in yazısı hakkındaki değerlendirmesini de yapmaktadır. Tavrı şöyledir:

"Bu yazıda görülen bazı belli tarihler konusundaki sakatlıklar, o dönemde Mehabad'da cereyan eden olayların gidişiyle ilgili yargıların önemini asla azaltmamaktadır." (aynı yerden)

Buna göre Aegleton, Roosevelt'in "yargıları"nı önemli ve doğru bulmaktadır. Bu olgu, Aegleton'un özde Roosevelt'in tavrını savunduğunu açıkça göstermektedir. Ayrıca Aegleton'un yazdığına göre Roosevelt, Mehabad'a yaptığı gezı konusundaki "notlarının" bir bölümünü de Aegleton'a okumuştur ve görüşlerini anlatmıştır.

Aegleton'un Mehabad bağlamında dayandığı esas yazılı belge Roosevelt'in yazısıdır. Bunun dışında *"İranlıların, Arapların, Türklerin ve Kürtlerin iyiliğini"* hiç bir zaman unutamayacağını tespit etmesine rağmen, yapılan iyiliğin hangi ilişkiler temelinde olduğunu açıklamamaktadır. Kürt kaynakları konusunda ise, sadece kitabın yazıldığı dönemde ölmüş olan Seyyid Ahmet'in adını yazmaktadır.

İranlılardan kendisine yardımcı olanlar ise ilginç isimlerdir. Aegleton'un tespiti şöyledir:

"Bana yardımcı olan ordu subaylarından Emekli Tümen Komutanı Tümgeneral Fazlullah Hümayuni'yi, Tuğgeneral Ali Asgar Fuyuzi'yi ve Albay Mihran'ı anmak isterim." (agk., sayfa 12)

Fazlullah Hümayuni ile Ali Asgar Fuyuzi, bizzat Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni işgal edip, kuruluşuna son veren İran askerinin komutanlığını yapanlardır.

Tüm bunlar toplandığında ve Aegleton'un ABD emperyalizminin İran'daki siyasetinin doğrudan uygulayıcılarından biri olduğu da bilindiğinde, Aegleton'un Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında yazdıklarının hangi temelde ve hangi sınıfın bakış açısıyla yazılmış olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Aegleton, başta ABD emperyalizminin İran'daki siyasetinin doğrudan uygulayıcısı olan Roosevelt'e, yine İran gerici hakim sınıflarının ABD ve İngiliz emperyalistleri tarafından yönlendirilen askeri komutanlarına dayanmaktadır.

Bunun ötesinde sözde kaynaklar, "anılar"dır ve Aegleton'un gizlediği bilgi kaynaklarıdır. Burada sorulması gereken esas şey, kaynakların neden gizlendiği sorusudur. Gerçekte böyle bir kaynak var mıdır? Eğer varsa neden gizlenmektedir? Aegleton'un sonradan CIA ajanı olduğunun açıklandığı bilindiğinde, sözkonusu kaynakların da ne tür kaynaklar olduğu tahmin edilebilir.

Aegleton'un kitabına dayanılamayacağı, sadece dayandığı kaynaklara da bağlı değildir. Aegleton, "zayıflamaya başlamış hatıraları" ne kadar zorlasa da a) gerçeği olduğu gibi ortaya çıkaramaz, b) hatıralarını anlatan insanların olayları kendi algılama ve bakış açılarıyla aktaracağı bilindiğinde; aktarılan bilgilerin ne kadar gerçek olduğu da soru işaretidir.

Bunun da ötesinde Amerikalı biri olarak Aegleton'a yardımcı olanların –Aegleton'un sıradan bir Amerikalı olmadığı da bilinmektedir–, Aegleton'a vereceği bilginin Sovyet yanlısı bilgi olmayacağı da açıktır. Ayrıca eğer böyle birileri çıksa da, Aegleton anlatılanları kendi bakış açısına uygun hale getirerek kullanmaktan geri kalmayacaktır.

Nitekim, kitabın gidişatı içinde olayları aktarırken Aegleton, sanki kendisi olayı yaşamış, şahidi olmuş gibi, "şöyle dedi", şöyle yaptı" vb. biçimde durumu aktarmaktadır. O dönemin tarihsel gerçeklerini, uluslararası durumu ve İran'daki somut gelişmeler hakkında kendisini Aegleton'un verdiği bilgiyle sınırlayan okuyucu da, bu arada farkında olmadan, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin tarihini, olayı yaşayan bir "tanık"tan okuyormuş gibi etkilenmekte, sonuçta birçoğunun yaptığı gibi Aegleton'u, bazı Kürt milliyetçi yazarların da etkisiyle "tarihsel tanık" olarak kabul etmektedir.

Bütün bunlar gözönüne alındığında, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında Aegleton'un kitabından yararlanmakla, bu kitaba dayanmanın, aynı zamanda iki ayrı dünya görüşünün varlığını gösteren tavırlar olduğu da ortaya çıkmaktadır.

ÖNE ÇIKAN BAZI SORUNLAR

a) Sovyet-Kürt ilişkileri nasıl başladı?

Kızıl Ordu askeri birliklerinin 25 Ağustos 1941'de İran'a girmesi sonrasında, pratik olarak Mehabad'da İran devletinin merkezi otoritesi hemen hemen yoktu. Mehabad Sovyet askeri birlikleriyle İngiliz askeri birliklerinin konuşlandığı bölgeler arasında kalan "Serbest Bölge"de bulunuyordu.

Aegleton, "İkinci Dünya Savaşı" başlıklı bölümde Roosevelt gibi ABD emperyalizminin askeri güçlerinin de İran'a girdiği gerçeğini gözardı edip Sovyet ve İngiliz askerlerinin 1941'de İran'a girmesini, "İran'ı işgal etme" olarak gösterdikten sonra, her iki gücün nüfuz alanlarını ortaya koyarken şu tespiti yapar:

"İngiliz nüfuzu ise kuzeye doğru uzanıyor ve Senendec eyaletini içine alıyordu. Tıpkı Mehabad bölgesinin Sovyet nüfuz bölgesine girmesi gibi. İki devletin nüfuz bölgeleri Sakız-Serdeşt hattı boyunca rastlaşıyordu." (agk., sayfa 46-47)

Genel durumu ortaya koyarken Mehabad bölgesinin Sovyet nüfuzu altında olduğunu tespit eden Aegleton, sayfa 67'de Mehabad'ı anlatırken de şunları söylemektedir:

"O sıralarda Mehabad dolaylarında Sovyet nüfuzu hemen hemen hiç yoktu."

Aegleton yirmi sayfa önce yaptığı tespiti böylece kendisi çürütürken, Sovyet nüfuzunun Mehabad'da olma-

masına verdiği cevap ise şöyledir:

"Çünkü Kadı Muhammed ile samimi dostları olan bazı aşiret liderleri, aşiretlerin serkeş unsurlarının şehre girmelerini, şehri ve komşu köyleri talan etmelerini engellemişlerdi." (aynı yerden)

Sovyet nüfuzunun Mehabad'da hemen hemen hiç olmamasının, Aegleton'un bu açıklamasıyla nasıl bir bağı vardır? Cevabı kendinde menkuldür. Aegleton söyledi ya, gerisine karışmayın...

Sovyetlerin Mehabad Kürtleriyle ilişkisinin başlangıcı konusundaysa, Roosevelt'in tavrının bilincinde olan Aegleton, Roosevelt'in tespitinin tersine ilişkilerin Sovyet askeri birliklerinin İran'a girmesinin ilk günlerine rastladığını yazmaktadır. Tavrı şöyledir:

"İşgalin ilk günlerinde Mehabad'da oturan tek Sovyet görevlisi, Kızıl Ordu için at satın almakla görevlendirilmiş olan Abdullahof'tu. Anlaşıldığına göre kendisine verilen tek siyasal görev de, bölgedeki Kürtlerle Tebriz'deki Sovyet siyasi subayları arasında pek nadir olarak temas sağlanmasını kolaylaştırmaktı." (agk., sayfa 68)

Roosevelt ile Aegleton'un tespitleri arasındaki çelişki, sadece tarih tespiti konusunda değildir. Roosevelt, Sovyetlerin sözde, Kızıl Ordu'ya at satın almak için Mehabad'a gelen "Sovyet ajanları Abdullahof ile Hacıyef"in Komela kurucularından biriyle tanışmaları sonucu "tesadüfen" ilişkinin kurulduğunu söylerken; Aegleton, en başında Mehabad'da bir Sovyet görevlisinin olduğunu söylemektedir. Her ikisinin ortak noktası Abdullahof ismidir. Fakat at satın alma noktasında da aralarında farklılık vardır. Roosevelt at satın alma işinin "ajanların" Kürtleri kendi etkisı altına alması için uydurulan bir gerekçe olduğunu söylerken, Aegleton Abdullahof'un at satın alma işiyle görevlendirildiğini kabul etmektedir.

Aynı sıyası çıkarların temsılcileri, değişik dönemlere uygun olarak ne yazılması gerekıyorsa, detay bilgıleri de değişık biçimde aktarmaktan kaçınmamaktadırlar.

İlk bakışta hiç de önemli görünmeyen detaylar, ortaya konmak istenen çerçevenin de temel taşlarını oluşturmaktadır. Aegleton, Roosevelt'e göre durumu daha "inandırıcı" bıçime sokmaya çalışmaktadır. Çünkü Doğu Kürdistan'ın Kuzey bölümünün bir parçası ve İran-Azerbaycan bölgesi içinde ele alınan bellı bölgelerde Sovyet askerleri İran'a girmeleriyle bırlikte doğrudan Kürtlerle de temasa geldiler.

Sorunun özü, Sovyet askerlerinin Kürtlerle ne zaman ve nasıl temasa geldikleri değil, bu temasın hangı çerçevede olduğudur.

Sovyetler ile Mehabad Kürtlerinin ilişkileri ezen ezılen, hakim olanla bağımlı olan bir ılişki değildir. Sovyetler kendilerinin savaş içinde bulunmaları sonucu zor durumlarına rağmen, imkanları ölçüsünde ulusal demokratik hakları için mücadele eden Kürtlere yardım etmiş ve ilişkilerini halkların kardeşliği, özgürlüğü ve eşitliği ilkesi temelinde ele almış ve bu temelde de yürütmüştür. Ezilen ulusların kurtuluşunun ancak kendi mücadeleleriyle gerçekleşebileceği doğru görüşünü savunmuş, böylesı bir mücadele veriliyorsa destek verileceğini pratiğiyle de göstermıştir.

Roosevelt ve Aegleton, emperyalist ilişkilere ters düşen ve emperyalistlerin İran'da, somutta da Doğu Kürdistan ve İran-Azerbaycanı'ndakı çıkarlarını tehdit eden böylesi bir ılişkıyı, ne olursa olsun kötülemek ve gerçekleri gizlemek için değişik oyunlara, entrıkalara başvurmaktadırlar.

Sovyetlerle Mehabad Kürtlerinın ılişkı kurmalarını bile, Sovyetlerin *"Kuzeybatı İran'ı SSCB'ye dahletme planlarını uygulamak amaçlı"* olduğunu "ispat" etmek ıçin kullanmaktadırlar.

b) Komela ve Sovyetlerin ilişkisi nedir?

Komela, Kassemlu'nun tespitine göre 16 Ağustos 1942'de, Roosevelt'e göre 16 Ağustos 1943'de, Aegleton'a göreyse 16 Eylül 1942'de Mehabad'da gizli olarak kurulmuştur. Kuruluş tarihi konusundaki farklılardan öte, hepsinın üzerinde anlaştığı nokta, Komela'nın gizlı olarak ve hücre usulü kurulmuş olmasıdır.

Yine Kassemlu ile Aegleton'un ortak tespitine göre Komela Nisan 1943 yine gizlı bir toplantı yapar. Aegleton bu toplantıda Komela'nın bir Merkez Komitesi seçtiğini anlatır.

Kassemlu, sözkonusu bu toplantıda "Nıştıman" adlı dergının çıkarılması kararı alındığını ve dergide, İngiliz hükümeti ve İngiltere'nın *"yalnızca Kürtlerin dostu değil, bundan da öte, bütün halkların ve Kürtlerin özgürlük bayrağının taşıyıcısı olarak"* tanımlandığını aktarmakta ve eleştirmektedir.

Kassemlu'nun verdiği bilgiye göre Komela, ne kurulduğu dönemde, ne de "Niştıman" dergisinin yayınlanmasını karara bağladığı dönemde Sovyetlerın etkısinde değildir. Tersine emperyalist İngiltere'ye övgüler düzmektedir.

Roosevelt, "tesadüfen" başladığını söylediği ılişkıden sonra Sovyet "ajanı"nın Komela ile ilişki kurduğu ve sonrasından itıbaren Komela'nın Sovyet nüfuzu altına girdiğini yazmaktadır. Roosevelt'in Sovyet nüfuzu altına girdiğini söylediği dönemde Komela, Kassemlu'nun yazdığına göre İngilızlere övgüler düzmektedir.

Aegleton ise Komela ile Sovyetlerin ılişkısinden doğrudan bahsetmemektedir. Aegleton, Bakü'ye 1945'de yapıldığı söylenen ıkinci ziyarette, Sovyet temsılcısı Bakırof'un Kürt heyetine Komela'nın *"bu günkü durumuyla bir şey yapamayacağını bir başarı sağlayamayacağını"* söyledığını ve *"Kürt hareketinın ancak sıyasal bir parti, örneğin 'Kürdistan Demokrat Partisi' adını taşıyacak bır sıyasal partinin öncülüğünde gelişme gösterebileceğini" (agk, sayfa 113)* söyledığını yazar ve Sovyetlerın böylesı bir örgüte destek vereceklerını de beyan ettiklerini ekler.

Roosevelt ıle Aegleton'un ortak noktaları –ayrı yollardan varılmış olsa da– Komela'nın Sovyetlerın dayatmasıyla feshedıldiği ve Kürdistan Demokrat Partısı'nın kurdurulduğudur. Böylece çizilen resim, Sovyetlerın Kürtlere emrettiğı, istedıği sorunu Kürtlere dayattığıdır.

Kürtlere düşen ise sadece bu emir ve dayatmalara uymaktır...

Savunulan siyasetin özünde farklı olmamasına rağmen Roosevelt ile Aegleton'un Komela hakkındaki farklı tespitleri, sonraki gelişmeler bağlamında da farklı tespitlerin yapılmasını beraberinde getirmektedir.

c) Qazi Muhammed Komela'ya nasıl üye oldu?

Roosevelt'e göre Qazi Muhammed, Nisan 1945'de "Kürdistan-Sovyet Kültür Derneği"nin açılışı yapılırken Sovyetlerin dayatması sonucu Komela'ya nihayet üye olarak alınmıştır.

Aegleton'un aktarmasına göre ise Qazi Muhammed, Komela'nın bazı üyelerinin istememelerine rağmen, Komela tarafından Ekim 1944'de yapılan üyelik teklifini hemen kabul etmiş ve üye olarak Komela'ya alınmıştır. Daha sonra ise Komela'nın önderi ve sözcüsü durumuna gelmiştir.

Roosevelt ile Aegleton arasında yapılan bu farklı tespitler, sonuç olarak aynı yaklaşıma sahip oldukları gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

Roosevelt, Qazi Muhammed'in Sovyetlerin dayatmasıyla Komela'ya üye alındığını tespit ederken, bununla Sovyetlerin Qazi Muhammed üzerinde Komela'yı kendi siyasetlerinin etkisi altına almak, Kürtleri Sovyet emirlerine uygun yönetmek için egemenlik sağlamaya çalıştıklarını söyler.

Aegleton ise, Sovyetlerin Qazi Muhammed'le kurmuş oldukları dostluk sayesinde, Qazi Muhammed'in *"Batı Avrupalı ve Amerikalı dostları ile olan ilişkilerinde daha mesafeli davranmaya"* başladığı ve bu ilişki temelinde de Sovyetlerin Kürtler üzerinde egemenliklerini sağladıklarını anlatır. Böylece Aegleton Roosevelt'in Qazi Muhammed'in Sovyetlerin dayatmasıyla Komela'ya üye alındığı tespitinin; artık İranlı Kürtleri inandırıcı bir tespit olmadığı için değiştirirken de, Roosevelt'in çıkardığı sonucu savunmaktadır. Roosevelt ile Aegleton arasında, nedenler ortaya konulurken ortaya çıkan farklılıklar, sonuç bölümünde birleşmelerine engel olmamaktadır.

Qazi Muhammed'in Komela'ya üye olması sorunu da, doğrudan *"Sovyetlerin Kürtler üzerinde oynamak istedikleri oyunlara"* göre açıklanmakta ve Sovyetlere her iki halde de saldırı temeli yaratılmaktadır. Sonuçta her iki yazarın birleştiği nokta aynıdır: Sovyetler Kürtleri kullandı

d) Komela'nın değerlendirilmesi

Komela'nın gizli kurulduğu ve hücre temelinde örgütlendiği her iki yazarın da ortak tespitidir. Yine ortak bir tespit de Komela'nın Kürt milliyetçiliği temelinde kurulduğu, Kürtlerin kendi demokratik haklarını elde etmeleri için mücadele ettiği; ve detaydaki farklılığa rağmen, Komela'ya üyeliğin, Kürtlerle sınırlandırıldığıdır.

1943 Nisan ayında yapılan toplantıda seçilen Komela Merkez Komitesi, Aegleton'un aktarımına göre daha sonra KDP'nin Merkez Komitesi'ne dönüşür.

Bu tespitlerin ötesinde Komela'nın değerlendirilmesi, Qazi Muhammed'in Komela'ya üye olmasından önce Komela'nın "demokratik örgüt" biçimine sahip olduğu, "demokratik bir topluluk" olduğu yönündedir.

Qazi Muhammed'in Komela'ya üye olmasıyla birlikte, Roosevelt'e göre bu "demokratik örgütlenme biçimine" son verilmiş ve Parti'ye "bir kişinin egemenliği" gerçekleştirilmiştir. Örgütün demokratik bir biçimde örgütlenmesinin ortadan kalkması ise Qazi Muhammed'in örgütün lideri durumuna gelmiş olmasıyla açıklanmaktadır.

Aegleton da "demokratik bir topluluk" olarak değerlendirdiği Komela'nın durumunun Qazi Muhammed'in üye olması sonrasında değiştiğini, Qazi Muhammed'in Merkez Komitesi'ne üye olmadığı halde örgütün lideri ve sözcüsü durumuna geldiğini açıklamaktadır.

Her iki yazarın da "demokratik örgüt" biçiminden anladıkları burjuva anlamda bir demokratik biçimdir. Fakat, bu baylar kendi liderlerine sahip oldukları için hiç bir burjuva partinin "demokratik biçimde" örgütlenmediğini tespit etmemektedirler. İşlerine geldiği gibi "demokratik" olmanın ölçütünü de değiştirdikleri ortadadır.

Qazi Muhammed'in örgütün lideri durumuna geldiği doğrudur Fakat bir örgütün demokratik örgüt biçimine sahip olup olmamasının temel ölçütü, bir örgütün liderinin olup olmaması olamaz. Sorunun özü örgütün yapısı ve ilişkileri, üyelerin sahip olduğu hakların nasıl ele alınıp uygulandığıdır.

Örneğin Qazi Muhammed örgütün seçtiği bir lider midir? Yoksa tepeden inme, kişi iktidarının örgüt iradesine rağmen mi elde edildiği sorulmalıdır. Bir örgüt, liderlerine, liderine sahip olduğu halde, hem demokratik örgüt biçimine sahip olabilir, hem de olmayabilir. Bunun ortaya konması için, bizzat sözkonusu örgütün tüzüğüne ve uygulamalarına bakılmalıdır. Fakat bay yazarlar böylesi bir çaba içine girmemektedirler. Biz dedik öyledir mantığını işleterek Qazi Muhammed'in karar veren tek kişi olduğu; ve bu karar veren tek kişinin "diktatörlüğü"nün de Sovyetlere bağlı olarak oluşturulduğu ve Qazi Muhammed üzerinden Sovyetlerin Kürtlere istedikleri siyaseti dayattığını kitlelere empoze etmeye çalışmaktadırlar.

e) KDP'nin kuruluşu

KDP'nin kuruluş tarihi konusunda çelişkili bilgiler verilmektedir. Kassemlu, KDP'nin kuruluş tarihini 16 Ağustos 1945, Zinar Silopi ise 25 Temmuz 1945 olarak vermektedir. Roosevelt kesin tarih vermemekle birlikte Eylül-Ekim 1945 civarında kurulduğunu, Aegleton ise Ekim 1945'de kurulduğunu yazarlar. Büyük Sovyet Ansiklopedisi'nde de KDP'nin Qazi Muhammed önderliğinde 1945 sonu kurulduğu yazılmaktadır.

KDP'nin kuruluş tarihi hakkındaki verilerin çelişkili olduğu bilinçte tutulurken, Roosevelt, Aegleton ve Büyük Sovyet Ansiklopedisi tarafından verilen tarihler yaklaşık olarak aynıdır Durum böyle olunca KDP'nin kuruluşunun 1945 Sonbaharı'nda kurulmuş olabileceği ihtimali ağır basmaktadır.

Stêrka Bolşewik sayı 3 sayfa 25'de de belirttiğimiz gibi, çelişkinin bilincinde olarak KDP'nin kuruluş tarihini, Kassemlu'nun vermış olduğu tarih olarak alıyoruz. Bu tarihı almamızın esas nedenı Kassemlu'nun KDP'nin programını 16 Ağustos 1945'de yayınladığı konusunda verdiği bilgi; Kassemlu'nun doğrudan KDP'nin üyesi, lideri olması ve KDP tarıhini ortaya koyan belgelere diğerlerinden ve bizden de daha fazla sahip olması olgusudur.

Konumuz açısından ışin önemli olan yanı, KDP'nin kuruluşunun nasıl ortaya konduğudur.

Roosevelt ve Aegleton bazı detay farklılıklarına rağmen, KDP'nin Sovyetler tarafından kurdurulduğunu savunmaktadırlar.

Bunu açıklamaya çalıştıkları yerde ise, 1945 Eylül ayında Kürtlerin Qazı Muhammed'in liderliğinde yapıldığı söylenen Bakü ziyaretiyle ilişkilendırmektedirler.

Roosevelt'e göre, 12 Eylül 1945'de Sovyet Yüzbaşı Namazaliyef'in Meyanduwab'da bulunan Sovyet Komutanlığı'na, Qazi Muhammed ve Seif (Seyfı) Qazı'nin de aralarında bulunduğu önemlı Kürt liderlerının Tebriz'e gitmeleri ve Sovyet Konsolosu'yla buluşmaları emrini verir. Kürt liderler Tebriz'e gittıklerindeyse, Tren İstasyonu'na gitmeleri emredilir ve oradan da Bakü'ye götürülürler.

Aegleton ise ziyaretin başlangıcını şöyle anlatır:

"1945 yılının Eylül ayı sonlarında Azerbaycan'dakı Sovyet siyasal subaylarının başı General Selim Atakşıyof, Kadı Muhammed'e, Kürt liderlerinin önde gelen şahsiyetlerinden bir grubun Sovyetler Birliği'ni ziyaret etmeleri için vaktin gelmiş olduğunu söyledi. Kürt liderleri orada Sovyet yetkilileriyle görüşecekler ve onlarla Kürdistan'ın geleceği konusunu konuşabileceklerdi." (Aegleton, agk., sayfa 108)

Aegleton, Roosevelt'in "emredildi"ğı yönlü tespıtini daha yumuşak biçime sokarak, inandırıcı olmaya çalışmasına rağmen, Kürtlerın Bakü'ye gitmelerinin Sovyetler tarafından Kürtlere dayatıldığı tezini özde savunmaktadır.

Roosevelt ile Aegleton'un sorunu bu biçimde ortaya koymalarının özü, Sovyetlerin Kürtleri kullandığı, "kendi çıkarları için" Kürtlere emir verdiği ve Mehabad Kürt Cumhuriyetı'nin de Sovyetler tarafından kurdurulduğu tezinin kabul ettirilmesidır Bu tez kabul ettirıldikten sonra, Mehabad Kürt Cumhurıyeti'nin yıkılışının sorumlusu ve suçlusu olarak Sovyetler Birliği'nın gösterilmesinin de temeli atılmıştır İşte sözkonusu ıkinci Bakü ziyareti de bu tezin kabul ettırılmesi için kullanılmaktadır

Peki zıyaret sırasında neler yaşandı?

Roosevelt bu konuda fazla bir şey yazmamaktadır. Yazdığı, özetle şöyledir: Bakü'de üç gün şehir dışındaki bir villada kalırlar, şehir turları, geziler yapılır, tıyatro ve operaya gidilir. Dördüncü gün ıse Sovyet Sosyalıst Azerbaycan Cumhuriyetı Başkanı Bakırof, Kürt liderlere ateşli bir nutuk çeker. Rıza Şah'tan Kürtlerin çektıkleri baskılara, haksızlıklara değinir. Ve Sovyet rejiminin yenı Demokratik Parti'yı destekleyeceği sözünü verir. Kürtler, ziyaret hakkında herhangı bir bilgi vermemeleri konusunda uyarıldıktan sonra trene bındırılerek Tebriz'e, oradan da Kızıl Ordu arabalarıyla evlerine götürulürler.

Aegleton ıse ziyaret hakkında –sankı kendisı de oradaymış gibi– daha uzun yazmaktadır. Bakü'ye gıdeceklerin Qazi Muhammed ile Sovyet görevlileri tarafından seçildiğini tespit ettıkten sonra, Kürt heyetının Tebriz'e gıttığını yazar. Tebrız'den Bakü'ye gıdış de şöyle açıklanmaktadır:

"Orada bazı üyelerın Sovyet Hastanesinde görevli bulunan Dr. Samedof'la ilişki kurmaları ıstendı. Daha sonra bir dinlenme evinde bir süre dinlendiler ve oradan arabayla tren istasyonuna gıttiler. (. .) Tebriz istasyonunda özel bir vagona binen Kürt heyetı üyelerinden yalnız Kadı Muhammed ziyaretin ayrıntılarını biliyordu. Diğerleri ise Bakü'ya yapılacak bu ziyaret konusunda bir şey bilmiyorlardı." (agk., sayfa 110)

Aegleton, yapılan normal bir yolculuğu anlatma maskesiyle, Kürt heyetınin Qazi Muhammed dışındaki üyelerin hiç birının ne için Bakü'ye gittiklerinden haberinin olmadığını da yazmaktadır. Peki ama neye, hangı veriye dayanarak? Aegleton'un kendisı heyetle bırlikte miydi? Hayır. Nasıl oluyor da Sovyetler Birliği'ne somutta da Bakü'ye gitmek için oluşturulan heyette yer alanlar, ziyaretlerının ne ıçın yapıldığı konusunda bır şey bilmıyorlar?

Aegleton, Qazı Muhammed dışındaki Kürt önde gelenlerinın Kürdistan sorunu hakkında görüşmeler yapılacağından habersiz olduğunu savunarak; Kürdıstan'ın geleceği konusundaki düşüncelerin, Sovyetler tarafından bu Kürtlerin önde gelen insanlarına dayatıldığı; bununla da Mehabad Kürtlerinin, Qazı Muhammed aracılığıyla Sovyetlerin etkisı altına alındığını anlatarak yukarıda da değindiğimız görüşünü –Sovyetler Kürtleri kullandı görüşünü– ispatlamaya çalışıyor.

Aegleton bu tespiti yaptığı paragrafın devamında heyetin Bakü'ye gittiğini ve orada heyetin çıçek buketleriyle karşılandığını anlattıktan sonra şu tespiti yapmaktadır:

"Ertesi sabah kendi arasında bir toplantı yapan Kürt heyeti, Alayof'a vermek üzere ısteklerının lıstesını hazırladılar." (aynı yerden)

Zıyaret konusunda Qazi Muhammed dışında bir şey bilmeyen heyetin, Bakırof'la buluşmasından önce kendi arasında toplanıp isteklerini bır liste halinde yazmış olduğunu tespit eden Aegleton, aslında bir paragraf öncesinde yaptığı tespitı kendısı yalanlamaktadır. Eğer Bakü'ye varmalarının hemen ertesi günü kendi aralarında toplantı yapıp isteklerını ortaya koyuyorlarsa bu, heyette yer alanların zıyaretın konusu hakkında bılgi sahibi olduklarını gösterır.

Hele bir de ısteklerın başında *"bağımsız bır devlet kurulması ve Sovyetler Birlığı'nin ekonomik ve askerı yardım yapması" (aynı yerden)* geliyorsa, heyettekiler Bakü'ye neden gıttiklerını gayet iyı biliyorlardı demektir.

Aegleton Kürt heyetiyle Sovyet yetkılılerı arasında geçen konuşmada, Qazı Muhammed'ın *"Kürtlerin Azerbaycan çerçevesı dışında bir özerk yönetim kurmaya*

kesin karar vermiş" olduklarını söylediğini yazmaktadır. Eğer bu tespitine kendisi inanmışsa, o zaman Kürt heyetinin ziyaretinin nedenini bildiğini de bilmiş olması gerekir.

Aegleton'un ziyaret hakkında yazdığı diğer noktaları bir kenara bırakıp geçiyoruz.

KDP'nın kuruluşuna ilişkin konuda ise, Aegleton'a göre Bakırof konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir

"Bakırof, daha sonra Kürt hareketinin niteliği konusuna geçti 'Komel' adlı Kürt örgütünün bugünkü durumuyla bir şey yapamayacağını bir başarı sağlamasının mümkün olamayacağını söyledi. Demokrasinin bütün dünya ülkelerinde ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, İngiltere'de ve Sovyetler Birliği'nde zafere ulaşmasından sonra, Kürt hareketinin ancak bir siyasal parti, örneğin 'Kürdistan Demokrat Partisi' adını taşıyacak bir siyasal partinin öncülüğünde gelişme gösterebileceğini belirtti." (agk., sayfa 113)

Komünist siyasetten biraz haberi olanlar, Aegleton'un Bakırof'a malettiği bu içeriğin komünist biri tarafından savunulamayacağını rahatlıkla tespit edebilirler. Eğer komünist biri Aegleton'un aktardığı şekilde sorunu ele alıyorsa, o zaman komünistlik adına yanlış yaptığı tespit edilmelidir.

Şöyle ki, demokrasi sorununa komünistler sınıflarüstü yaklaşmaz. ABD, İngiltere ve SSCB'deki demokrasiler bir ve aynı demokrasiler değil, olamaz da. Sömürünün varolduğu, kapitalizmin hüküm sürdüğü ülkelerdeki demokrasi, sadece ve sadece burjuva demokrasisi olabilir. SSCB'de ise proletaryanın iktidarda olduğu, sömürünün ortadan kaldırıldığı proleter demokrasisi vardı.

İkinci nokta ise, hiç bir komünist şu ya da bu partinin niteliğini, o partinin kendisine vermiş olduğu isim ile ölçmez. Kürt hareketinin niteliği tartışılırken de, Komela yerine KDP isminin verilmesiyle bu hareketin niteliği değişmez ve başarısı da buna bağlı olamaz.

Ziyaret hakkında Roosevelt ve Aegleton'un yazdıklarında KDP'nin kuruluşunu ilgilendiren yanlar böyledir. Gezi sonrasında nelerin yaşandığı ise şöyle ortaya konmaktadır.

Roosevelt, geziden dönüşten kısa süre sonra Qazi Muhammed'in KDP'nın kuruluşunu açıklamak için önde gelen Kürtlerin toplanmasını ister ve hepsinden de KDP'ye üye olmasını talep ettiğini yazar. Böylece KDP Bakü'ye ziyaretin hemen ardından Qazi Muhammed tarafından ilan edilerek kurulmuş olur. Roosevelt gezi öncesindeki durumu aktarırken, Kürtlerin Sovyetlerin planına uydurulması için yeni bir partinin mutlaka kurulması gerektiğini soyleyerek, KDP'nin kuruluşunu açıkça Sovyetlerin planladığını da savunmaktadır.

Aegleton ise ziyaret sonrasında Mehabad'da KDP'nin kuruluşu için çalışmalara başlandığını açıklar. Tavrı şöyledir:

"Bu sırada, Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti Başbakanı Cafer Bakırof'un 'Komel' örgütü yerine 'Kürdistan Demokrat Partisi' adıyla yeni bir siyasal örgüt kurulması yolundaki tavsiyesini gerçekleştirmek amacıyla yapılan çalışmalar hızlandırılmıştı. Bu iş için 20 gün çalışıldı." (agk., sayfa 141)

Aegleton'a göre bu çalışmaların sonucunda Qazı Muhammed, Komel üyelerini, önde gelen aşiret reislerini ve şehrin önde gelenlerini toplanmaya çağırır Aegleton'a göre, *"Gerçi bu toplantı da aslında Sovyetlerin tavsiyesiyle yapılıyordu ama, Sovyet görevlileri uzak kaldılar ve işi Kürtlere bıraktılar" (agk., sayfa 142)*

KDP'nin kurulduğu bu toplantıyı ise Aegleton şöyle aktarmaktadır:

"Toplantıda Kadı Muhammed güçlü ve mantıkı bir konuşma yaptı. Önce Bakü gezisini anlatan Kadı Muhammed, sonra Bakırof'un, 'Komel' örgütünün adının değiştirilerek açık çalışmaya geçilmesi ve bu çalışmanın da demokratik ilkelerle ve demokratik sloganlar altında yapılması yolundaki tavsiyesinden sözetti ve şöyle dedi:

'Sovyet kardeşlerimiz yeni partiyi destekleyeceklerdir.'

Kadı Muhammed konuşmasının sonunda soru sormak ya da yorum yapmak, öneride bulunmak isteyen olup olmadığını sordu. Kimseden ses çıkmayınca, 'O halde karar verilmiştir' dedi." (aynı yerden)

Aegleton, KDP'nin kuruluşunun Qazı Muhammed tarafından tek başına ilan edildiği görüşünü Roosevelt'in kelimeleriyle savunmasa da aynı içerikte tavır takınmaktadır. Sonuç itibarıyle Roosevelt de, Aegleton da KDP'nin Sovyetler tarafından kurdurulduğunu savunmaktadırlar. Bunlara göre KDP'nin kurdurulması için de Kürt heyetinin Bakü'ye gitmesi planlanmıştır.

KDP'nin kurulmasının Komela ile ilişkisini anlatırken Aegleton durumu şöyle anlatmaktadır:

"'Komel' örgütünün yerine 'Kürdistan Demokrat Partisi'nin geçmesi, örgütün yapısında esaslı bir değişiklik yapılmasına yol açmadı. Hatta Merkez Komitesi üyeleri olan kişiler dahi gözden geçirilmedi ve parti tüzüğünde de değişiklik yapılmadı. Kadı Muhammed ise, 'Komel' örgütünde olduğu gibi yeni partide de basit üyeliğiyle yetindi. Hatta Merkez Komitesi'ni bile girmedi. Ne var ki duruma hakim olan ve bütün işleri yürüten kendisiydi." (agk., sayfa 143)

Bu aktarmaya göre örgüt yapısından bir şey değişmemiştir Qazi Muhammed de önceki dönemde olduğu gibi yine işi kotaran tek kişidir.

Komela'nın demokratik bir topluluk olduğu ve Qazi Muhammed'in Komela'ya üye olmasıyla birlikte bu durumun değiştiğini tespit eden Aegleton; yeni isimle ortaya çıkan örgütün, örgütsel yapısından, tüzüğünden bir şeyin değişmediğini de tespit etmesine rağmen, KDP'nin yayınladığı program sonucunda Kürt ulusal hareketinin demokratik bir nitelik kazandığını da tespit etmektedir.

Bir örgütün örgütsel yapısıyla, siyasi tavrını ve bir ulusal hareketin niteliğini birbirine karıştıran Aegleton başka şeyleri de birbirine karıştırdığını şu tespitiyle ele vermektedir

"Bu hareket, giderek canlılık kazandı ve bir yıl kadar sonra, 'Komel' örgütünün kuruluşu sırasında görülen ılımlılık ve idare-i maslahatçılık politikasından bütünüyle uzaklaştı. Hareket artık daha örgütlü ve canlı bir nitelik

kazanarak gelişiyordu. Bu gelişmeyi gösterirken Sovyet deneyinin ışığı altında ve Sovyet liderlerinin öğütleriyle ilerliyordu.

Hareketin başında ise, Stalin dönemi için zorunlu kabul edilen nitelikte, halkçı bir lider vardı. Bu lider, 'Komel' örgütünün kurucu üyelerinden çoğunun adından bile ürktükleri Kadı Muhammed'di. Kadı Muhammed, otoriter kişiliğini Kürt ulusal hareketine kabul ettirmişti. Sovyetler de kendisini diğerlerinden üstün tutuyorlardı." (agk., sayfa 145)

Aegleton'un burada anlattıkları gerçekte "çorba"dan da daha karışıktır. Öyle ki, KDP Aegleton'a göre Ekim 1945'de kurulur, ama anlattığı durum ise bir yıl sonrasının durumu olmaktadır. Buna göre hareket bir yıl içinde canlılık kazanmaktadır. İyi de bu hareket, eğer Ekim 1945 temel alınırsa, 17 Aralık 1945'de Mehabad'da "Adliye Binası"na Kürdistan bayrağını çekme ve 22 Ocak 1946'da ise Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni ilan etme durumundadır. Bir yıl sonra ise, kurulan Cumhuriyet yıkılmaya doğru yol almaktadır.

Zeminin hazırlanmasında harcanan malzemenin ne olduğu Aegleton için önemli değildir. Önemli olan zemine oturtulacak binadır. Bu bina ise, KDP'nin Sovyet liderlerinin öğütlerine bağlı ilerlediği; KDP'nın liderinin *"Stalin dönemi için zorunlu kabul edilen nitelikte, halkçı bir lider"* olduğu (Aegleton bunun kötü ya da yanlış olduğunu açıkça söylememektedir); ve Sovyetlerin diğer Kürt önde gelenlerinden üstün tuttuğu Qazi Muhammed'in otoriter kişiliğini Kürt ulusal hareketine kabul ettirdiğidir.

Böylece, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu öncesinde Sovyetler, ilkönce Qazi Muhammed'i daha sonra da Qazi Muhammed üzerinde de Komela KDP'ye dönüştürülerek, KDP'yi etkileri altına almış ve Kürt ulusal hareketine kendi siyasetini uygulatma imkanını yaratmıştır..

Tüm bunlara rağmen Aegleton, Qazi Muhammed'in *"Sovyet vesayetinin altına girdiği yolundaki iddialara gelince, Kadı Muhammed sonuna kadar katıksız Kürt milliyetçisi kaldı ve kimsenin komutasını kabul etmedi." (aynı yerden)* tespitini yapmaktadır.

İlk bakışta Aegleton'un yukarıda ortaya koyduğumuz tavrıyla çelişkili görünen bu tavır, Aegleton'un Sovyetler Birliği'ne karşı saldırılarının köşe taşlarından birini oluşturmaktadır.

Şöyle ki Aegleton, Roosevelt'in Sovyetler Birliği'ne saldırmasının zeminini hazırlayan, "emrettiler", "emir verdiler" ve "uyardılar" vb. açıklamalarının tersine; "tavsiyede bulundular", "söylediler", "öğüt verdiler", "umutlandırdılar" vb. açıklamalarla Sovyetlere saldırının zeminini oluşturmaktadır.

Qazi Muhammed'in kimsenin komutası altına girmediğini tespit etmesi, a) Qazi Muhammed'in Sovyetlerin emirleriyle çalıştığının ispatlanamayacağı için, b) sonuçta Qazi Muhammed'in Sovyetler tarafından aldatılmış olduğunu; ilk başlarda teşvik edip yardım sözü vermelerine, umutlandırmalarına rağmen, zamanı geldiğinde Sovyetlerin yardım etmediğini ve bunun sonucunda da Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkıldığını söyleyebilmesi içindir. Kitabın başından sonuna kadar kırmızı şerit halinde ortaya konmak istenen, Sovyetlerin Kürtleri kendi çıkarları için kullandığı görüşüdür. Roosevelt'in sorunu ortaya koyuş biçiminin artık inandırıcı olmadığının görüldüğü yerde sorunun ortaya konuş biçimi değiştirilmiştir, fakat içerik korunmuştur.

f) Barzani - Mehabad ilişkisi

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin ilanı ve korunması bağlamında Barzani güçlerinin en azından askeri olarak önemli bir rol oynadığı genel olarak kabul edilmektedir.

Barzani ve askeri gucünün Mehabad'a gelmesi ve Qazi Muhammed'le ilişkisi bağlamında Roosevelt ve Aegleton değişik şeyler anlatmaktadırlar.

Roosevelt şöyle demektedir:

"İran'a varışından kısa süre sonra Molla Mustafa bir dizi Sovyet subayıyla bir araya geldi, bunlar arasında, Batı Azerbaycan'daki Sovyet birliklerine komuta eden general de bulunuyordu. Sovyetler Molla Mustafa'ya, Qazi Muhammed'in komutası altına girmesini emrettiler ve yerli Kürtlere, bitkin Barzanilere barınak ve iaşe temin etmelerini bildirdiler." (agk., sayfa 239-240)

Roosevelt'e göre Barzani Sovyetlerin emriyle Qazi Muhammed'in komutasına girmiştir. Aegleton ise durumu daha değişik aktarır. O'na göre Kürt heyetinin Bakü ziyareti sırasında Bakırof Barzani hakkında şöyle demiştir:

"... Cafer Bakırof, Barzani'yi 'İngiliz ajanı' olmakla suçlayarak şöyle dedi:

'Molla Mustafa Barzani İngilizlerin ajanıdır. Durum bu olunca da kendisine kuşku ile bakmak ve ona karşı dikkatli davranmak gerekir.'" (agk., sayfa 113)

Bu tespite göre Bakırof, Barzani'nin İngiliz ajanı olduğu konusunda emindir. Kesin konuşmaktadır. Fakat Aegleton daha ileride bu tespitini relatife eden bir tavır

Mustafa Barzani, (Mehabad, 1946)

takınmaktadır. Tavrı şöyledir:

"...Cafer Bakırof'un, Bakü'yü ziyaret eden Kürt heyetiyle yaptığı görüşmede, Barzani'nin bir İngiliz ajanı olabileceği yolundakı uyarısı, eğer İran Kürtleri heyetini kandırmak amacını taşımıyor idiyse, o dönemde onun gerçek görüşünün ifadesi olarak kabul edilebilir." (agk., sayfa 136)

Buradaki tespitinde Aegleton, Bakırof'un Barzani'nin İngiliz ajanı **olabileceği** yönünde Kürt heyetini uyardığını söylemektedir. İyi de, ajan olabileceği ile ajandır tespitleri aynı şeyı ifade etmez. Biri yargıya varılmış bir sonucu ifade ederken, dığeriyse bir tahmini ifade etmektedir.

Barzani Sovyetlerın "emriyle" Qazi Muhamed'ın komutasına gırmemişse, bu nasıl olmuştur? Aegleton bu soruya şöyle cevap vermektedir:

"...Barzani, aynı zamanda kendine çok güvenen bir adamdır. Bununla birlikte, kültür alanındaki esıkliklerini bılmekte ve bilgileri, kültürleri sayesinde ülkelerine büyük hizmetlerde bulunma yeteneğine sahip olan Kürt aydınlarına duyduğu hayranlığı da gizlememektedir.

İran Kürtlerinin lideri Kadı Muhammed'e duyduğu hayranlık ve saygının nedenlerinden biri de işte budur." (agk., sayfa 128)

Aegleton bu tespiti yaptıktan sonra Barzani'nin Mehabad'a gelişini aktarır ve şunları yazar:

"Molla Mustafa Barzani'ye gelince; Kadı Muhammed'le yaptığı ılk görüşmede, yanındaki savaşçıların tümünü Kürt davasının emrine verdiğını bildirdi. Ayrıca adamlarının ve akrabalarının Mehabad çevresinde çeşitli yerlerde mevzilendirilmesini de kabul etti" (agk., sayfa 140-141)

Barzani'nın Mehabad'la ilışkisi konusunda Roosevelt ile Aegleton arasındaki farklılık, yukarıda değındiğimiz, Aegleton'un Mehabad Kürt Cumhuriyetı'nin kuruluşu ve yıkılışı hakkındaki görüşlerı, döneme uygun hale getirme çabasından kaynaklanmaktadır.

Nasıl kı Roosevelt sorunu ortaya koymada hep Sovyetlerın "emrettıği" tezıne dayanarak sonuçta Sovyetlere saldırının temelını yaratıyorsa; Aegleton da Qazi Muhammed'ı ve Barzanı'yi saf Kürt milliyetçilerı olarak gösterip, bunların kimsenin "emirleriyle" iş yapmadığını, buna karşın Sovyetlerin "yardım" sözlerine umut bağladıklarını ve sonuçta Sovyetlerin Kürtlere yardım etmeyip Mehabad'ı kendi başına bırakıp yıkılmasına göz yumduğunu anlatarak Sovyetlere saldırmakta ve saldırı temeli yaratmaktadır.

g) Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin ilanına doğru

Roosevelt ve Aegleton için Bakü ziyareti ve KDP'nın kuruluşunun ilanı sonrasında sıra özerklik ilanına, Mehabad Kürt Cumhurıyeti'nin kurulmasına gelmiştır. Roosevelt Mehabad Kürt Cumhuriyetı'nin nasıl kurulduğunu şöyle anlatmaktadır:

"Kasım'da ve Aralık başında Sovyet ajanları aşiretleri dolaşıp, gelecek bağımsızlık mücadelesine hazırlanmalarını bildirdiler; aşiret reislerine, Mahabad'da toplanmalarını emrettıler. Mameşler, Mangurlar ve Debokriler hariç, hepsi itaat etti" (agk., sayfa 240)

Roosevelt, Kürtlerin kendı ulusal hakları, özgürlükleri için mücadeleye hazır olmadıklarını, ılan edilecek özerk cumhurıyetın Sovyetler tarafından Kürtlere dayatıldığını ıspat etmek ıçin, "Sovyet ajanlarının" Kürt aşiret reıslerine Mehabad'da toplanmaları emrini verdiğini anlatmaktadır.

Ardından İran-Azerbaycanı'ndaki gelişmelere de kısaca değindikten sonra Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşunun nasıl ılan edıldığini şöyle aktarmaktadır:

"15 Aralık'ta Mehabad'da aşiret reisleri, yeni 'Kürdistan Demokrat Partisi' liderlerı, Molla Mustafa ve bir cipteki makineli tüfeklerle silahlanmış üç Sovyet subayının hazır bulunduğu bir toplantıda [Qazi Muhammed –ÇN] resmen 'Kürt Halk Hükümetı'ni atadı ve Kürt bayrağını göndere çekti. On üç üyeli bir ulusal parlamento kuruldu ve 22 Ocak 1946'da Qazi Muhammed yeni cumhuriyetin başkanı seçildi." (aynı yerden)

Roosevelt'e göre Sovyetler aşıret reislerını emırlerle Mehabad'da toplamış ve Qazı Muhammed de Azerbaycan'daki gelişmeleri de gözönüne alarak Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın kuruluşunu 15 Aralık 1945'de ilan etmiştır. Bu arada uç Sovyet subayı da makineli tüfeklerle cip içinde, "Sovyetlerın planı"nın bozulmaması için "tehdıt unsuru" olarak beklemektedır..

Mehabad Kürt Cumhurıyeti'nın kuruluş tarihı Roosevelt'e göre 15 Aralık 1945'dir. Oysa dığer kaynakların çoğunda verılen ve hemen hemen herkes tarafından kabul edilen tarih 22 Ocak 1946'dır. Yalnız 17 Aralık 1945'de Mehabad'da yapılan bır mıtıng sonucu "Adliye Sarayı"ndaki İran bayrağının ındirilıp, Kürt bayrağının çekildiği bir durum vardır. Fakat bu tarihte henüz Mehabad'da bir ulusal hükümet kurulmuş değildir.

Aegleton bu durumları da gözönüne alarak sorunu daha "inandırıcı" bir bıçime sokmaya çalışmaktadır. Mehabad Kürt Cumhurıyeti'nin kuruluşu planını Aegleton, Bakü'ye yapılmış olan ikincı ziyarete dayandırmaktadır. Buna göre, savaşı kazanan Sovyetler Birliğı,

"...savaşın bıraktığı genel istikrarsız durumdan en olgun meyveyi elde etmeye hazırlanıyordu.

İşte bu amaçla ikinci bir Kürt heyetının de Bakû'yu ziyaret etmesini ıstediler." (agk., sayfa 109)

Aegleton'a göre sözkonusu bu ziyarette Sovyet yetkılileri Kürtlerin özerklik ılan etmelerini kabul eder ve bunun gerçekleşmesi için de sılah ve ekonomik yardım sözü verirler. Aegleton durumu şöyle aktarmaktadır:

"Kadı Muhammed, özerkliklerının kabul edıleceğine söz verılen Kürtlerin, bu özerklığı savunmakta, kalıcı olmasını garanti altına almakta ve gelişmesini sağlamakta zorunlu olan maddi araç ve gereçlere sahip olmaları gerektiğine de ınandıklarını ve bunu beklediklerini söyledı.

Bakırof'un buna verdığı cevap, misafirlerının isteğine uygun oldu. Azerbaycan Başbakanı Mehabad'a tank, top, makinelitüfek, tüfek ve gerekli savaş araçları göndereceğini açıkça vadetti. Bakırof ayrıca Kürtlere mali yardım yapılmasının mümkün olduğunu da söyledi"

(agk., sayfa 112)

Roosevelt'in Sovyetlerin aşiret reislerine Mehabad'da toplanmalarını emrettiği ve 15 Aralıkta yapılan toplantıda Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni ilan ettirdiği tezinin tersine Aegleton, özerkliğin Kürtler tarafından istendiğini ve Sovyetlerin de yardım sözü vererek Kürtleri umutlandırdığı tezini savunmakta, burada da bunun temelini atmaktadır

Bu temeli attıktan sonra da, sözkonusu ziyaretin ertesinde Mehabad'lıların ellerindeki silahların azlığından dolayı, *"Kadı Muhammed, Mehabad'daki Sovyet Ticaret Temsilcisi Babayof aracılığıyla bir parti tüfek daha getirtti" (agk., sayfa 138)* tespitini yapmakta ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin Sovyetlerin silah yardımı ve desteğiyle kurdurulduğunu böylece "ispat" etmektedir Aegleton bu tezini güçlendirmek için Sovyetlerin "verdiği sözü yerine getirdi"ği biçiminde gösterdiği matbaa makinası sorununu da eklemektedir.

Aegleton, Sovyetlerin Kasım 1945'de Mehabad'a bir matbaa makinesi gönderdiğini ve bu makinayla Kürtçe basın ve yayın yapıldığını anlatır Kürtçe basın, yayının etkisini ise şöyle anlatır:

"Gerek bu gazete ve gerekse diğer yayınlar bölgede büyük bir potansiyel yarattı. Özellikle genç kuşaklar arasında çok belirgin olan bu potansiyel Kürt ulusal hareketi için büyük bir itici güç meydana getirdi." (agk., sayfa 149-150)

İlk anda gayet masumane bir olgu tespiti gibi görülen bu aktarma, gerçekte Sovyetlerin Kürtleri "kendi planları"na uygun hale getirmenin bir parçası olarak matbaa makinasının Kürtlere verildiği tezinin de temelidir.

Bu teze göre Sovyetler Mehabad'a, Kürtlerin ihtiyacı olduğu ve Sovyetlerin de "söz verdikleri" halde ağır silah, tank ve top yardımı yapmamış, bunun sonucunda da Kürtlerin İran ordusuna karşı savaşma imkanı olmamış; sonuçta da Mehabad Kürt Cumhuriyeti yıkılmıştır

Aegleton'a göre matbaa makinasının verilmesi ise henüz Cumhuriyetin kurulmamış olduğu bir dönemde, Kürtlerin Sovyet "planı" içine çekilmesini sağlamak içindir ve matbaa makinasıyla istenen etki de sağlanmıştır Aegleton gibi emperyalist kafalı biri, iki halk arasındaki ilişkilerde, birileri, ancak çıkarı varsa diğerlerine bir şeyler verebilir, yardım edebilir diye düşünebilmektedir

Bunun için de, Sovyetlerin Kürtlere matbaa makinası vermesi, Kürtlerin kendi dillerinden basın, yayın sahibi olması için Sovyetler tarafından ezilen bir ulusa önemli bir yardım olduğu gerçeği; Aegleton'da egemenlik sağlamanın bir aracı haline dönüşmüştür

Qazi Muhammed'in özerkliğin ilanı için acele edilmemesi düşüncesinde olduğunu aktaran Aegleton, 17 Aralık 1945'de "Adliye Sarayı"na Kürt bayrağının çekilmesi olayından sonra Qazi Muhammed'in Sovyet yetkilileriyle konuşmak için Tebriz'e gittiğini yazar ve devamında şöyle der

"Mehabad'a dönüşünde halkın nabzını yokladı. Sonra Kürt özerkliğinin resmen ilanı için Kürt takvimine göre 'Rıbandan' ayının ikisine rastlayan 22 Ocak 1946 tarihini saptadı ve bu tarihin gelmesini sükûnetle beklemeye koyuldu." (agk., sayfa 150)

Aegleton, özerkliğin ilanının tarihinin Qazi Muhammed tarafından halkın nabzının yoklanması sonucu tespit edildiğini böyle açıkladıktan sonra, Qazi Muhammed'in bu tespitinin ardında, bu planını Sovyet yetkilile-

Qazi Muhammed, bazı Kürt bakanları, subay ve memurlarıyla...

rine aktardığını ve onların da itiraz etmediğini yazmaktadır. Buna göre artık geriye Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin sadece resmen ilanı kalmıştır.

"17 Ocak günü, 'Ribandan' ayının ikisinde Çuwarçıra Meydanında büyük ve önemli bir toplantı yapılacağı haberi şehirde ve dağlık bölgelerdeki köylerde yayıldı." (agk., sayfa 151)

22 Ocak 1946'da Mehabad'da yapılacak toplantının haberinin böyle yayıldığını aktaran Aegleton, toplantının ne için yapılacağının ise, sadece önde gelen Kürtler tarafından bilindiğini; bunun dışında *"Yalnız 20 kişi, Kürt halkı adına konuşanların yaptıkları hazırlıklarını anlamını kavramıştı." (aynı yerden)* tespitini yaparak aslında Kürtlerin geniş kitlesinin olaylardan bihaber olduğu, ulusal baskıya karşı mücadele içinde olmadığı izlenimini yaratmaya çalışmaktadır.

İşte bu toplantının ne için yapılacağından "bihaber" kitlenin de katıldığı toplantı, 22 Ocak 1946'da Mehabad'ın "Çuwarçıra" meydanında yapılır. Qazi Muhammed bir heyet tarafından evinden alınır ve meydana getirilir. Devamındaki gelişme ise şöyle aktarılmaktadır.

"Kendisini almaya giden heyetle birlikte evinden çıkıp meydana gelen Kadı Muhammed, kürsüye çıktı ve konuşmaya başladı. Ağır konuşması ve ince sesiyle yaptığı konuşmasının başında Kürtlerin kendi başlarına var olan bir halk olduğunu, bu halkın kendi toprakları üzerinde yaşadığını ve diğer halklar gibi kendi kaderini tayin etme hakkına sahip bulunduğunu hatırlattı.

Kadı Muhammed Kürtlerin artık uykularından uyandıklarını ve Kürt halkının güçlü dostları bulunduğunu söyleyerek, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni şu sözlerle ilan etti:

'Şu anda özerk Kürt Cumhuriyeti kurulmuştur.'

Kadı Muhammed'in bu sözleri meydanı doldurmuş olanların büyük sevgi gösterileriyle karşılandı." (agk., sayfa 154)

Böylece Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu resmen de ilan edilmiş olur. Roosevelt'ın, Cumhuriyet ilan edilirken yapılan toplantıya, makinalı tüfeklerle silahlanmış üç Sovyet subayının cipte kalarak katıldığını tespit ettiğini yukarıda aktardık. Aegleton ise bu tespiti şu biçime dönüştürmektedir:

"Toplananlar arasında bir tek Rus yoktu. Yalnız Yarmakof Tebriz'den gelip bir cip arabasının içinde oturmuştu ve uzaktan toplantıyı seyrediyordu." (agk., sayfa 153-154)

Roosevelt ile Aegleton arasında, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin ilanı sırasında Sovyet subaylarının cipte oturarak gelişmeleri izledikleri noktasında fikirbirliği vardır. Fakat Aegleton, üç subay yerine bir kişiden bahsetmektedir ve bu arada makinelı silahlardan ise hiç bahsetmemektedir

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar Roosevelt ve Aegleton –aralarındaki farklı tespitlere rağmen– senaryonun bir yanını öne çıkarırlar.

Roosevelt senaryoyu, Sovyetlere malettiği planı gerçekleştirmek için Sovyetlerin Kurtlere hükmettiğini, işi emirlerle, uyarılarla yaptırdığı temeli üzerinde inşa ederken; Aegleton aynı senaryoyu, bazı rol ve sahne değişiklikleriyle ortaya koymaktadır.

Aegleton, Roosevelt'in yazdıklarının "inandırıcı"lığını yitirdiği ortamda, Sovyetlerin Kürtleri kendi "plan"ları için kullanma yöntemini "inandırıcı" hale sokmaya çalışmaktadır. Buna göre de iki tarafın ilişkileri iki eşit ülke ilişkisi olmamıştır. Sovyetler Kürtleri kendi nüfuzu altına almak için değişik yöntemler kullanmıştır. Yardım sözü vermiştir, umutlandırmıştır vb. vb.

Sonuç olarak kurulan Mehabad Kürt Cumhuriyeti bunlara göre Sovyetler tarafından kurdurulmuştur.

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ise, neden yıkıldığı sorusuna cevap verilmesi gerekiyor. İşte bu soruya, aynı senaryonun devam ettirilmesi için işin diğer yanının öne çıkarılarak cevap verilmesi gerekiyor. Sovyetlerin Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni kurdurduğu tezinden sonra, yıkılışının suçlusu ve sorumlusu olduğu da nasıl olursa olsun söylenmesi gerekiyor. . Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşundan yıkılışına kadarki dönemin ortaya konulmasında da işin bu yönü öne çıkarılmaktadır.

h) Mehabad Kürt Cumhuriyeti ve yıkılışı

Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında Roosevelt uzun uzun yazmaz. O, kendi çizgisini keskin bir biçimde ortaya koyar. Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında Sovyet karşıtı, sosyalizm karşıtı yaklaşımın temelini atar. Aegleton yaklaşık 300 sayfalık kitap yazmış olmasına ve detaylar konusunda birçok şeye değinmesine rağmen, temel yaklaşımda Roosevelt'in ortaya koyduğunun ötesine geçmemiştir. Sayfaların fazlalığı, detayların çokluğu aldatıcı olmaktadır. Ama tam da bu aldatıcı yan, Aegleton'un gerçek yüzünü gizlemeye hizmet eden bir yandır.

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşundan yıkılışına kadarki dönemde Kürtlerle İran askeri arasında, Azerbaycan'la İran askeri arasında ve Kürtlerle Azeriler arasında irili ufaklı birçok olay, çatışma yaşandığı gibi, gerek uluslararası düzeyde, gerekse de Sovyetler Birliği, İran-Azerbaycanı, İran merkezi hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti düzeyinde sayısız diplomatik ilişkiler, çelişkiler, anlaşmalar da gündeme geldi, yaşandı.

Yaklaşık bir yıllık bu dönemin tüm olaylarını burada ele almak makalemizin amacını ve çerçevesini aştığı için, ancak doğrudan Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılış nedeni olarak gösterilen ve bunlardan da öne çıkan belli gelişmelere değinmekle kendimizi sınırlıyoruz.

***

İlkönce Roosevelt'ın tavrından one çıkanlara bakalım.

Roosevelt, yazısında Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin ilanından sonra, Mehabad'ın Tebriz ve Tahran'la ilişkilerini ortaya koymaya çalışır. Bunu ortaya koymaya çalışırken de, hem İran-Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'ni, hem de Mehabad Kürt Cumhuriyeti hükümetini, açıkça kukla hükümetler olarak değerlendirmektedir.

Sınır anlaşmazlığı konusunda Kürtlerle Azeriler arasında çıkan çatışmalara son verme konusunda geliş-

meleri aktarırken Roosevelt şunları söylemektedir.

"Nisan 1946'da Sovyetler Qazı Muhammed'i Tebriz'e getirdiler ve Azerbaycanlılarla Kürtler arasındakı çatışmaları gidermeye çalıştılar O dönemde iki kukla hükumetin yekpare bir cephe oluşturmaları çok onemliydi, çünkü demokratlarla İran hükümeti arasında bolgenin statüsünün kalıcı bir şekilde saptanması hakkında görüşmelere başlanması dolaysız gündemdeydi.

Azerbaycan demokratlarının lideri Pişevari, Qazı Muhammed ve Sovyetler arasındakı görüşmelerin nihai sonucu, 23 Nisan 1946'da Kürt ve Azerbaycan temsilcileri tarafından imzalanan bir anlaşma oldu " (agk., sayfa 241)

Roosevelt, tüm yazısında olduğu gibi, burada da Qazi Muhammed'in Sovyetler tarafından Tebriz'e getirildiği ve yapılan anlaşmanın da Sovyetlerin dayatmasıyla imzalandığını savunmaktadır. Roosevelt'e göre zaten her iki hukümet kukla hükümettir. Sovyetler ne diyorsa, o çerçevede hareket etmektedirler

Fakat Roosevelt Sovyetlere karşı tavır takınırken, Mehabad Kürt Cumhuriyeti hükümetiyle Azerbaycan Ulusal Hükumeti arasında "yekpare bir cephenin" kurulmasının bu iki hükümet için önemli olduğunu, Sovyetlerin aslında bu iki hükumete yardımcı olmaya çalıştığı gerçeğini de ele vermektedir. Yapılan Kürt-Azeri anlaşması da ortak hareket etme anlayışı temelinde yapılmıştır

Kürt-Azeri anlaşmasından sonra Azeri temsilcilerin Tahran hükümetiyle anlaşmaya vardığını yazan Roosevelt'e göre Kürtler, İran devleti sınırları içindeki bir azınlıktan, Azerbaycan-Türk devleti içindeki bir azınlığa dönüşür. Buna göre Azerbaycan hükumeti Kürtleri kendi çıkarlarına kurban etmiştir

Bu anlaşmanın ardından da Qazı Muhammed Tahran'a gider ve İran merkezi hukumetinden, Başbakan Kavam'dan Kürdistan bolgesine vali olarak atanmasını ve bu bolgenin otonomiye sahip olmasını ister Sonuç almadan Mehabad'a döner.

Daha sonra ise Kürtlerle İran askeri arasında değişik düzeylerde çatışmalar yaşanır Roosevelt'e gore de, *"Sovyetlerin İran'ı Mayıs başında terketme yönündeki ilan edilmiş niyeti karşısında, İran hukumeti daha sert askeri önlemlere başvurmaya" (agk , sayfa 243)* başlamıştı.

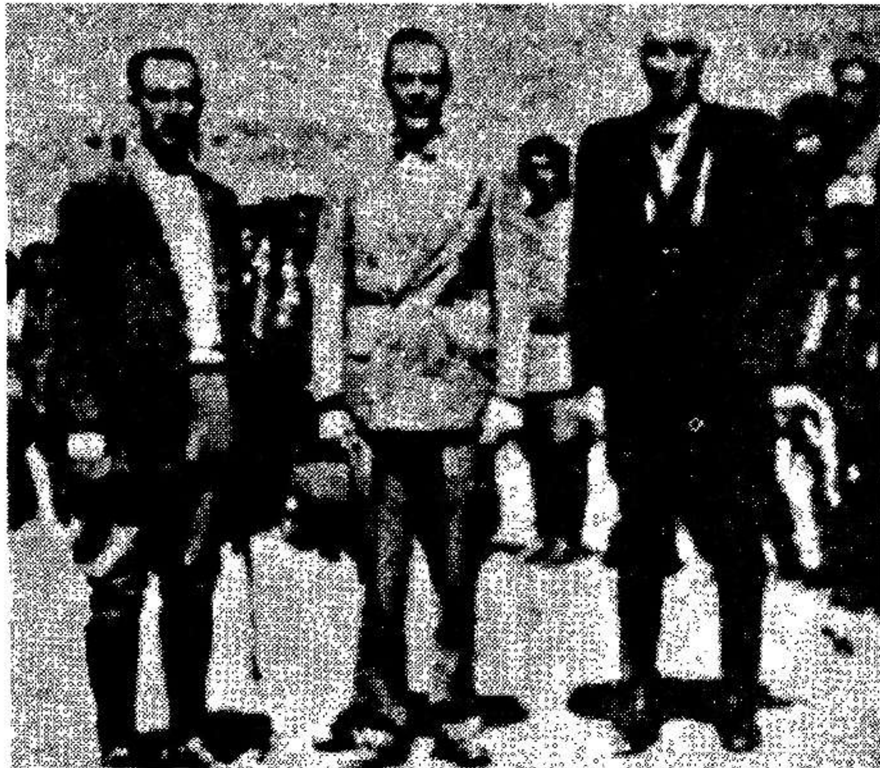
Bu arada Kızıl Ordu askeri birlikleri 9 Mayıs 1946'ya kadar İran'dan tümüyle çekilmiş, İran ordusu eline geçirdiği her imkanı saldırı için kullanmaya çalışmıştır İşte bu ortamda Mehabad Kurt Cumhuriyeti çerçevesinde değişik Kürt aşiret reisleri ve İran merkez hukumeti yanlıları Cumhuriyete yavaş yavaş sırt donmeye başlamıştır Sozkonusu bu gelişmeleri Roosevelt, Sovyetlere karşı kullanmada, Kürtlerin müslümanlığı ve Rusların *"Çarlar zamanından beri Kürtlerin geleneksel duşmanı"* oldukları teziyle açıklamaktadır. *(agk., sayfa 248)*

Rusları geleneksel Kürt düşmanı olarak gösterdikten sonra aşiretlerin direnişini, Kürtler arasındakı anlaşmazlıklarını anlatır. Sonuç olarak Qazı Muhammed'in aşiretlere söz geçirememe durumuna geldiğini ve Sovyetlerin de "vermiş olduğu sozlere" rağmen yardım etmediğini şu biçimde anlatır:

"Böylece Qazı Muhammed, Tahran hukümetinin gittikçe saldırganlaşan tutumu karşısında nerdeyse desteksiz kaldı. Ona yardım ve savaş malzemesi gonder-

Mehabat Kürt Cumhuriyeti'ni ve Azerbaycan Halk Cumhuriyeti'ni yıkan İran Ordu Komutanı General Fazlullah Hümayunî...

İran hükümeti ile uzlaşan Şıkakan aşireti lideri Ömer Han Şerifî (sağ baştaki). Mart 1947'de Tahran'daki Amerikan Büyükelçisi George F. Allen (ortadaki) ve Habib Emiri ile...

me yönündeki Sovyet vaatlerine rağmen, Qazi Muhammed 1946 sonbaharında hiç ağır silaha ve eğitilmiş adamlara sahip değildi, gerçekte vurucu gücü olan bir orduya sahip değildi. İran'ın hazırlıkları gittikçe apaçık hale gelince, Qazi aşiretlere, biricik umuduna, ümitsiz yardım çağrılarında bulundu, Sovyetlerin Kürtlere destek sözü verdiğini söyledi ve aşiretlerin İran ordusuna karşı savaşmak üzere cepheye gitmelerini talep etti. Aşiretler bunu reddetti." (agk., sayfa 251)

Sovyetler yardım etmeyince ve aşiretler de Qazı Muhammed'ın sözünü dınlemeyınce, sonuç olarak Mehabad Kürt Cumhurıyeti, Iran askerinin Mehabad'a girmesıyle yıkılır. Yazısının özet bölümünde Roosevelt, Mehabad Kürt Cumhurıyeti'nin yıkılışının bır nedenı olarak Kürtlerin kendı aralarında bırlık kuramamalarını sayarken en önemlı nedenı de şöyle ortaya koymaktadır:

"Cumhurıyetin yıkılmasının en önemli dolaysız nedeni, Sovyet desteğinin gelmemesiydi. Tahsilli Kürtlerin çoğunluğunu birleştirebilecek genç ve güçlü partiye, onu kendi emelleri için kullanan ve sonra da yok edilmesine karşı hiçbir girişimde bulunmayan yabancılar sızmıştı. Bu küçük devlet Kızıl Ordu'nun koruması altında kurulmuştu ve Kızıl Ordu çekildikten sonra, ancak onun geri gelme ihtimali bulunduğu için ayakta kaldı. Kürtlerin bunu artık umamayacakları ve İran hükümetinin bundan korkmasına gerek kalmadığı noktada, Qazı Muhammed'in hareketi için artık yaşama şansı kalmamıştı." (agk., sayfa 255)

Roosevelt'in buradaki tavrı, tüm yazısında ortaya koymak istediği sonuçtur. Buna göre Sovyetler, "tahsilli Kürtlerın çoğunluğunu birleştirebılecek genç ve güçlü partiye, onu kendi emelleri için kullanan ve sonra da yok edılmesine karşı hiçbir girişimde bulunmayan" yabancılar olarak sızmıştır. Kızıl Ordu koruması altında kurulan Mehabad, yine Kızıl Ordu'nun gerı çekilmesıyle yıkılmıştır. Suçlu ve sorumlu, "söz verdığı halde" destek vermeyen Sovyetler Birliği'dir

Roosevelt, Mehabad'ı yıkanları ve bunlara destek verip yönlendirenleri; Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılması için İran devletine somut destek veren ABD ve İngiliz emperyalizmini, tereyağından kıl çeker misali işin içinden çıkarırken, saldırganları da gözardı etmektedir

Kürt ulusunun kurtuluşu adına ortaya çıkıp, Mehabad Kürt Cumhuriyetı bağlamında Sovyetler Birliği'ni eleştirenlerin, Roosevelt'in Kürtler için savunduğunun, Kürtlerın kendilerinı ezen devletlere karşı **"sadakat"** göstermelerı olduğunu görmemelerı, ancak böylelerın siyasi körlüklerine ışaret etmektedır.

Evet Roosevelt, yazısının son paragrafında, eğer Kürtleri egemenliği altında tutan devletler Kürtlere bölgesel özerklik tanıyıp yabancı bir milliyetçiliği onlara dayatmazsa, Kürtlerden devlete sadık insanlar yaratabileceğini sömürgeci devletlere salık vermektedır.

Bu da, emperyalistlerın demokrasi ve eşıtlikten ne anladığını, onlar için sorunun özünün gerçekte ezilenlere köleliğin kabul ettirilmesı ve egemenlıklerının devam ettırilmesı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır

• • •

Mehabad Kürt Cumhuriyetı'nin kuruluşundan yıkılışına kadarki dönem hakkında Aegleton, Roosevelt'e göre çok genış yazmaktadır. Özellikle "Sovyet varlığı" başlıklı bölüm polısiye romanlara taş çıkarır bir biçimde yazılmıştır. Fakat bu bölümde de kendımizi her konuda tavır takınma yerıne, öne çıkan bazı önemli noktalarla sınırlıyoruz. Mehabad Kürt Cumhurıyeti'nin ılan edilmesinı anlattığı bölümün sonunda Aegleton şunları söylemektedir

"Şenlikler tamamlandıktan sonra, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kurucuları, amaçlarının artık gerçekleştirildiğine ve yarattıkları Cumhurıyet'in Sovyetler Birliği'nin desteğiyle yaşayacağına inanıyorlardı." (agk, sayfa 156)

Bu tespıtle Aegleton, Mehabad Kürt Cumhurıyetı'nin varlığını koruyabilmesini, "kaderı"nı Sovyetler Birliği'nin yardımına bağlamaktadır. Bunu yaparken de sorunu Cumhuriyet'in kurucularının adına yapmakta ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın Kürt halkının kendi mücadelesıne değıl, dıştan gelecek bır desteğe dayanan ve kurtuluşu başkalarından bekleyen bir konumda olduğunu savunmaktadır. Mehabad'ın kaderini Sovyetlerın yardımına bağladıktan sonra "Sovyet varlığı" başlığı altında şunları yazmaktadır:

"Gerçı Mehabad'da da Sovyet nüfuzu vardı. Ancak bu nüfuzun derecesi, Kürt lıderlerinin yaptıkları hesaba bağlıydı. Kürt liderlerı, Sovyet ısteklerini olumlu karşılamadıkça ve Sovyet görevlilerinin öğütlerine uymadıkça davalarının başarıya ulaşamayacağını hesaplıyorlardı." (agk, sayfa 157)

Roosevelt'in "kukla hükümet" değerlendirmesinı Aegleton başka bıçimde savunmaktadır. Buna göre Kürt milliyetçileri, kendı davalarının başarıya ulaşması ıçin -Sovyetlere yakınlık duydukları vb. için değil!- Sovyetlerın isteklerıne boyun eğmek ve öğütlerıne uymak zorunda kalmışlardır. .

Durum bu biçimde ortaya konduktan sonra, Sovyetlerin Mehabad'ı kendi çıkarları içın kullandığı, Mehabad'a yardım etmediği ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasına göz yumduğu vb. yönlü suçlamaların temeli hazırlanmış; artık sıra Sovyetlerın Kürtleri nasıl kullandığını ortaya koymaya gelmiştir Tabii kı, bunun ortaya konması ıçın birçok sorunun bırbırıne karıştırılıp, senaryonun inandırıcılığının sağlanması gerekıyor. Kıtabının bundan sonraki bölümünde de Aegleton bunu yapmaya çalışıyor.

Mehabad Kürt Cumhuriyetı'nin kuruluşu ilanından sonra, bakanlar kurulunun kurulması ve devlet başkanının seçilmesi sorunu gündeme gelir. Aegleton'a göre Qazı Muhammed KDP'nin Merkez Komitesi'nden 10 kişiyi yanına çağırarak hukümetin kurulması sorununu görüşmüş ve bu 10 kişiye de, bunların da bakanlıklara aday olduklarını açıklamıştır Bu görüşme sonrasında hazırlanan lıste, Qazi Muhammed'in yanında saklı kaldığı gıbı hiç değiştirilmeden 11 Şubat 1946 tarıhlı Kurdistan gazetesinde yayınlanmıştır.

Kurulan hükümetın yapısını değerlendırırken Aegleton şu değerlendırmeyi yapmaktadır:

"Böylece Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ndeki Yürütme Organı, yine de aşiret esaslarına göre kurulmuş ve görevler aşiretleri temsil eden kişilere dağıtılmıştı. Tabii bu kişilerin, Kadı Muhammed'in liderliğine, kişiliğine, sosyal mevkiine ve sahip bulunduğu Sovyet desteğine ayak uydurabilecek kişiler arasından seçilmelerine de dikkat edilmişti." (agk, sayfa 169)

Böylece "kukla hükümet" tezi Aegleton'da da bütünlük kazanmaktadır. Mehabad'da yapılan işlerin pusulası Qazi Muhammed ve onun şahsında Sovyet desteği olarak gösterilmektedir. Qazı Muhammed'in rolü ise esasta Sovyetlerin isteklerine uygun davranmak olarak ortaya konmaktadır. Qazi Muhammed'in Sovyetlerin isteklerine uygun davranmasının nedeni de kitabın sonuna doğru şöyle açıklanmaktadır:

"Kadı Muhammed ise bunu yapamazdı. Sovyetler Birliği'nin Mehabad'da temsilcileri vardı. Kadı Muhammed'in, Sovyet danışmanları ile olan bağlarını koparması halinde, görevden uzaklaştırılması ve kendisinden kurtulunması uzak bir ihtimal değildi.

Bu nedenlerden ötürü Kadı Muhammed, liderliğini eline alıp özerkliğe kavuşturmuş olduğu halka karşı taşıdığı derin sorumluluk duygusuyla hareket ediyor ve işleri çekip çeviriyordu. Ne var ki içine düştüğü ağ (yani Sovyetlerin ağı BN.) *gittikçe kendisinin ve davasının çevresinde adamakıllı dolanıyor, dolanıyor, dolanıyordu." (agk, sayfa 253-254)*

Aegleton böylece Qazi Muhammed'ın ve Kürt ulusal davasının bu durmadan dolanan ağın dolana dolana daralmasıyla boğulmasını beraberinde getirdiğini ortaya koymuş oluyor!!!

"İran sorunu" başlıklı bölümde Aegleton, uluslararası durumu ortaya koymaya çalışmakta ve 29 Ocak 1942'de Sovyetler Birliği-İngiltere-İran arasında yapılan anlaşmaya Sovyetler Birliği'nin uymadığı, anlaşmayı ihlal ettiği tezini savunmaktadır. Devamında Sovyetler Birliği ile İran arasında 4 Nisan 1946'da yapılan anlaşmaya değinmekte ve anlaşmanın içeriğini özetlemektedir. Buna göre: *"Sovyetler Birliği'nin en geç 6 Mayıs 1946 tarihine kadar İran'daki kuvvetlerini çekmeyi taahhüt ettiği bir anlaşma" (agk, sayfa 174)* yapılır. Bu tespitine rağmen Aegleton sayfa 190'da şu tespiti yapmaktadır:

"4 Nisan 1946 tarihinde Sovyetler Birliği'nin Tahran Büyükelçisi ile İran Başbakanı arasında imzalanan antlaşma ***üstükapalı bir antlaşmaydı. Sovyet ordusunun İran'dan çekileceği tarih ise henüz kesinlik kazanmamıştı."*** (abç)

Aegleton kendisinin daha once yaptığı tespitle çelişse de gerçekleri çarpıtmaktan geri kalmamaktadır. Anlaşmanın üstükapalı hiçbir yanı yoktur. Bizzat Aegleton kendisi kitabının 174 ve 175. sayfalarında anlaşmanın içeriğini –kendi tezini ispatlamak için de olsa– aktarmaktadır.

Üç maddeden oluşan bu anlaşma Sovyet askerinin İran'dan çekilmesi, ortak petrol şirketinin kurulması ve Azerbaycan sorununun İran'ın iç sorunu olduğu ve bu sorunun İran merkezi hükümetiyle Azerbaycan halkı arasında barışçıl ve Azerbaycan'da uygulanan demokratik yasaların uygulanması temelinde çözümünü ele alan bir anlaşmadır. Azerbaycan ile Mehabad Kürt Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma da gözönüne alındığında, sözkonusu Sovyet-İran anlaşmasının Azeri ve Kürt halkının çıkarına olduğu sabıt bır gerçektir. Güneş balçıkla sıvanamaz!

Aegleton Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin Sovyetler tarafından kurduruldduğunu ortaya koymak için çabalarken, Kürt heyetinin Bakü'ye gidişini ve sonuçta Mehabad'ın özerkliğinin Sovyetlerce desteklendiğini yazıyordu. Sıra Mehabad'ın yıkılışı sorununa gelince, desteğın yerini tehdıtler almaktadır.

Aegleton senaryosunu KDP'nin ıkı üyesinin –Emın Şerefi ve Halil Hüsrevî– Tebriz'e gitmesiyle başlatmaktadır. Buna göre:

"Ne var ki bu iki üye ile Sovyet Hastanesinde görüşen Dr. Samedof, Kürtlerin Sovyetler Birliği'nın onayını almadan Azerbaycan'dan ayrılıp bağımsızlıklarını ilan etmelerinin ve kendilerıne özgü bir Hükümet kurmalarının nedenlerini sordu. Sovyet görevlileri, Kürdistan Demokrat Partisi'nin bu iki üyesı tarafından verilen cevapları ınandırıcı bulmayınca Kadı Muhammed'den, Tebriz'e gelip Cafer Peşvari ile görüşmesini istediler." (agk, sayfa 177)

Aegleton burada açıkça yalan söylemektedır. Şöyle ki, Mehabad'ın özerkliğini ilan etmesi ve nedenleri daha önceden bilınmektedir. Yine Mehabad'ın Azerbaycan'dan ayrılıp bağımsızlık ilan etmesi diye bir sorun ise yoktur. Mehabad Kürt Cumhuriyeti, özerkliğini ilan etmış olsa da, merkezi devlet olan İran'dan bile ayrılmamıştır. Kaldı ki Azerbaycan Ulusal Hükümeti de kendisini İran'ın bir parçası olarak kabul etmiş ve İran'dan ayrılmayı değil, özerklık ilan etmiştir.

Durum böyle olunca Sovyet yetkililerin Mehabad'ın neden İran-Azerbaycanı'ndan ayrılıp bağımsızlığını ilan ettığını sormalarının hiç bir temeli yoktur. Ayrıca Sovyet yetkililerinin Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamındaki esas muhatabı Mehabad Hükümeti'dir, KDP'nin şu ya da bu üyesi değildir.

Aegleton tarih çarpıtıcılığına Qazi Muhammed'in Sovyet yetkilileri tarafından Tebrız'e gıtmesini ıstediklerini de eklemektedır. Tebriz'e "önemsiz bir otele" giden Qazi Muhammed, Cafer Peşvarı'ye, Tebrız'dekı Sovyet Siyasal Komiseri Yarmakov'un durumdan haberi olduğunu söyleyerek Sovyet yetkililerini "sustur"duktan sonra Mehabad'a döner...

Işte bu tespıtlerinden sonra Aegleton şunları söylemektedır:

"Görüşmeden sonra Kadı Muhammed Mehabad'a dönerek, Cumhuriyet'in sağlam temellere oturtulması için gerekli çalışmalara girişti. Cumhuriyet'ın sağlam temellere oturtulması için gerekli unsurların başında ise düzenli bir askeri güç geliyordu." (agk, sayfa 178)

Qazi Muhammed'ın düzenli bir askeri güce ıhtiyaç duyması düşüncesi, Aegleton'a göre Sovyet yetkililerın Tebrız'dekı konuşmalarının doğrudan sonucu ve Sovyetlerın tavrına karşı gelişen bir düşüncedir. Böylece

Aegleton'a göre, daha önce Sovyetlerin yardımına güvenerek Cumhuriyet'in yaşayacağını düşünen Kürt liderleri –somutta da Qazı Muhammed–, artık Sovyetlerin kendilerine yardım etmeyeceğini görerek "kendi ayakları üzerine" dikilmek için çaba göstermeye başlamışlardır!

Bu tespitinin hemen ardından Aegleton, "Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ne yapılan Sovyet yardımları" başlıklı bölümde Sovyetlerin Mehabad'a yaptığı silah yardımından bahsetmektedir. Bu bir paragraflık bölümün esas amacı, Sovyetlere maledilen ve hiçbir veriye dayanmayan anlaşmaya Sovyetlerin uymadığı; "top ve tank" yardımı sözünün yerine getirilmediğinin vurgulanmasıdır. Böylece Sovyetlerin, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın esas ihtiyaç duyduğu silah yardımını yapmamakla Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin sonunu hazırladığı izlenimi yaratılmaktadır. Oysa, Sovyetlerin Mehabad'a "tank, top" gibi ağır silah yardımı yapacağına dair söz verdiği, hiç bir biçimde ispatlanan bir şey değildir. Tüm söylemler, iddialar temelinde yükselmektedir.

Daha sonraki gelişmeleri ise Aegleton esas olarak Sovyet yetkilileriyle İran-Azerbaycanı ve Mehabad ilişkileri çerçevesinde ortaya koymaya çalışmaktadır.

Kürt-Azeri anlaşmazlıklarını –özellikle de Kürt-Azeri sınırı bağlamında– ortaya koymaya çalışarak, Kürtlerin Sovyetler tarafından da Azerbaycan'a bağımlı kılınmak istendiğini; sonuçta da zararlı çıkanın Kürtler olduğu tezi işlenmektedir. Aegleton durumu şöyle ortaya koymaktadır:

"1946 yılının Mart ayı sonlarında, Tebriz'deki Sovyet yetkilileri, Kadı Muhammed'in diğer Kürt liderleriyle birlikte İran-Azerbaycanı'nın başkenti Tebriz'e gitmesini istediler. Fakat, Sovyet Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanı Mirza İbrahimof ile Bakülü General Kolyof'la görüşmek üzere çağrıldıkları kendilerine bildirilmedi." (agk, sayfa 181-182)

Kürtlerin "oyuna getirildiği" görüşünü böyle işleyen Aegleton, devamında daha önce KDP'nın iki üyesine takınılan tavrın bu sefer de tekrarlandığını; Mırza İbrahimof'un *"Kürtlere, kendilerine özgü bir Hükümet kurmaları için kim izin verdi?"* sorusunu sorduğunu yazmaktadır. Sorulan soruya bilinen *"Her şey Yarmakof'a anlatılıp açıklanmıştı"* cevabının verildiğini de tespit ettikten sonra Aegleton şunu söylemektedir:

"Sovyet yetkililerinin artan baskıları karşısında Kadı Muhammed endişe duymaya başladı ve sonra kendi kendine şöyle dedi:

'Hastanın doktorun tavsiyesine uyması gerekir.'

Ne var ki Seyfi Kadı ile Hacı Baba Şeyh yumuşamadılar ve güçlü bir direniş göstererek Sovyet yetkililerine şöyle dediler:

'Siz Ruslar bizden çok ilerisiniz. Bu nedenle size uymamız gereklidir. Fakat, uygarlık merdiveninde bizden daha yüksek bir basamakta olmayan bir halka teslim olmamız için ısrar ettiğiniz takdirde bu isteğinize boyun eğmemizi gerektiren ve bizi buna zorlayan bir neden yoktur. Ayrıca, eğer konu, Kürtlerin bu zayıf halleriyle bir büyük devlete katılmaları konusu ise, Kürtler için yeniden İran'a katılmak daha iyi olacaktır" (agk, sayfa 182-183)

Aegleton burada, siyasetini gerçekte masal anlatmayla içiçe ortaya koymaktadır. İlkönce, sankı Kadı Muhammed'ın yanındaymış gibi, "kendi kendine şöyle dedi" diyerek, Kadı Muhammed'ın Sovyetlere boyun eğdiğini ispatlamaya çalışmaktadır.

Seyfi Qazi ile Hacı Baba Şeyh'e malettiği konuşmada da aynı yöntem kullanılmakta ve bu temelde birçok sorunu işin içine sokmaktadır. Bu iki kişinin adına konuşarak, Sovyetlerın Kürtler üzerinde baskı uyguladığını ve bu baskılara karşı takınılan tavırda da; Sovyetlere bağlanacaklarına "yeniden İran'a katılma" seçeneğinin daha iyi olacağını söylemektedir.

Siyasi sahtekarlıkta iyi bir ustadır Aegleton. Adını vermeden birilerine teslim olunmasının dayatıldığını anlatırken, açık ve bilinen gerçekleri de bu arada çarpıtmayı becermektedir. Yukarıda da değindik, bir kez daha vurgulayalım: Ne İran-Azerbaycanı, ne de Mehabad Kürt Cumhuriyetı İran'dan ayrılma durumunda ve konumunda olmamıştır. Bu yüzden de İran'a yeniden katılmanın daha iyi olacağı tezi, yalan üzerinde yükselmektedir. Gerek İran-Azerbaycanı için, gerekse de Mehabad Kürt Cumhuriyeti için sözkonusu olan İran devletinin sınırları çerçevesinde özerkliğin korunup korunmayacağı, Azeri ve Kürt ulusunun ulusal ve diğer demokratik haklarına sahip olup olmayacağı sorunudur.

Kitabının önceki bölümlerinde Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin Sovyetlerin desteği ve teşvikiyle kurdurulduğunu değişik biçimlerde ortaya koyan Aegleton, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın yıkılışının sorumluluğunu Sovyetlere yüklemek için, Sovyet yetkililerinin "Kürtlere, kendilerine özgü bir Hükümet kurmaları için" kimin izin verdiği sorusunu sordukları senaryosuna sarılmaktadır. Seyfi Qazi ve Hacı Baba Şeyh'in "sert çıkışları"ndan sonra, Sovyet yetkililerinin geri adım atarak Kürt heyetinin 24 saat beklemesini istediğini ve bundan sonra Bakü'den "Kürtler kendilerine özgü bir Hükümet kurabilirler" cevabının geldiğini yazmaktadır. Böylece Aegleton, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın kurulmasından aylar sonra Sovyetlerin "kendi planlarını gerçekleştirmek" için Kürtlere "izin" verdiğini savunmaktadır. Açıkça yalan söylemektedir.

Aegleton yalanlarına 23 Nisan 1946 tarihli Kürt-Azeri anlaşması sonrasındaki gelişmeler bağlamında da devam etmektedir. Tahran hükümetiyle sürdürülen görüşmelerde Azerbaycanlıların Kürtlere oyun oynadığını, Azeri temsilcilerin Tahran hükümetinin Kürt-Azeri anlaşmasının beşinci maddesini bilmezlikten gelmesini istediklerini; *"Bunun sonucu olarak Kürtler Tahran'a karşı duydukları kinden daha fazla Tebriz'e karşı kın duymaya" (agk, sayfa 196)* başladıklarını savunmaktadır.

İran-Azerbaycanı Ulusal Hükümeti temsilcilerinin Tahran hükümeti ile yürüttüğü görüşmelerin Sovyetler tarafından yönlendirildiğini de savunan Aegleton, 13 Haziran 1946 tarihinde imzalanan Azerbaycan-İran anlaşması hakkında şunları söylemektedir:

"13 Haziran günü Tebriz'de, Azerbaycan Halk Cum-

huriyeti Başbakanı Cafer Peşvari ile Tahran Hükümeti Temsilcisi Muzaffer Firuz arasında bir antlaşma imzalanması rastlantı değildi. Bu antlaşma, Sovyetler Birliği'nin tüm ülkede nüfuz sağlamasına da yolaçabilirdi." (agk, sayfa 227-228)

Azerbaycan-İran anlaşmasının bir rastlantı sonucu olmadığı gayet açıktır. Fakat bu anlaşma, Aegleton tarafından Sovyetlerin İran'ın tümünde nüfuz sahibi olmak istemesi planının bir parçası olarak ortaya konmaktadır. Oysa gerçek olan Azerbaycan Ulusal Hükümeti döneminde Azeri halkın kazanmış olduğu ulusal ve diğer demokratik hakların, İran merkezi hükümetiyle anlaşma temelinde korunması sorunudur.

Anlaşmanın rastlantı sonucu olmadığını belirten Aegleton, sıyasi sahtekarlık yaparak Sovyetlerin yayılmacı bir siyasete sahip olduğunu ima etmektedir.

Bu tespitinin hemen ardında Kürtlerle İran askeri arasında yer yer ortaya çıkan çatışmalara atfen, Sovyet yetkililerinin Kürtleri, *"Eğer Kürtler bir saldırıya geçerlerse, İran ordusunun Cumhuriyet'in sınırlarına karşı başka bir cepheden saldırıya geçmesi halinde, Kürtler bu saldırıyı püskürtmekte Sovyet desteğine güvenmemelidirler."* diyerek "sert bir dille ihtar ettiklerini" söylemektedir. Böylece artık Mehabad için sonun başladığı, Sovyetlerin Kürtlere baskı uyguladıkları, bu baskı sonucu Qazi Muhammed'in İran'lı yetkililerle görüşmelerde ılımlı davranmak zorunda kaldığı vb. hikayeleri anlatılmaktadır.

Qazi Muhammed'in İran Başbakanı Kavam ile ve diğer yetkililerle yaptığı görüşmelerde, Kavam'ın makul davrandığı, Kürdistan'ın kanuni statüsü için Azerbaycan'dakine benzer bir durumu önerdiğini; bu önerinin Qazı Muhammed tarafından kabul edilmek istendiğini, fakat Qazı Muhammed'in bunu kabul etmek için önce Sovyetlerden onay almak zorunda olduğunu anlatır. Sonuçta herhangi bir anlaşmaya varılmamasını ise Aegleton şöyle açıklamaktadır:

"Mehabad Kürt Cumhuriyeti esasen güçsüz olduğundan, Sovyetler Birliği'nden başka dostu da olmadığından ve geleceği bu büyük devletin sağlayacağı destek ve yardıma dayandığından, Kadı Muhammed iki taraf arasındaki bu ilişkileri kesmesinin sonuçlarına katlanmaya hazır değildi. Bu nedenle de bir şey elde edemeden ve kesin bir sonuca ya da karara varamadan Mehabad'a döndü." (agk, sayfa 245)

Aegleton, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin tek dostunun Sovyetler Birliği olduğunu tespit ederken gerçeği dile getirmiş görüntüsünü yaratarak, gerçekte, Sovyetlerin Qazi Muhammed'ın İran hukümetiyle anlaşmasına engel olduğunu; bunun sonucunda da Kürtlerin Tahran'dan alabilecekleri hakları alamadığını ve sonuçta Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin Sovyetler yüzünden ortadan kaldırıldığını okuyucunun beynine sokmaya çalışmaktadır.

Aegleton, Qazı Muhammed'ın Tahran'la anlaşma sağlamasına engel olan Sovyetlerin, Kürtleri ve Azerileri yalnızbaşına bıraktığını da şöyle ortaya koymaktadır:

"Azerbaycan'ın İran kuvvetleri tarafından işgali için saptanan tarih yaklaştıkça, Sovyet danışmanlarının, müttefikleri olan Azerilere ve Kürtlere askeri yardım yapılması konusunda suskunluğu da artıyordu." (agk, sayfa 256)

Sovyetlerin askeri yardım yapmaması sonucu Azerbaycan Ulusal Hükümeti'nin yıkıldığını savunan Aegleton, Mehabad bağlamında da şunları söylemektedir:

"Mehabad'da ise Kadı Muhammed ve arkadaşları, Sovyetler Birliği'nin bizzat yaratmış olduğu Azerbaycan Halk Cumhuriyeti'nin çökmesine izin verdiğinin açıkça ortaya çıkmasından sonra, direnişe geçmek konusunda artık ciddi şekilde düşünmeyi bile gereksiz gördüler." (agk, sayfa 260)

Burada Aegleton, Azerbaycan Ulusal Hükümeti'nin yıkılmasının sorumluluğunu Sovyetler Birliği'ne yüklemektedir. Devamı ise Mehabad'ın yıkılışının sorumluluğunun yüklenmesidir Böylece Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının sorumlusu ve suçlusu da Sovyetler Birliği olarak gösterilmektedir.

Aegleton'un tezine göre Sovyetler askeri yardım yapmadığı için, Mehabad'da Kürtler direniş göstermediler ve *"Kürt geleneklerine uymaktan başka yapacakları bir şey kalmamıştı. Bu da kayıtsız şartsız, uysal ve rahat bir şekilde oturup beklemekti Onlar da öyle yaptılar." (agk, sayfa 260)* Eh, "uysal ve rahat" oturup beklerken de İran ordusu Mehabad'a girdi ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin sonu geldi! Aegleton, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın tarihini böyle yazıyor

Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni yıkanlar, önde gelen birçok insanını asanlar, öldürenler ABD ve İngiliz emperyalistleri tarafından desteklenip yönlendirilen İran devletiyken; bunlar sorumlu ve suçlu olmuyor da, Mehabad'a "yardım" etmediği söylenen ve yıkılmasına engel olamayan Sovyetler Birliği, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın yıkılışının esas sorumlusu ve suçlusu oluyor. . Burjuvazi tarihi böyle yazıyor!

Burjuvazinin yazdığı tarihe dayanarak Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin tarihini savunanlar, Roosevelt ve Aegleton'a dayananlar kaçınılmaz olarak burjuvazının çizdiği çerçevede kalacaklardır. Sovyetler Birliği'nın Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasının esas sorumlusu ve suçlusu olduğunu savunan herkes bu çerçevede hareket etmektedir.

Tarihın sınıf mucadeleleri tarihi olduğu gerçeği gozönüne alındığında, her sınıfın kendi bakış açısıyla tarihi yazacağı bilinmesi gereken bir gerçektir. Bunun için de işçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarlarını temsil etme iddiasında olanların ve ezilen ulusların kurtuluşu mücadelesinden yana olanların burjuvazinin ve temsilcilerinın yazdığı tarihe dayanma diye bir sorunlarının olmaması gerekir.

Komünistler, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında gerçekleri; Kürt milliyetçiliği tarafından rağbet gören ve dayanılan bu tarihin burjuvazinin tarihi olduğunu ortaya koyma görev ve özgürlüğünün kendilerine ait olduğunu duşunmektedirler. Herkes dayanacağı sınıf ve tarihi seçmede özgürdür ..

Mayıs 1999 ✘

BÊMALÊ SEDRÊ KOLXOZÊ

Li kolxoza gundê Darebiyê nandırûn gumrah dıçû. Hesen êdi, çawa agronomê kolxozê, herro dıçû kewşen dınıhêri: çı beri wi çandıbûn û bona eknê payızê jı çı şov kırıbûn. Ewi rokê sedrê kolxozê ji xwe ra bıre kewşen. Ewi Bêmalê sedre kolxozê xwe ra anı ber şovekê. Ew şov rınd nehatıbû kırınê. Merıv ku lı wê şovê dınêhêri merıv tırê lı vıra traktor nexevıtiye, lı vıra cot dane xevatê, çımki cina gisın hemangi ser erdê ra çûbû û hemangı cıxiz kırıbûn, cına jı kuraya xeta usa bû, te qey dıgot qestana usa kırıne. Hesen gote Bêmal:

– Eva tu şov e? Çawa em nan vı erdê bıçının? Apê Bêmal hela bêje, çı nanê lı vır şinbe? Ne heşnayi wê wi nani bıxenıqıne. Em qe toxımê çandi jı nıkarın hıldın...

– Gerekê bê gotınê ew şov besteke ne hındık bû -nêziki sed hektari hebû. Hesen dew dıkır, weki careki dın ji wi ciyê şov bıkın. Xêni şovkırınê Hesen dewdıkır dıgot:

– Em gerekê vê xweliya tendûra ku zıvıstanê da gundıya ber malêd xwe rokınıne -gışka bıvın nava wê şovê bıreşının. Ew bona eknê payizê qınyateki baş e. Bı vê xevatê em du şuxula dıkın: alıki, em şovê xwe rınd dıkın, alıyê dın jı, em hım qınyat dıdne şova, hım ji em gund paqıjdıkın...

Bêmal, rınd zanibû gıliye agronom, rast ın û pır bı qimet ın. Lê ewi dıgot:

– Ez ne mıqabıli gotınêd te me. Ez fem dıkım, gılıyêd te heq ın, lê tu bıde hışê xwe: çıqas wext, çıqas roj lazım e? Vê xevata gumrah ra, em nıkarın xevatçiya jı nandırûnê bıqetının. Em, tu dıbının, dıcedının nan zû bıdrûn, hê bona nandırûnê hewa xweş e, baran û teyrok tunene...

Ewe hê xeverdanêda bûn, maşina katıbê komıta nehyê Sehid hat û ber wana sekıni. Ew jı maşinê derket û berbı wana hat, got:

– Sıva we xêr, hûn lı vıra çı qal û ceng dıkın? Dengê we maşinê da dıhate mın?...

Hesen ker bû, êdı dengê xwe nekır, ew cara ewlın bû ku Hesen vê nava xevata xew teze da rastê katıbeki partıyê hat. Bêmal gote Sehid.

– Ev xort agronomê me ye, hevalê Sehıd.

– Ez zanım ew agronomê we ye. Aqılê mını bıri ew gundıyê we ye

– Belê hevalê Sehid, ew gundıyê me ye, kurê rehmetiyê Sadıq e. Bavê wi kolxozvaneki bê qısûr bû, lê...

Sehid nehışt Bêmal bêje, ewi got:

– Mın, Sadıq pak nasdıkır, merıkı xevathız bû, em guman ın kurê ji minanı bavê be, dıl û can bıxevıte. Hela bêjın mın, ew çı dengeki bılınd bû we xeverdıda. Gerekê bêjme te, Bêmal, kolxoza we jı hemû kolxoza paşda dıkeve. Rast e, Bêmal, tu dıçerçıli, lê ew xevata te bêfeyde ye...

– Hevalê Sehid, em dıl û can dıxevıtın, lê nızam çıma em paşda dımının?

– Bêmal, lema hûn pêşda naçın, çımkı gavêd te hê gavêd berı şer ın. Lê nıha partiyê dereceki dınê daniye ber me. Rast e kolxozvanê we rınd dıxevıtın, lê hûn gerekê qeydê xevata bıquhêzın...

Bêmal ker bıbû, serê xwe berjêrkır.

– Bêjne mın xeverdana we ser çı bû?

– Agronomê me, -Bêmal got,- dıvê ew şova ku me bona payızê rakıriye, disa rakın û qınyat ji bıdın

–Qınyat ne xırav e, lê gelo lazıme, weki hûn careki dın ji rakın?

Hesen êdi şerm nekır, hevekı nêzıki Sehid bû, got:

– Hevalê katıb, were em herın, tu bı çavê xwe bıvine. Eva tu şov ın, wana kıriye bona payize. Xetê wan ne kûr ın, hemangi ser erdê ra çûne, tu qey dıvêy ev cotêd dewra berê ne. Hınek ji hema usa hıştıne. Ormıx tê da tijiye. Ew genımê ku em lı vıra bıçının, tu karê jê navinın, qe toxım ji jê hılnadın. Hêşnayi wê gışka bıxeniqine.

Ew cara ewlin bû ku Hesen dı xevata xwe da, dıl û can bı mezına ra xeverda. Xeverdana wi lı Sehid xweş hat.

Hersêk çûne nava şova. Hesen nışani Sehıd dıda û dıgot:

– Hevalê katıb, de lê bınêre, merıv wa şova dıke?

Sehıd serê xwe hejand, got:

– Ez dıbêm traktoristê we, hedayi ji bona vê xevatê standıne ha? -Bêmal jı şerma serê xwe berjêr kır paşê got:

– Xwe ez ne mıqabıli gılıyê agronom ım, weki careki dın ji şovkın. Nandırûn gumreh dest pê bûye, nıha wexta me qe tune. Kolxozvan gışka nandırûnê da nın. Mın ku nandırûn xılaskır, ezê dest xwe da gotına agronom bıqedinım...

– Weki em nıha şov nekın, em nıkarın isal carek dın ji payize bıçının, çımki wedê eknê payizê derbazdıbe. -Hesen got:

Sehid vegeriya ser Bêmal, got:

– Çıma tu dıbêy wexta mın tune? Tu xwe xevatçiya nadi vê xevatê. Tuyê her traktoreki bıdi, weki bı serkariya agronom vê xevatê bıke. Qe nandırûna xwe ji nede sekınandınê. Xênı wê yekê, rasti ber derê her malekê kulikêd zıvıstanê gelek ın, ewê jı maşineki barbır bıde agronom, ewê nava rojeki da gışki bıve nava zeviya bıreşine.

Hevalê katıb, diya mın got. "Xwelıya kulik, em jın xwe xwe bı elba û torba bıkşının nava zevıya".

– Na, çıma van gıraniya bavêne stûyê jına? Icar ewe kêm e.

Bıra Bêmal avtoke barbır bıde te, ev şuxulê çend sehetan e.

Bıra Bêmal sıvê zû avtoke barbır ese bıde te, weki tu hema sıvê şebeqê da destpêbıkı û wekı şov bona eknê payizê hazırbın

Pey wan xebera ra rengê Hesen gulveda, şabû.

– Hevalê Sehid, tu nayê em herne cem kombaynêd nandırûnê Bêmal got.

– Tu here, ez û agronom heveki nav kewşan bıgerın, paşê emê bên.

Bêmal lez ber bı kombaynêd nandırûnê çû. Ew rê da dıfıkırı:

Kıvş e Hesenê kurê Sadıq rınd hinbûye, helbet, ewê jı keçıka agronom çêtır bıxevıte. Keçık çawa hebe disa keçık e.

Sehid û Hesen êpêce nav kewşenê kolxozê geriyan. Hesen mêrg û çimenê kolxozê, zeviyê çandı û hemû şovê, ku wana bê wı kırıbûn, nişanı Sehid dan. Carna ewı dıgot: "Mın dıl heye, weki salekê dınê, ezê vıra têkme cıyê genımê kûbanê, vıra ji têkme bostan, çımkı ev erdi zêm e, kartolnê rınd wê vıra şinbın."

Sehid ji texminkır, weki Hesen kureki destemel e, ew xevata spartne wi, wê rınd bıke.

Ewana ku hatne nav gund, wekı derbazbın herne cem Bêmal, Hesen got:

– Hevalê katıb, were em xêleke kın herne mala me

– Em herın, lê zehf eglenebın.

Sehıd dıxwest diya Hesen jı bıvine, iro ewi Hesen geleki qebûlkır. Ewi cıvatê da geleki cara Zelêxa dıya Hesen ditıbû, lê pak û nêzık nızanbû ewi zanibû ew kulfeteke merifet e û xebatçike rınd e...

Maşine hat ber derê Zelêxê sekıni. Zelêxê ku dengê maşinê ber derê xwe bıhist, ewê zûtırekê pencerê vekır û lê nıhêri, çımkı tu cara maşine nehatıbûne ber derê wê. Ewê dit, berê ewlin Hesenê wê jı maşinê derket. Pey Hesen ra yekê dın derket. Ewê katıbê komnehyê naskır. Lê deqekê şûnda ewê birani, wekı ew Sehid e, ewê lez derı vekır, got:

– Wey tu ser çava bêy, mêvanê eziz! Mala mın pêşkêşi te.

– Male bı xweyi be, xwişka Zelêxe.

– Hela bınêr, hevalê Sehid mecala me dıbe: "Kıvş e dıya te gelek te hızdıke." Mın qey dıgot hûnê bên, mın xwarıneke rınd hazırkırıye.

Hetani wana destê xwe ber destşoyê şûştın, Zelêxê qelya teze sıvık hazırkır û danı ber mêvana.

– Inê, te ev goştê tezeyı rınd jı ku ani û qelikı waha xweş çêkır?

– Lao, kareke me ser zınar da banzdabû, tu zani kar çıqase nehs ın, lıngê wêye pêşin şıkestıbûn. Mın nıhêrı ew lıng êdi nacebırın, mın şerjêkır. Çawa edet bû, mın hınek da berxvan, ê dın ji kıre qelı.

–Eferım xwişka Zelêxê. Tu dêwêr ji şerjêdıkı. He bı edetê me heywan şerjêkırın jına ra qedexe ye, hetani mırışka ji ew şerjênakın, ne ku pez û dewêr, wekı jın şerjêke ew destkuj û heram tê hesabê, kesek wi goştı naxwe.

Zelêxê ku ev gıli bıhıst, heveki soromoro bû, paşê got:

– Ezê hê qiz bûm, mın guh ne dıda wan gıliyê terêqa. Gele cara wekı qezıya lı wan ji dıqewıme, ewana ji şerjêdıkırın. Çımki wan ra ne gune ye, her me ra gune ye. A, weki nıha gazi yek, jı wankın û bêjnê da Zelêxe şerjêkırıye, weleh wê usa bıxwe, tılya xwe jı pêra balêse...

Bû pırqiniya Sehid, Hesen û şofêr kenıyan.

Zelêxê lı texte nıhêri nışkêva got·

– Weyla mın porkurê, mın çawa bırkır, -û bezı çû kilerê, şûşeke kanyakê dest da, anı dani ser textê. Mın ev şûşê kanyakê bona Hesenê xwe hazırkırıbû, lê ew venaxwe

– Xwışka Zelêxê, ez jı xêni çayê û ava sar tu tışt venaxum. Pey qelyê Zelêxê qatıx kıre tebaxê û dani ber Hesen, şofêr û Sehid.

Sehıd lı tebaxê ku Zelêxê anıbû, nıhêrı, temizıya wan û danına wane ser texte, got·

– Xûşka Zelêxê, ez dıvınım hemû şuxulê teyê mal da, rasti ji tu hêjayi wan peya, ku derheqa te da em tımi dıbhên .

Pey nanxwarınê Sehıd û Hesen dısa çûne kewşen. Rê da Sehid texmın kır, weki kolxoza vi gundi jı berojêd xam, ku traktor lê nıkarın bıxebıtın, ekın kırıne. Ewi rêda cem du kêlêndikêşa avto da sekınandınê. Jı avtoyê peyabûn û berê xwe dane hevraz, ber bı van herdu kêlendikêşa çûn. Wan herdu kêlendikêşa usa kaw û teqıl hevra çeplê xwe hıldıbırın û dısa hevra danın lı sımlê nan dıxıstın, te qey dıgot govendê da dılızın û usa dıkın, weki yek jı yeki şaşneke. Sehıd ku nêzıki wan bû, got

– Quwetbe, gelê kala.

Herdu kêlendikêşa qe serê xwe bılınd nekırın, hema usa teql dıdrûtın, lê hevra gotın:

– Hûn serçava ra hatıne

Kengê gıhiştne serê zevıyê, wi çaxê sekınin. Paşê weki eskerê telimê hevra sekınin, kêlendiyê xwe dane ser mılê xwe û ber bı Sehid hatın.

– Ez dıvınım dılê we nayê, weki hûn nan bı kêlendiya dıdrûn, ne bı maşina.

– Na, hevalê Sehıd, rast e em êdi ahıl ın, lê em kelendikêşê usan ın, bawerke, jı maşına kêmtır nadrûn Heyfa me vi hevêd toxım tê. Bêmalê sedrê kolxoza me, çav da Sertibê gundê cınarê me û ewqas nan lı vır reşand, lê tu dıvini gışk hêşnaye, qe toxım ji em jê nastinın, çıqas ezyet kolxozvana lı vır rêtıye? A, bona vı yekê em usa dılsarıne. Lê çı ku bû derheqa kêlendikêşa me, hê wexta em kesıb bûn, em dıçûne cem kulaka bıxevıtın, wana em herdu kêlendikêş dest hev dırevandın, çımkı keseki mınani me rınd, temiz û zû nıkarıbû bıdrûta. Gundê kêleka me, hevalê Sehıd, êdı nanê genım dıxun, lê em hela nanê ceh dıxun, agronoma wan yeke qiz e, dıvên zefe bılyan e.

– Nıha êdi agronomê we jı heye.

– Belê şıkır agronomê me jı heye -kalê lı Hesen nıhêrıew teze hatye helbet eme şane, wekı Hesen agronomê me ye, çawa em dıvên, "kurê malê ye"...

– Qe ber xwe nekevın, hûn ji wê genme kubanê bıçının.

– Ê, kê toxım bıde me? Qe ez bawernakım, -bı dıleki bê guman kalê hezıng kışand, got:

– Çıma Bêmal negotye we? Toxım dewletê bıde we.

– Bêmal, çıqas ez zanım, tışek usa ne gotye me

– Çıma derew dıki, rast nabêji -kalê dınê bı dengekı bılınd got,- ewı gote me "Bıhareke dınê em ji wê genımê kubanê bıçının", lê ne got emê toxım jı ku bının.

Sehid wan ra şırovekır: "Toxım dewletê bıde wê, jı Êrivanê bının, çawa gundê cinarê we ji jı Êrivanê aniye. Me guman heye saleke dınê nehya me gışk genımê kubanê

bıçıne, çımkı ew genım lı vıra rınd dıghıje"...

Wana depxatır gotne kêlendkêşa û bı rêketın. Herdu avtoyê da kerbûn, Hesen ketıbû mıtala derheqa wê yekêda, weki gundê wi hê nanê ceh duxun. Ew gerekê usa bıke, wekı nanê wan ji rınd şinbe û jı nanê gundê cınara kêmtır nebe. Aliki ji dılê xwe da şa dıbû, weki vırhada tımê rasti Zinê bê, çımki Sehid gotê da: "Tu gerekê cerıbandına Zinê erhede hinbı û xebata xwe da bıqedıni "...

Sehid ji wê fıkrê da bû, wekı ev kolxoza Darebiyê isal du sal e hema usa paşda dımıne, ewı xwe xwe ra got: "Bêmal komûnisteki helal e, ewi mekteba partıyê xılaskıriye, agıtatoreki ne xırav e, wexta lı cıvata da radıbe û gotına xwe dıbêje, ew kêlmêd wi gışke bı siyaseti ye, tu dıbêyı hev va hûnandıne. Lê kolxoza wı paşda dımine, gelo ev jı çi ye ."

Xêlekê şûnda Sehid berê xwe Hesen da kır, got:

– Tu dıbıni, Bêmal şaşike çawa kır. Nanê çandi gışk gıha lê şinbûye. Ew jı wê yekê ye, weki ew bê aqıli ew xevat kır, nefıkırı, çawa bıke. Gundê cinarê we jı dıxwestın her carekê kotan kın, lê agronoma wan nehişt, ewê gotê:

– "Du cara kotan kın". Xevate lı vê kolxozê da zefe her lazım e pak bıfıkıri û dıl û can bıxevıti.

– We texminkır, hevalê katıb, -Hesen got- herdu kêlendıkêş çıqas ber xwe ketın. Wana bı çı dıleki kul ev bêaqılı nişani me dan.

– Hesen, ne ez lı gund mezın bûme. Û mın hemû xebatê gundiya kıriye, ez zanım dılê wan geleki dêşê. Ne gundı nan bı têlê sıml û hebêd wan topdıke. Ewana geleki dıçılçılın, em gerekê qedrê xevata wan bıgrın.

Avtoya wan, ku jı çıvangê derket, pêş wan va besteke raste dûz xwanekır. Ew best gışk zevi bûn. Avtoya wan ber bı zeviyê çû, kiderê kombayna nan dıdrût û Bêmal ji cem wan sekınibû.

Sepid got:

– Qebatbe hevalno!

– Tu ser çava ra hati. -Gışka hevra got,.

– Bêmal, lı vıra nanê te rınd hatiye, lê heyf ceh e, ne genım e. Tu zani te ısal çandına plana ceh ji neqedand, çıma?

– Hevalê Sehıd, rêmonta traktora me egle kırın. Lema me plana çandınê ısal heveki kêm qedand. Ne gunê mın bû. Wextê da me parêd bona traktoraye mezın destnexıstın, lê kolxozvanê me naxeyidın.

– Çawa naxeyidın? Hema hêşka mın du kala ra xeverda, ê ku te dırûtına zeviyêd beroj sıpartiye wan. Wana ew zevı dıdrûtın, lê ne bı dılê wan bû. Te çıqas ceh ciyê belesebeb zayikır Wana dıgot: "Eva halê kırınê ye, ewqas ceh zayıkıriye, lema em pêşda naçın" ..

Bêmal ker bû, serê xwe berjêr kır, lê paşê got·

– Rast e, wi şuxılı da mın şaşikır. Tıştek nabe, bıla bona debarê bıdrûn, ezê zıvıstanê bıdme çêlekê zayı.

– Ê, çıma te her wi şuxılı da şaşi kıriye. Hemû şuxulê te usan ın. Lê şova ku agronom dit, pak bû, weki agronom dıt, lê wekı te payizê nan lê bıçanda, wê disa çıqas zırarê bıgıhişta kolxozê. Axır usa nabe, tu gerekê berê bıfıkıri: çı bıki û çawa bıkı, kolxozvana bışêwri, gelo ew şuxulê ku tu dıxwezi bıki, wê pakbe yane na, paşê bıki. Ez dıvınım tu çı dıki hema xwe bı serê xwe dıkı, qe bı kolxozvana naşêwırı. Wan kırınê wiye rınd hılnadi. Gelo vıra çı tıişteki xırav heye. Hela bêje ez bızambım.

– Ka ez karım herım cem Sertib, traktorê wi û avtoya wı ji ê mın zeftır ın ..

– Tu jı xwe ra traktor û kombayna bıkıre, kê nahêle tu bıkıri. Gunê kê ye, weki selmıyanê te tune. Vıra neheqiya te ye, tu nıkari malxwêtıyê bıki. Ez qe nızanım tu çıma usani. Tu siyasetıya partiyê da qewin i, hemû derecê partiye û qırarê partiyê ji pak zani, lê çıma malxwêtiya usa dıki, ez nızanım. Êdı agronomê te jı heye. Mın guman heye vır va tuyê jı Sertib jı derbazbi.

Ev gıliyê Sehıd Bêmal dane bawerkırınê, ew keniya got:

– Hevalê Sehid saleke dınê, mın guman heye tuyê bêjı Sertib: "Here cem Bêmal şuxula hınbe".

De, emê saleke dınê pak bıvinın.

Sehid demaxatıri da Bêmal, got:

– Ezê va herım, lê sıvê traktorê bıde agronom, weki ew wan şova disa rake, rastı ji wext êdi hındık ma, weki dest bı ekınê payizê bıkın.

Sehid hela dı maşinê da rûnıştıbû, motosiklet nêziki Sehid bû, got:

– Jı Êrêvanê du cara têlefonê xıstın, gazi te dıkırın, eva çend sehete ez lı te dıgerım.

– Jı Êrêvanê ew kê bû usa ecele gazi mın dıke.

– Jı kommerkeziya partiyê bû. Wana careki dın jı lı têlefonê xıst û gotın: "Ku hebe erhede katıbê partiyê bıvinın, sehed duda da emê disa xeverdın. Bıra lı kambinêta xwe be. Sehet duda..."

Sehid lı sehetê nıhêri, êdi nivê duda bû. Ew lı avtoyê rûnıişt û çû.

Hesen ji hat teseliya bêderake. Ew ku nêziki bêderê bû, keçıkê lı bêderê dıxevıtin, bû pıste-pısta wana û nerm hevra xeverdıdan. Yeke nehs got:

– Hesen, tuyê kengê bızewıci? Em dıxwezın deweta te da têr bıreqısın.

Yeka dınê ji got:

– Ê, ka ew qizêd kurda dıxweze? Ewi nıha zûda qizeke mayin xwe ra dıtiye; ya ku dev-lêve xwe dermanê sor lêdıxe, suretê xwe ji pûdrê lêdıxe. Em kine? Em lêvê xwe dermanê sor lênaxın arê sıpi ji sûretê xwe naxın.

Ev gıliyê keçıka dılê Hesen nehatın, ewi qe caba wan neda, lez ber bı gund çû.

Rê da Sehid ketıbû mıtala: "Gelo seva çı wa ecele gazi mın dıkın?" Ewi ku derê kabınetê xwe vekır û hate hundur, nışkêva zıngılê têlefonê lêxist, ew bezi têlefon hılda û bı dengeki qayim got:

– Guh dıdme we, ez ım, katıbê komita nehya Axbaranê.

– Belê, belê ez ım Sehid ım çı? Nandırûn?

– Belê, êdı xılasdıbe, çend kolxoz hela mane.

– We çı got? Mın femnekır, careke dın jı bıwekılının.

– Hûn dıvên ez bême Êrêvanê? Kengê?

– Na, nıkarım, heftekê şûnda, ez karım bêm...

– Ez dıvêm heftekê şûnda karım bêm. Ez dıxwazım sımlek nan lı kewşen nemıne, paşê bêm...

– Çı? We çı got? Hûn razine? Ez dıpırsım hûn razine?

– De pak, ez dıvêm pak, belê, herkê mın berê xılaskır,

ezê berê bêm..

Sehid ku xeverdan xılaskır, kete mıtala: "Mın soz da, weki nava hefteki da nandırûnê xılaskım, gelo ezê nava hefteki da xılaskım? Hela gele gunda nandırûn kutanekırine?..."

Ew disa maşina xwe da rûnışt û çû gundêd mayın.

MIQAMÊ TULUMÊ

Kolxozvan bı serkariya Sertib şevê jı kewşen nedıhatne mal, dılezand, şevê û rojê ji kombaynêd wan zevi dıdırûtın û bı maşina hebêd wan dışandne bêderê gund...

Axıriyê Sertib nandırûna xwe wexteki kın da kutakır. Lı nehıyê ew yek bawernedıkırın, dıgotın: "Qe dıve, weki meri lı serê vi çiyayê Elegezê usa zû nandırûnê xılaske? Nanê wan jı isal pır bû. Sedrê para nehyêye xweliyê Asatryan xwe xwe hate teseliyê bıke. Ew ku hat, eyni wê rojê nan dıdane kolxozvana ber rojheqa wan va. Ber diwanxana serwertiya kolxozê tıjı merı bûn û hêwırze bû. Bona her rojheqekê şeş kilogram genım dıdan. Hınek mala ra gelek nan dıket, ciyê wan tune bû ku ewqas nan bıbırana û cibıkırana. Wana lava lı sedrê kolxozê dıkır, weki genımê wan lı embara kolxozê da bıhêlın. Lê Sertıb izın nedıda. Asatryan nêziki Sertib bû, got:

– "Hevalê Sertib, tu nıheqi nanê wan hılnadı embara kolxozê, hılde, kaxız bıde wana çıqas genım lı embara kolxozê da hıştıne û wexta lı wan lazım bû, bıra bên bıvın, çı dıve, xwe ne xerıb ın, lê gışk uzvê kolxoza tene"

Sertib bı mısleta Asatryan genımê kolxozvana hılda embara kolxozê.

Asatryan vegeriya hate nehiyê û testiq kır, wekı rast e: "Kolxoza wi gundi nandırûn lı nehyê beri gışka kutakır û rojheqa kolxozvana ji pır dıde".

Rojtıra dınê lı gazêta "Rya Teze" nıvısibûn:

"Jı hemû kolxozê nehya Axbaranê kolxoza gundê Sertib serwêrtiyê lê dıke, berı gışka nandırûn kutakır û ber her rojheqa kolxozvana şeş kilogram genım dan".

Payiz lı Axbaranê tımı beri deşta Araratê dıqesidı Êvara êdi sar bû; lê roj hê germ û xweş bû, carna baranê dıreşand, lê hê ne ewqas sar bû, weki merıv bêje êdı sura payizê ye. Fêrma kolxozê jı zozana dageriya bû. Xebata kewşen êdi xılas bıbû. Rojeke jı wan rojêd hêsabûyı serwêrtiya kolxozê bı razılıxiya kolxozvana eyda nandırûnê kırın. Rojeke pak bû, ezmanı lal sayı bû. Lı rasta pêş klûbê va dengê zurnê û defê dıhat. Cahıl ketıbûne govendê û lı eşq dılistın Morov ketıbû sergovendiyê, desmale dest da bû, kaw-kaw xwe dıhejand û bı eşq govend dıgerand. Lê nışkêva gazi Morov kırın, ew çû. Dewsa Moro Cımo govendê gerand. Lı pêsira kostûmê wi mêdal û nişanêd mêrxasiyê dıbırıqın, ê ku ewi wextê şerê wetanıyê da standıbûn; wextê ku berê faşista dabûn. Xêlekê şûnda Cemıle jı hat kete destê merê xwe. Çawa edetê Kurda bû, ewê hat kete destê çepê; kaw vı ali wi ali şıkênand û bı bejnbala xweye kaw, bı heweskarıke rınd dıreqısı.

Mexiûqet lı wê derê tıjibıbûn û temaşe dıkırın eşq û listıka kolxozvana. Kaleki got: "Bıra traktorist û kombaynçı têkevne destê hev". Rêza govendê da ku ewana ketne destê hev, rastı ji tıştekı meşqûli derket. Paşê Sertib û Xezal ji hatne temaşê. Cahıla bı zor ew anın kırne govendê Sertib destmal jı destê Cımo gırt û govend nerm hejıya. Jına ji zorê Xezal ji anin kırne destê Sertib. Çend fıtla şûnda Sertıb gote sazbenda: "Heyrana we me, qeydê şeranı lêxın" Sazbend qeydê şeranı lêxıst û govend ku welgeriya ser wi qeydeyı, jı durva te qey dıgot pêlêd behranê nerm û kaw dımelışın. Ew êpêce wext bû Sertib govendê gerand, ewi çavê xwe vı alı wı alı dıgerand, çıka kê bine têke sergovendıyê Ewi texmın kır Hopo dûrva sekınıye. Hopo jı kıncê teze xwe kırıbûn, kostûmê wi tezeyi qewerengi bû, sapokne kırze teze lınga da bûn, papaxeki kewı kurışkı sêri da bû. Dıgotın, seva wı papaxi Hopo çûye Tıflisê û kıriye. Rastı jı papaxê wı jı papaxê gışka çetır bû.

Kolxozvana lavakırın, weki ew jı tekeve govendê, lê Hopo neçû Sertıb ku dıt Hopo nayê govendê bılize, ku sergovendıyê bıde wi, ewi qestana gera govendê fırekır û gava serê govendê bere-bere nezıki Hopo bû, Sertib rahişt ew gırt û destmala sergovendıyê da destê wi. Cımaetê gışka destê xwe lıhev xıstın, gotın: "Hopo can, Hopo can, Hopo" têkeve govendê. Hopo êdi nıkarbû jı destê Sertıb xılasbûya. Ewi destmal jı destê Sertib gırt û gote sazbenda: "Ez heyrana we me, ca qeydê sêpê lêxın".

Taşdanê zurneçi gepa xwe usa werımand, te qey dıgot meymûn e Ewi qeydê şerani guhast û qeydê sêpê lêxıst. Gışk zûr bûn lı Hopo nıhêrin, berê ewi lı cêrga govendê nıhêri, paşê destmal bılındkır û got: "De hûn bavê mın kırıbın, lêxın, iro roja lêxıstınê ye, roja çok nermkırınê ye" û govend usa teql û kaw leqiya, merıv tırê evana xwe xwe neleqiyan, tıştekı ev gışk hevra leqandın. Lê berebere govend hey zû dıleqiya û pêra ji çokê reqasçiya û lıngê wan usa dıçûn-dıhatın, merıv nızanbû ewana çawa pêra dıghının, wê zûtıriya xwe da.

Cımaeta wıra ku temaşe dıkırın, gotın: "Eferım Hopo, eferım Hopo, eferım Hopo..."

Hopo carna lı cemaetê ku sekınıbû û temaşa listıka govendê dıkır, dınhêrı Ewi bengzeki dev ken lı wan dınhêrı, te qey dıgot, ew dıxweze tıştekı bêje, lê paşê lı reqasçiyê govendê dınhêri û bı dengeki teql dıgot: "De ez heyrana we me, ah wa, ah wa, teql lêxın, iro roja we ye, hûn pak xebıtin û hêjaye, weki ûn kêfkın"...

Vê eydê da Sehıd nehatıbû, ew êdi lı Êrıvanê dıxevıti. Cad dabûne wi, wekı ew bê, lê ewi gotıbû: "Wexta mın tune, bıra bıbaxşının". Vê roja usa eşq Emerik ji nehatıbû. Wan rojêd ku baran baribû, lı zozana, kalê sermakırıbû Ewı fêrme anı sılameti teslımê serwêrtiya kolxozê kır û kete nav ciya. Gelek cara çûbûne pey wi, wekı ew jı bê nava wê eşqê, ewi gotıbû: "Ezê bıhatama, lê bıbaxşının hûn şabın, kêfkın, heqe we heye, hûn isal rınd xebıtin, ez nıkarım bêm".

Êdı tarı ketıbû erdê. Kal û pır dıçûne malêd xwe, lê cahıl kêfdıkırın, laqırdı dıkırın û govendê da dılistın hetani nêzıki berbanga sıvê ..

(Ereb Şemo,
Hopo, sayfa 113-125
Weşanên Roja Nû)

SÎ Û SÊ GULE

Ahmed Arif

1

Ev çiya çiyayê Mengenê ye
Berbanga wî li Wanê lêda
Ev çiya zaroka Nemrûdê ye
Berbanga wî li hember Nemrûdê lêda
Li aliyekî berf diğire hember Kafkasan
Aliyekî secade malê Farisan
Guşiyê cemedê li bilindahiyan
Kevokên revok li ser avan
Keriyên xezalan
refên kewan...

Bila mêrxasî neyê înkarkirin
Di şerê yek û yek de winda nekirin
Ji hezar salan vir de peyayên vir
Ma em haya we ji kû bigihînine
Ev ne refên qulungan e
Ne koma stêran e li ezman
Ev dilê bi sî û sê gule ye
Sî û sê kaniyên xwînê ye ev
Naherike,
Bûye gol li vî çayiyî...

2

Ji binê serkêş kîroşkek rabû
Kîroşkek çiyayî
Piştbelek
Zikspî
Reben afis bû
Dil di dev de wilo reben
Mirov bi tobekirin dida
Bêdeng bû, demek xalî bû
Berbangek çak û bê kêmasî bû
Nihêrî ji sî û sê gulan yekê
Bi zikê vala û birçî
Por û rih bostek
Di stûkurê de spî
Mêrxasekî bêtirs
Nihêrî bi milê birîndar
Carekê li kîroşkê
Carekê li paş xwe

Filînta wî ya delalî hate bîra wî,
Ya ku di bin behlîfê de xeyidî,
Caniya ku ji deşta Herranê anîbû hat
bîra wî
Caniyê ku tûjik bi morîkên hêşin
Enîbeş
Û sê sim spî
Caniyê bezok
Reqsok û serserî
Çawa firiyabûn li ber Xozatê
Niha wilo bêçare û girêdayî
Ger lûleke sar
Nehatiba dîtin li piştê
Karîbû hilkişiya bilindahiyê
ev çiya dost in, qedrê wî dizanin
Ev dest destên mêrxasan în
Mêran fedîkar dernaxin.
Xweliya cigara vêketî
Zimanê marê kor
Ku li bin tava rojê diçûrise
Û ev destê hoste
Bi carekê ve lêdixe...

Ev çava tu caran nehatin xapandin
Ev çavên ku bi bêbextiya şaxuran
dizanîbûn
Û zanîbûn ku newal bi cemed in
Kaşên nerm bi berf in
Bê çare bû
Ew ê bihata kuştin
Fermana wî wilo bû
Êdi bila marzerîkên kor çavên wî
û teyrên belatan dilê wî bixwin.

3

Birîndar im
Li cihekî xalî, li çiyan
Di dema nimêja sibê de
Ketime
Di nav xwînê de dirêj bûme
Birîndar im
Xewna min ji şevan tarîtir
Ruhê min distînin bê dem
Ev tişt di pirtûkan de hilnayê
Ji bêxwedîtî li min dan
Bê pirs
Ev e fermana paşayekî

Kirîvo, rewşa min wilo binivîsîne
Dibe ku rîwayet bê dîtin
Ev ne pêsîrên gulînî ne
Ev guleyên domdomê ne
Di devê min yê perçekirî de

4

Fermana kiştinê anîn cih
Mijê çiyayê hêşin
Bayê hişyar û hênik
Di nava xwînê de gerandin
Dûre tifingên xwe spartin wir
Û li me geriyan,
Li bin çengên me
Li nav doxînên me
Pişta min a sor ji min standin
Malê Kermanşahê bû
Dûre tesbîh û qutiya min
Ji min standin
Hemû ji diyariyên Ecemîstanê bûn.

Em kirîv in, mirovên hev in, ji xwînekê ne
Me bi gund û koçerên hember re
Jin dane hev bi sed salan
Em cîranên hev in
Mirîşkên me tev hev dibin
Ne ji nezaniyê ye
Ji xizaniyê ye ev.
Dilê me li paseportan germ nebûye
Ev e sedema kuştina me
Ji bo vê ye navê me bi nebaşî dertê
Bi qaçaxçîtî
Bi rêbirrî
Bi bêbextî...

Kirîvo, rewşa min wilo binivîsîne
Dibe ku rîwayet bê dîtin
Ev ne pêsîrên gulînî ne
Ev guleyên domdomê ne
Di devê min yêperçekirî de...

5

Li min xin lawo,
Li min xin,
ez nayêm kuştin bi hêsanî
Di kuçik de bizotên min ên bi xwelî
Û di zikê min de peyvên min hene
Ji we, ji zanan re
Bavê min çavên xwe da li ber Ruhayê
Sê heb ji birayên xwe
Sê birayên ku hîn têr nebûbûn ji jinê,
Ji giran, ji minaran.
Gava kirîv, pisman û zarokên eşîrê
Li hember firansizan şer dikirin
Simbêlê wan hê nû derketibû.
Xalê min ê biçûk, Nazîf
Çeleng
Siwarekî baş
Gotiye "Lêxin bira
Roja namûsê ye"
Û hespê xwe rakiriye piya.

Kirîvo, rewşa min wilo binivîsîne
Dibe ku rîwayet bê dîtin
Ev ne pêsîrên gulînî ne
Ev guleyên domdomê ne
Di devê min ê perçekirî de... ✘

OKUYUCU MEKTUBU

NEWROZ ATEŞİNİ SÖNDÜREMEDİLER!

Bu yıl Kuzey Kürdistan-Türkiye'de Newroz, PKK Genelbaşkanı'nın tutsak edildiği şartlarda kutlandı. Abdullah Öcalan'ın tutsak edildiği tarih olan 16 Şubat'tan bu yana, faşist Türk devleti Kuzey Kürdistan-Türkiye'de terör estiriyor. Gösteri yürüyüşlerine, mitinglere izin verilmiyor. 8 Mart Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü'nün kutlanmasına izin verilmedi. 12 Mart Gazi katliamını lanetleyen yürüyüşe izin verilmedi. Günler öncesinde Gazi mahallesi abluka altına alındı vb.

Newroz öncesinde estirilen faşist terörü yoğunlaştıran devlet, yüzlerce kişiyi gözaltına aldı. Newroz kutlamaları yasaklandı. Newroz gösterilerinin yasaklanması, Newroz'un kutlanmasını engelleyemedi. Kuzey Kürdistan-Türkiye genelinde yapılan kutlamalara binlerce kişi katıldı. Gösterilere müdahale eden kolluk güçleri binlerce kişiyi gözaltına aldı. Yüzlerce kişi hunharca dövüldü, yerlerde sürüklendi.

İstanbul'un çeşitli yerlerinde yapılan gösterilerde, Newroz ateşleri yakılarak Newroz kutlandı. Başta Gazi olmak üzere, Avcılar, Yeni Bosna, Bahçelievler, Ümraniye, Göztepe, Sarıgazi'de gösteriler yapıldı.

Yapılan gösterilere müdahale eden kolluk güçleri, yüzlerce kişiyi, kadın, çocuk ayrımı yapmadan hunharca döverek gözaltına aldı. Müdahale sırasında göstericilere ateş açıldı. Bazı insanlar açılan ateşle olmak üzere yüzlerce insan yaralandı.

Newroz'un gösterdiği gibi yasaklamalar, gözaltına almalar, estirilen faşist terör Newroz ateşlerinin yakılmasını engelleyemedi. Alınan bütün tedbirler, istenildiği koşullarda bir takım işlerin yapılmasını engelleyemiyor!

Bizler, Newroz öncesinde çeşitli semtlerde bildiri dağıtımının yanı sıra, pullama yaptık, yapılan bazı Newroz kutlamalarına katıldık.

Hiçbir baskı, katliam Newroz ateşini söndüremeyecek!

27.03.1999

İstanbul'dan bir Stêrka Bolşewîk okuru. X

*Mart ayı içinde düzenlemek istediğimiz Newroz Gecesi, gecenin yapılmasına çok kısa bir süre önce Alman devletinin engellemesiyle karşılaştı. Emperyalist Alman devleti gecenin yapılmasını yasakladı, gece yapılamadı. Ancak gecenin hazırlığı döneminde, geceye çeşitli kurum ve kuruluşlardan mesajlar geldi. Bu mesajlardan birisini, **Bolşevik Parti (Kuzey Kürdistan-Türkiye) Merkezi Kadın Komisyonu**'nun mesajını, aşağıda yayınlıyoruz.*

stêrka bolşewik

Halkların kardeşliği için tek yol devrim!

Değerli dostlar, yoldaşlar!

Sınıfsal, cinsel ve ulusal baskılar altında ezilen Kürt kadınının özgürleşmesi önündeki ana engel faşist Türk devletidir. Faşist Türk devleti yerle bir edilmedikçe, ne ulusal, ne cinsel ve ne de sınıfsal baskı ortadan kalkacaktır. Kürdistan kadınının gerçek kurtuluşu Kürdistan'ın özgürleşmesiyle olacaktır.Bunun için diyoruz ki, Kuzey Kürdistan-Türkiye'de esas düşmanımız olan faşist Türk devletini yıkmak hepimizin öncelikli görevidir. Bunun için devrim gereklidir.

Bu devrim proletaryanın önderliğinde ve tüm emekçilerin ortak mücadelesiyle gerçekleşecektir. Bu devrim, emperyalizmden kopuşu gerçekleştirecek, ulusal, cinsel baskılara son verecek ve sosyalizme giden yolu açacak olan demokratik devrimdir. Bu devrimin gerçekleşebilmesi için Kuzey Kürdistan'da da Bolşevik bir partinin inşası zorunludur.

Kuzey Kürdistan'ın kurtuluşuna önderlik edecek olan Partiya Bolşewik (Kurdistana Bakur)'un Merkez Yayın Organı Stêrka Bolşewik, Kuzey Kürdistan'da Bolşevizm bayrağının göndere çekilmesidir!

Stêrka Bolşewik, Kuzey Kurdistan'da Kürt ulusunun gerçek kurtuluşu için mücadelenin adıdır!

Stêrka Bolşewik, Kürdistanlı kadınının gerçek kurtuluşu için de mücadelenin adıdır!

Stêrka Bolşewik, emperyalist barbarlığa son vermenin, faşist Türk devletini yıkma mücadelesinin de adıdır!

Stêrka Bolşewik, Kürt ulusunun kurtuluşu için emperyalistlerden çözüm bekleyen, faşist Türk devletiyle masa başına oturmaya çalışan, her türlü reformist, milliyetçi düşüncenin gerçek tek alternatifidir!

Kuzey Kürdistan'da Kürt kadınının kurtuluşu için Kürt Kadın Hareketi değil, Komünist Kadın Hareketi'nin yaratılması için mücadelenin adıdır. Bunun için de Stêrka Bolşewik'i güçlendirmek görevimizdir.

Bu mücadeleyi enternasyonalist bir ruhla selamlıyor ve Kürt kadınının kurtuluşu için de Kurdistan'a özgürlük diyoruz! Stêrka Bolşewik'in düzenlemiş olduğu geceyi Bolşevik duygularla selamlarız!

Faşist Türk devletine ölüm!

Yaşasın Kürt ulusuna ayrı devlet kurma hakkı!

Halkların kardeşliği için tek yol devrim!

BP(KK-T) Merkezi Kadın Komisyonu

25 Mart 1999 X

SÊWETA SAZÛBÎYAYENA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

astarê bolşewîk

AMOR: 8 · VARTÎVARE'99 · CERM: 150.000 TL

Mesaja Navenda Komîsyona Jinan ya Partiya Bolşewîk (Kurdistana Bakur-Tirkiye) ji bo Şeva Newrozê ya Stêrka Bolşewik

Ji bo biratiya gelan tek rê şoreş!

Dostên hêja, Rêhevalno!

Astenga bingeh ya li pêşiya azadbûna jina Kurd ya di bin zordestiya çînî, cînsî û netewî de tê perçiqîn dewleta Tirk ya faşîst e.

Heta ku dewleta faşîst ya Tirk bi erdê ve neyê yekkirin, ne zordestiya netewî, cînsî, û ne jî ya çinî wê ji holê rabe. Rizgariya rast ya jinên Kurdistanê wê bi azadbûna Kurdistanê bibe. Ji bo vê em dibêjin ku, erka ewil ya me hemûyan hilweşandina dewleta faşîst ya Tirk e, ku ew li Kurdistana Bakur-Tirkiyê dijminê me yê esas e. Ji bo vê şoreş pêwist e.

Ev şoreşa wê di bin pêşengiya proleterya de û bi tekoşîna hevbeş ya hemû kedkaran pêk were. Ev şoreşa ku, wê qetiniya ji emperyalîzmê pêkbîne, dawiya zordestiya netewî, cînsî bîne û riya ku diçe sosyalîzmê vebike, şoreşa demokratîk e. Ji bo ku ev şoreşa karibe pêk were li Kurdistana Bakur avahiya partiyeke Bolşewîk pêwisti ye.

Stêrka Bolşewîk, weşana organa navend ya Partiya Bolşewîk (Kurdistana Bakur) ku wê ji rizgariya Kurdistana Bakur re pêşengiyê bike, li Kurdistana Bakur hildana ala Bolşewîzmê li serê dara alê ye!

Stêrka Bolşewîk, li Kurdistana Bakur navê tekoşîna ji bo rizgariya rast ya netewa Kurd e!

Stêrka Bolşewîk, navê tekoşîna ji bo rizgariya rast ya jinên Kurdistanî ye ji!

Stêrka Bolşewîk, navê tekoşîna hilweşandina dewleta faşîst ya Tirk, dawî ji barbariya emperyalîzmê anîn e ji!

Stêrka Bolşewîk, tek alternatîfa rast ya ramanên netewêkar yên bi her cûre reformîst ku dixwazin bi dewleta faşîst ya Tirk re li serê masê rûnin, ji bo rizgariya netewa Kurd ji emperyalîzmê çareseriyê hêvî dikin e!

Li Kurdistana Bakur ji bo rizgariya jinên Kurd navê tekoşîna afirandina ne tevgera jinên Kurd, tevgera jinên komunîst e. Ji bo vê jî Stêrka Bolşewîk bi hêzkirin erka me ye.

Em vê tekoşînê bi ruhekî navnetewî silav dikin û ji bo rizgariya jinên Kurd jî em dibêjin azadî ji bo Kurdistanê!

Şeva ku Stêrka Bolşewîk çêkiriye em bi dilê Bolşewîk silav dikin!

Bimire dewleta faşîst ya Tirk!

Bijî mafê sazkirina dewleta cûde ji bo netewa Kurd!

Ji bo biratiya gelan tek rê şoreş!

PB (KB-T) Komîsyona Jinan ya Navendî
25 Adar 1999 ✗